

PS ___/___

Rådmannens forslag

Økonomiplan 2012-2015

Årsbudsjett 2012

Innhold

Innhold	1
1 Forord	3
2. Sammendrag og hovedtrekk	5
3. Forutsetninger og beregninger.....	8
3.1 Befolkningsendringer	8
3.2 Prisforutsetninger.....	8
3.3 Utvalgte nøkkeltall.....	10
3.4 Føringer fra perspektivmelding 2012-2021.....	12
3.5 Statsbudsjett 2012.....	13
4. Generelle utgifter og inntekter	16
5. Tjenesteområder drift	20
5.1 Personalressurser	20
5.2 Sentraladministrasjonen	23
5.3 Oppvekst- og kulturavdelingen	25
5.3.1 Grunnskole	26
5.3.2 Barnehage.....	29
5.3.3 OK øvrig	31
5.4 Helse- og sosialavdelingen	36
5.4.1. Pleie og omsorg	36
5.4.2. HS øvrig.....	39
5.5 Eiendom.....	42
5.6 Teknisk avdeling	45
5.7 Interne bedrifter.....	49
5.7.1 Bodø byggservice.....	49
5.7.2 Bodø Bydrift.....	50
5.8 Kommunens fellesområde	52
6. Investeringer.....	56
6.1 A: Fullføre i gangsatte prosjekter	58
6.2 B: Lovpålagte oppgaver, branndokumentasjon/PCB	58
6.3 C: Nødvendig oppgradering av bygninger, veier m.m.....	58
6.4 D: Politiske vedtak/vedtatte planer	59

6.5 Vann og avløp	59
6.6 Finansdisposisjoner	60
6.7 Finansiering	61
6.8 Kulturkvartalet.....	61
6.9 Låneopptak.....	62
Vedlegg 1 – Forklaring til prioriterte investeringsprosjekter	63
Vedlegg 2 – Uprioriterte investeringer.....	67
Vedlegg 3 – Avtaler/tilskudd 2012	69
Vedlegg 4 - Prisliste	72
Vedlegg 5 – Overføringer til ikke-kommunale barnehager.....	80
Vedlegg 6 – Fondsoversikter	81
Vedlegg 7 – Økonomiske oversikter.....	82

1 Forord

Rådmannen legger med dette fram budsjett og økonomiplan for 2012 – 2015. Budsjett og økonomiplan bygger på de forutsetninger som bystyret vedtok i sak 11/91, perspektivmeldingen, de føringer og bevilgninger som kom gjennom statsbudsjettet, anbefalinger gitt fra KS, samt våre egne analyser av kommunens økonomiske tilstand.

Internasjonal økonomi preges av mørke skyer. Veksten i økonomien dabbet av, stabiliteten i eurosonen er rokket og statsgjeldsproblemene synes uhåndterbare i mange land. Vi ser sterke tegn på at også norsk økonomi blir preget av dette, bla av høy lånegjeld i både husholdninger og kommuner. Også kommunesektoren blir preget av dette framover, og økte pensjonskostnader, nøkternhet i investeringsbudsjett og stramme driftsbudsjett preger situasjonen.

Bodø kommune er en del av dette helhetsbildet. Å få budsjettet i balanse har vært krevende, og forslaget til budsjett er meget stramt. Det økonomiske handlingsrommet er utnyttet fullt ut, og det er etter rådmannens syn derfor ikke rom for å ta inn nye tiltak uten at en da tar ut foreslåtte tiltak.

Bodø kommune har lenge vært en kommune i god vekst. Antall innbyggere vokser med cirka 500 pr år, og vi runder sannsynligvis 50 000 i løpet av økonomiplanperioden. I budsjettet har rådmannen ønsket å ivareta de utfordringer og muligheter som Bodø by har framover, blant annet:

- utvikling av by og omland
- fylkeshovedstad
- motor i utvikling av Bodø-/ Saltenregionen
- sted for nasjonale og regionale kultur- og idrettsarrangement.
- vertskommune for Universitetet i Nordland
- vertskommune for FOH og øvrige enheter i Forsvaret, ikke minst kampflybasen
- vertskommune for nasjonale og regionale institusjoner
- trafikk- og transportknutepunkt for vei, luft, sjø og jernbane

I tillegg er det allerede vedtatt en rekke andre utbygginger som vil prege bybildet i årene framover, der Bodø kommune skal bistå og tilrettelegge på en god måte. Her nevnes eksempelvis utbyggingen av Nordlandssykehuset, fortsatt utbygging av UIN og en rekke private utbygginger i form av hoteller, forretningsbygg, kjøpesentra og kontorbygg.

Bodø kommune har hatt stor vekst i tjenestetilbudet over mange år. Dette betyr at vi på mange områder har tilstrekkelig god kvalitet og kapasitet, mens vi på andre områder fortsatt må styrke tjenestetilbudet og investere i infrastruktur. Det foreliggende budsjettet innebærer løft og styrking på vesentlige områder til beste for kommunens innbyggere. Konkret nevnes:

- Samhandlingsreformen. Bodø bygger opp tjenestene via blant annet Sølvsuper helse- og velferdssenter og også midlertidig fram til ferdigstilling
- Bedring i forholdene for personer med rus og psykiatri, via bygging av boenhet med pleie i Årnesveien
- Ny innsats for å sikre best og lengst bo- og levetid i egne eller tilpassete hjem
- Vesentlig øking i tiltaksbudsjettet for sosialtjenestene/ NAV
- Etablering av karrieresenter, samt økt valgfag i skolen

- Fortsatt fokus på kvalitet i skole og barnehage
- Stor kultur- og biblioteksatsning; blant annet via utbygging av kulturkvartalet
- Fortsatt stor innsats mot idrett og friluftsliv; nye kunstgressbaner, ny flerbrukshall og turstier
- Utbygging av hovedvannledning på Nordsia
- Etablering av gang og sykkelvei på Nordsia
- Økt innsats på vedlikehold av veier og bygninger
- Bypakke Bodø med vesentlig bedre trafikk- og transportmuligheter, samt oppgradering av gang og sykkelveier og kollektivtrafikk.
- Opprusting Bodø Havn med ny hurtigrutekai, opprusting kai-promenade og ny småbåthavn.

For å kunne prioritere fortsatt vekst og utvikling i tjenestetilbudet, må det også gjennomføres driftstilpasninger og reduksjon av noen tjenestetilbud. Rådmannen har prioritert de lovpålagte områdene, slik at det foreslås konkret kutt i en del ikke-lovpålagte tjenester. Innen skoleverket og omsorg er det gjennomført justeringer blant annet som følge av endringer i befolkningssammensetning, samt behov for å effektivisere driften i tråd med sammenlignbare kommuner. For øvrig er også kommuneadministrasjonen berørt av kutt, både gjennom kutt i administrative årsverk og kutt i driftsbudsjett.

Det er igangsatt prosesser for å sikre at kommunen selv driver sin virksomhet så godt og effektivt som mulig. Det skal være kvalitet på de tjenester som leveres av Bodø kommune. Dette betyr blant annet gode tjenester levert til riktig tid. Brukerfokus er løftet, og skal fortsatt gis enda større fokus. Dette betyr også at kommunen må etterspørre og sikre medarbeidere med høy kompetanse. Vi må ta i bruk moderne teknologi.

Det er også igangsatt arbeid med å vurdere hensiktsmessig og effektiv organisering av kommunen, samtidig som det er i gang arbeid med å vurdere mulighetene for å samordne kommunens organisasjon gjennom ombygging og påbygging i rådhuskvartalet. Målet er å sikre en god administrasjon, der ansatte har moderne og gode arbeidsforhold.

Rådmannens forslag ligger innenfor de økonomiske rammer som kan anbefales. Det omfatter både de kortsiktige tilpasninger som må gjøres som følge av status i kommuneøkonomien generelt, samt i Bodø spesielt. Men det er også lagt inn tiltak som sikrer at Bodø kan fortsatt ha en ønsket positiv utvikling. I dette ligger driftstiltak og investeringer som sikrer kommunens innbyggere de viktigste tilbud og tjenester de etterspør i perioden 2012-2015.

2. Sammendrag og hovedtrekk

Tabellen under viser omfanget av rådmannens forslag til økonomiplan. Samlet ressursramme er på vel 3,2 milliarder kroner, fordelt på de enkelte tjenesteområdene slik:

Brutto driftsutgifter	2012	2013	2014	2015
Sentraladministrasjon	159 585	159 068	155 897	164 929
Grunnskole	598 256	592 958	587 972	589 327
Barnehage	365 350	360 049	356 049	356 049
OK øvrig	223 149	224 474	232 574	234 474
Pleie og omsorg	599 405	623 209	626 709	631 709
HS øvrig	411 691	409 461	407 746	417 476
Eienom	44 388	44 384	44 585	45 745
Teknisk avdeling	236 051	236 699	238 565	245 028
Interne bedrifter	163 144	163 144	163 144	163 144
R8	462 869	521 127	519 716	521 866
Sum	3 263 887	3 334 573	3 332 957	3 369 747

Tabell 2. Brutto driftsutgifter pr avdeling. Tall i 1000 kr.

De senere års regnskaper har vist at driftsnivået er for høyt, slik at kommunens økonomiske handlefrihet er blitt redusert. Det er derfor en prioritert oppgave i økonomiplanen for 2012-15 å planlegge utfra et driftsnivå som bidrar til å øke handlefriheten og bedre netto driftsresultat. Tabellen under viser de vedtatte salderingsmål (netto) fra økonomiplan 2011-2014 og perspektivmelding 2012-2020 som ligger til grunn for denne økonomiplanperiode:

Utgangspunkt og salderingsbehov

Endring/saldering	2012	2013	2014	2015
Økonomiplan 11-14	-11 900	-32 500	-40 300	-40 300
Perspektiv 12-15	-9 597	-9 839	-32 058	-23 128
Sum	-21 497	-42 339	-72 358	-63 428

Tabell 2.1. Samlet salderingsbehov. Tall i 1000 kr.

I tillegg til ovennevnte viser tertialrapportene for inneværende år at enkelte avdelinger sliter med å klare nåværende driftsnivå innenfor tilgjengelige budsjetttrammer, og at det forventes et samlet budsjettavvik på cirka 30 mill kr. Arbeidet med mulige tiltak/omprioriteringer startet opp allerede før sommeren. Avdelingene har deretter jobbet veldig målrettet med å få fram realistiske forslag. Nye tiltak og aktiviteter har krevd omprioriteringer, og det foreslås til dels omfattende strukturelle grep for å få effekter både på kort og lengre sikt.

Hovedtrekk i tjenestenes budsjettforslag

Tabellen under viser en samlet oversikt over budsjettforslagene som er presentert i kapittel 5. Sum innsparing på 38 mill kr er konkrete tilpasningene/kutt som er foreslått. Årsaken til at dette er et høyere beløp enn i tabellen ovenfor, er at avdelingene har lagt inn nødvendige omprioriteringer blant annet for å sikre tilstrekkelig driftsrammer og unngå merforbruk.

Nye tiltak på tilsammen nærmere 86 mill kr er prioritert inn. Av dette utgjør samhandlingsreformen 52 mill kr. Til sammen er avdelingenes budsjetttrammer styrket med netto 47,6 mill kr i

Økonomiplanperioden målt i endring fra budsjett 2011. Justert for samhandlingsreformen er det en reell reduksjon.

2012	SA	OK	BHG	SKOLE	HS Ø	PLEIE	EIEN	TA	Sum
Innsparinger	-5 107	-5 000	-6 000	-11 251	-3 480	-4 200	-772	-2 962	-38 772
Tiltak	4 800	4 830	6 289	777	53 681	10 450	929	3 146	84 902
Netto	-307	-170	289	-10 474	50 201	6 250	157	184	46 130

Tabell 2.2. Omfordeling 2012. Tall i 1000 kr.

For de to største tjenesteytende avdelingene har det vært fokusert på lovpålagte oppgaver og hva som er kvalitetsmessig forsvarlig drift og nivå.

For helse og sosialavdelingen er det viktig å benytte samtidigheten ved oppstart av Sølvsuperen helse og velferdssenter og innføring av samhandlingsreformen. Statlig finansiering til å møte den nye reformen sammen med planleggingsrammen for drift av det nye sykehjemmet har gitt mulighet til å etablere nye og kostnadseffektive tilbud i egen regi. Dreining av langtids sykehjemsplasser til mer fleksible tilbud i form av avlastning, korttidsplasser og bokollektiv er viktige grep i så måte. Det er også viktig at ny kapasitet, det vil si nye institusjonsplasser, tas i bruk på en måte som ikke bidrar til å senke terskelen for institusjonalisering. Budsjetttramma for sosialtjenesten/NAV er økt, og enhetene pålegges generelt økt budsjettstyring. For hjemmetjenesten skjer dette ved at økte brukerbehov må dekkes innenfor eksisterende bemanning det vil si at man må yte mer tjenester med samme antall ansatte.

Innen skoleverket er det fokus på lærertetthet og det foreslås en betydelig tilpasning til dagens elevtall. Med planlagt tilpasning forventes dette å kunne gjennomføres på en kvalitativt forsvarlig måte, og lærertettheten i Bodø vil fortsatt være høyere enn sammenliknbare kommuner. I barnehagesektoren foreslås noe omorganisering og reduksjon i administrative årsverk, samt en tilpasning av den utvidete barnehagegarantien som gjelder for Bodø. Barnevernet er forsøkt skjermet i forhold til salderingskrav, og er sikret en mer forsvarlig budsjetttramme. Det er likevel fortsatt et betydelig krav til egen budsjettstyring. Tilskuddsordninger og avtaler foreslås redusert noe, det samme gjelder tilskudd til egne kommunale foretak og kirkelig fellelsråd.

For teknisk sektor foreslås økte priser på tjenester. Det legges opp til noe økt vedlikeholdsinnsett på veiene. Effektivisering som følge av omorganisering av Bodø Bydrift er delvis tatt ut ved at administrative årsverk er tatt ut. Innenfor sentraladministrasjonen foreslås til sammen 19 årsverk redusert i perioden for å innfri salderingskrav og økt behov i hele kommunen for fornyelse innen IKT.

Tabellene under viser de omprioriteringer som er foretatt for resten av økonomiplanperioden. Endringene er i forhold til budsjett 2011. Det viser til de konkrete tabeller og forklaringer i kapittel 5. I hovedsak er det ovennevnte omprioriteringer som er videreført i perioden (alle tall netto i hele 1000 kr):

2013	SA	OK	BHG	SKOLE	HS Ø	PLEIE	EIEN	TA	Sum
Innsparinger	-7 475	-5 400	-10 000	-16 649	-4 244	-12 750	-1 777	-3 984	-62 278
Tiltak	6 650	6 530	4 989	1 077	51 261	40 550	1 929	6 235	119 221
Netto	-825	1 130	-5 011	-15 572	47 017	27 800	152	2 251	56 943

Tabell 2.2.a. Omfordeling 2013. Tall i 1000 kr.

2014	SA	OK	BHG	SKOLE	HS Ø	PLEIE	EIEN	TA	Sum
Innsparinger	-13 496	-8 000	-13 500	-21 835	-4 244	-12 750	-2 576	-6 278	-82 678
Tiltak	8 500	16 330	4 489	1 277	50 681	42 550	2 929	10 006	136 762
Netto	-4 996	8 330	-9 011	-20 558	46 437	29 800	353	3 728	54 084

Tabell 2.2.b. Omfordeling 2014. Tall i 1000 kr.

2015	SA	OK	BHG	SKOLE	HS Ø	PLEIE	EIEN	TA	Sum
Innsparinger	-10 945	-8 000	-13 500	-21 835	-4 244	-12 750	-2 415	-5 476	-79 165
Tiltak	8 500	18 230	4 489	2 632	50 681	46 050	3 929	16 554	151 065
Netto	-2 445	10 230	-9 011	-19 203	46 437	33 300	1 514	11 078	71 900

Tabell 2.2.c. Omfordeling 2015. Tall i 1000 kr.

Investeringsplanen er fortsatt ambisiøs, selv om noen prosjekter er tatt ut til fordel for nye. Det har vært viktig å levere et forslag i tråd med de økonomiske rammene som bystyret har vedtatt.

Sluttsaldering, fellesområde

Planrammene for avdelingene pr juni 2011 var basert på blant annet antakelser om forventet vekst i inntekter og utgifter på kommunens fellesområde, det vil si rammeområde 8. Viktigste oppdatering her kommer i form av foreslått statsbudsjett. Beregningene av skatt- og rammetilskudd viste seg ved første øyekast å være innenfor 1 mill kr i avvik fra administrasjonens estimat pr juni 2011 (perspektivmelding) med et samlet beløp på 2,090 mrd kr. Det viste seg imidlertid at flere nye tiltak var inkludert i samlet beløp, blant annet økt overføring for samhandlingsreformen. Samlet sett innebar dette økte utgifter på cirka 10 mill kr og tilsvarende salderingsutfordring for kommunen. Ny rentebane fra Norges bank pr 19.10.2011 ga et lavere anslag på framtidig renteutvikling enn tidligere prognose, og denne besparelsen finansierte avviket i skatt- og rammetilskudd.

Nye varslede pensjonssatser fra både KLP og BKP medførte økte utgifter til premie i 2012 på til sammen cirka 51 mill kr. I egen pensjonskasse har kommunen som eier akkumulert et premiefond, og 40 mill kr av dette foreslås benyttet til å nedjustere premiesatsene til samme nivå som i budsjett 2011. Etter disse korrigeringer er det oppnådd et budsjettforslag i balanse 2012. Virkningen for den økonomiske handlefriheten er imidlertid ikke oppnådd i tråd med målsetning. Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter går ned i 2012 og 2013, for deretter og bedre seg i 2014 og 2015 til 1 %. Målet om 3 % i 2017 vil kreve ytterligere driftstilpasninger i 2016 og 2017.

Bemanning og effektivisering

Perspektivmeldingen de siste to årene trekker fram de to største utfordringene fremover for kommunen; kampen om kompetent arbeidskraft og lavere økonomisk vekst.

Utgiftene i kommunen er i svært stor grad knyttet til bemanning, og det er derfor naturlig at bemanning og bemanningsfaktorer må vurderes kritisk når det stilles krav om lavere driftsutgifter. Dette er imidlertid også et område hvor det er store potensialer i målrettet innsats med sikte på forbedringer og effektiviseringer. Når man skal vurdere kritisk sammenhengen mellom bemanning og produksjon bør man også se til andre deler av samfunnet. I et framtidig bilde hvor mangel på kvalifisert arbeidskraft forventes å kunne bli betydelig, må kommunen være kritisk til å sette likhetstegn mellom antall hender (volum) og kvalitet. Det må i langt større grad satses på økt

kompetanse og økt bruk av teknologi for å oppnå ønsket kvalitet i tjenesteytingen. Spesielt innen helsesektoren vil dette være avgjørende for om kommunen vil klare framtidens utfordringer.

Fravær og tilstedeværelse

Kommunen har til enhver tid et betydelig fravær i arbeidsstokken. Problemstillingene rundt dette er mangfoldige og komplekse. Arbeidet med å redusere fraværet må derfor prioriteres høyt, og i noen grad tas tak i med nytt og målrettet fokus.

Fokus på sykefravær er viktig og nødvendig, og et redusert sykefravær vil bety forbedring av kommunens økonomi gjennom mindre innleie og mindre produksjonstap. Virkningen er imidlertid også høyere nærvær, økt stabilitet i driften, økt faktisk bemanning og økt kvalitet. Budsjettmessig vil rådmannen advare mot å forskottere slike effekter ved å saldere med effekter man ikke har oppnådd. Dersom sykefraværet i 2012 reduseres, vil imidlertid driftssituasjonen forbedres og regnskapsresultatet forbedres. For kommende budsjettprosesser vil man da ha incentiv til å kunne både redusere utgifter til innleie og også nivået på den faste bemanningen. Sammenhengene i dette er mer grundig omtalt i kapittel 5.1.

3. Forutsetninger og beregninger

3.1 Befolkningsendringer

Den 1. januar 2011 bodde det 47 847 innbyggere i Bodø kommune. Dette tilsvarer en befolkningsvekst på 565 innbyggere fra året før. Kvartalstallene fra Statistisk sentralbyrå viser at folketallet i Bodø kommune har økt til 48 107 pr 1. juli 2011. Dette er en økning på 260 innbyggere første halvår, hvorav fødselsoverskuddet er på cirka 165 personer, mens netto flytting er på cirka 95 personer. Befolkningsprognosen ble oppdatert våren 2011, der er det lagt til grunn fortsatt høye fødselstall, økende levealder og en netto flytting på 200 personer pr år.

	pr 1/7-11				
Bodø	F 2011	P 2012	P 2013	P 2014	P 2015
0-5 år	3 790	3 727	3 778	3 781	3 754
6-15 år	6 067	6 101	6 037	6 030	6 101
16-66 år	32 791	32 958	33 268	33 567	33 779
67-79 år	3 834	3 901	4 037	4 244	4 446
80-89 år	1 375	1 400	1 442	1 446	1 466
90 år +	250	242	267	267	285
Sum	48 107	48 329	48 829	49 335	49 831

Tabell 3.1.: For 2011 er tall pr 1. juli lagt inn, tallene for 2012-2015 er kommunens egen prognose utarbeidet i programmet Kompas.

Befolkningsdataene over legges til grunn ved beregning av skatt- og rammetilskuddet i økonomiplanperioden. Beregninger foretatt i perspektivmeldingene av kostnader pr aldersgruppe (tilsvarende teknisk beregningsutvalg) er benyttet til omfordeling av ressurser mellom tjenesteområder.

3.2 Prisforutsetninger

I statsbudsjettet for 2012 er følgende satser lagt il grunn for å beregne pris- og lønnsveksten.

	2011	2012
Lønn	4,25 %	4,00 %
Varer	2,40 %	1,60 %
Deflator	3,40 %	3,25 %

Tabell 3.2. Deflator fra statsbudsjettet 2012

Deflator har to funksjoner:

- Historisk beregning av faktisk realvekst (regnskapsdeflator)
- Kompensasjon for anslått pris- og lønnsvekst i statsbudsjettet (budsjettdeflator)

I utgangspunktet skal ikke prissimuleringen for en kommune gi et salderingsproblem, da utgiftssiden og inntektsiden skal balansere. Kommunens prosedyre er at avdelingene budsjetterer i 2011 priser, for så og blir prisjustert når deflator blir kjent. R8 budsjetteres i 2012 priser. Rådmannen har lagt inn følgende prisjustering:

Artene 10202/10222/10350/ 10503/10504/10505/10506	4 %
Artene 11000:12799	1,8 %
Artene 12900:12999	1,8 %
Artene 13000:14799	3,25 %
Artene 16000:18999	3,25 %
Artene 17900:17999	Ikke prisjustert
Ansvar 8000:8999	Ikke prisjustert
Ansvar 6560	Ikke prisjustert
Ansvar 6900:6920	Ikke prisjustert
Ansvar 3050:3051	Ikke prisjustert
Ansvar 1291	Ikke prisjustert
Arten 16010 på barnehager	Ikke prisjustert
Art 13713 på 2355	2,67 %
Art 16040 og 17300 på 3000	Ikke prisjustert
Art 17300 på 3010	Ikke prisjustert
Art 13000 på 3110	Ikke prisjustert
BKP	12,72 %
KLP	20,00 %
STP	11,24 %

Det var i utgangspunktet varslet kraftig økning i pensjonssatsene fra KLP og BKP tilsvarende cirka 51 mill kr i 2012. Rådmannen ønsket ikke å kutte driftsbudsjettet tilsvarende, og har derfor bedt BKP beregne reduserte satser ved å benytte oppspart premiefond til delvis dekning av premie. Dette medfører at cirka 40 mill kr av kommunens premiefond i Bodø kommunale pensjonskasse benyttes dersom bystyret tiltrer denne anbefalingen.

Norges Banks rentebane pr 19.10.2011 legges til grunn for beregning av renter i økonomiplanen. Rentesatsene benyttes blant annet til beregning av renteutgiftene i investeringsplanen for 2012-2015. Det må presiseres at rentebanen er beheftet med usikkerhet, og endringer her kan medføre store avvik for de reelle renteutgiftene.

	2011	2012	2013	2014	2015
Perspektiv 12-21	3,25 %	4,20 %	5,20 %	5,60 %	6,00 %
Norges Bank	3,50 %	3,25 %	3,75 %	4,20 %	4,50 %

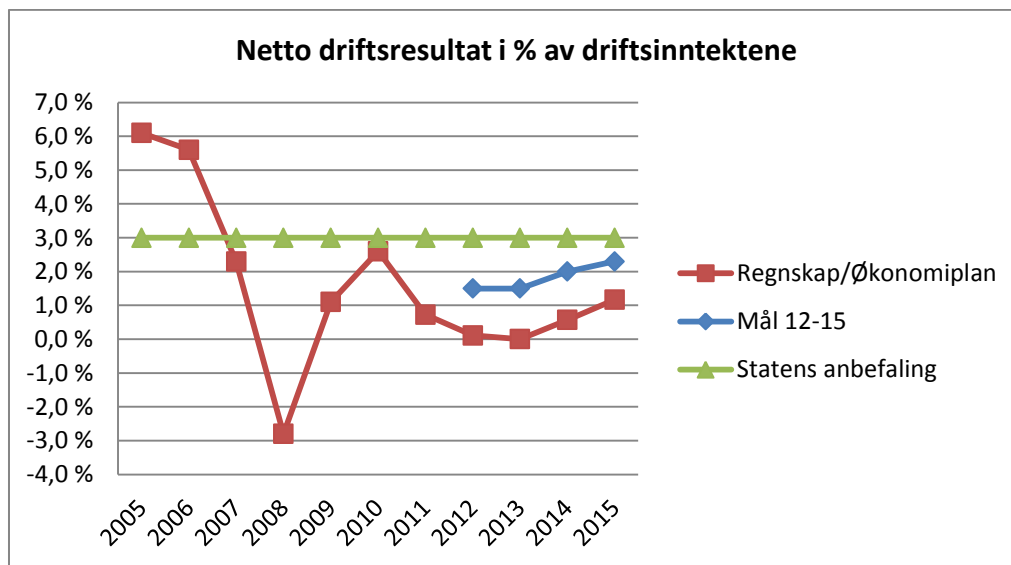
Tabell 3.3. Rentebane 2012-15.

Rentebanen er noe lavere enn vurdert i perspektivmeldingen 2012-21, og bidrar til lavere salderingsutfordring på cirka 10 mill kr i 2012. Årsaken er betydelig reduksjon i Norges bank rentebane fra mai til oktober 2011.

3.3 Utvalgte nøkkeltall

Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter

Netto driftsresultat viser hvor mye kommunen kan disponere til investeringer og avsetninger etter at løpende driftsutgifter og renter og avdrag på lån er betalt. Dette nøkkeltallet er et av de viktigste i kommuneøkonomi sammenheng. I perspektivmeldingen for 2012-2021 ble vedtaket fra i fjor om at netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter skal opp på et nivå tilsvarende 2 % i 2014, for deretter å være på 3 % fra og med 2017 videreført.

Graf 1: 2005-2010 er regnskap, 2011-2015 er budsjett.

Statens anbefaling er at netto driftsresultat bør være 3-5 % av brutto driftsinntektene for å gi kommunen tilstrekkelig handlefrihet på sikt. På grunn av omlegginger av budsjetteringsrutinen av investeringsmerverdiavgiften er netto driftsresultat korrigert for dette, figuren avviker således med vedlegg 7 økonomisk oversikt drift. Figuren over viser at økonomiplanen ikke oppnår målsetning fra perspektivmeldingen, til tross for store innsparinger. Dette skyldes at de store innsparingene er fordelt ut igjen til avdelingene i form av tiltak.

Lånegjeld

	Regnskap 2010	Budsjett 2011	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
Samlet gjeld	2 924 338	2 988 993	3 057 662	3 290 725	3 280 924	3 280 924
Gjeldsgrad %	105,1	106,1	101,3	106,6	106,6	105,6
Brutto investering %	13,2	17,7	21,8	24,6	11,5	7,8

Tabell 3.4. Gjeldsgrad og brutto investeringsutgifter.

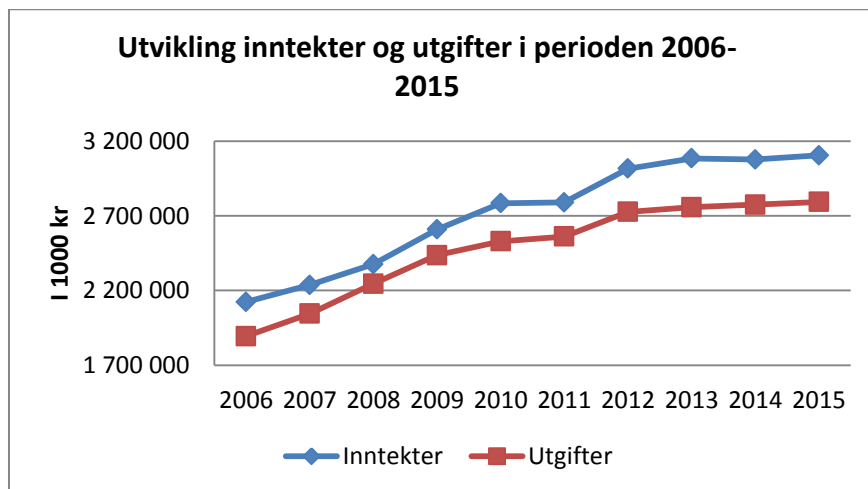
Samlet gjeld i tabellen over er oppgitt i 1000 kr. Gjeldsgrad viser samlet gjeld/brutto driftsinntekter, fra statlig hold er anbefalt nivå 50 %. Vi ser av tabellen over at Bodø kommune ligger høyt over det anbefalte statlige nivået, og også sammenlignet med gruppe 13 som i 2010 lå på 85,7 %. Når det

høye nivået på lånegjelden likevel kan håndteres økonomisk, skyldes dette at cirka 1,2 mrd kr av samlet lånegjeld er knyttet til vann og avløpssektoren eller er rentekompensert fra staten og dermed belastes ikke kommunens frie inntekter. Kommunes forventede brutto inntekter og rådmannens forslag på investeringsplan ligger til grunn for beregningen av dette nøkkeltallet. I perspektivmeldingen 2012-2021 satte kommunens som ambisjonsnivå at gjeldsgraden skal ned, i rådmannens forslag har gjeldsgraden gått noe ned i 2012, men ligger på samme nivå i 2013-2015. Dette betyr at vedtaket i perspektivmeldingen ikke blir overholdt i denne økonomiplanen. Beregningen over er basert på budsjett slik at faktisk gjeldsgrad sannsynligvis blir noe bedre i årsregnskapene. Dette skyldes at det vanligvis blir noe høyere brutto utgifter og inntekter i regnskapet enn hva som er budsjettet.

Bruttoinvestering % i tabellen over viser bruttoinvesteringsutgifter i % av brutto driftsinntekter, og viser hvor høy investeringsaktiviteten er i forhold til kommunens driftsnivå. Statlig anbefaling er på 15 %, vi ser da at i perioden 2011-2013 vil kommunen ligge betydelig over dette nivået.

Utvikling av inntekter og utgifter

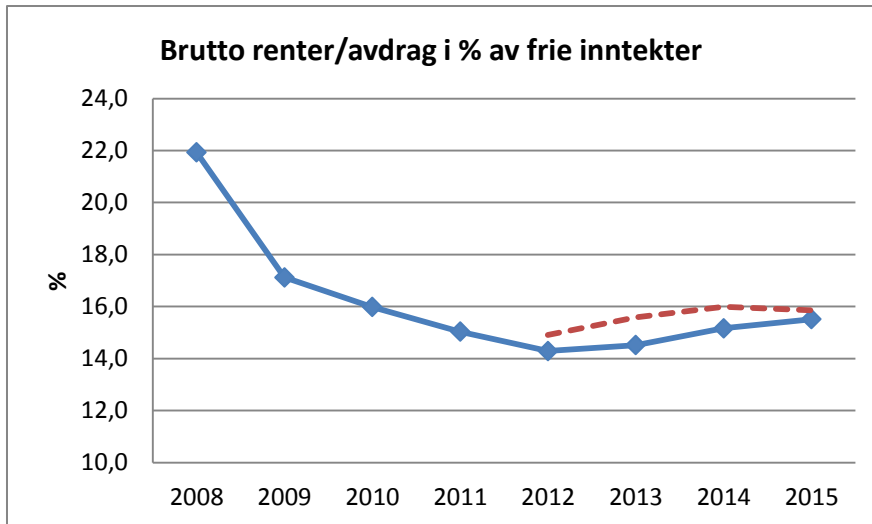
De senere års regnskaper har vist en kraftigere økning i samlede driftsutgifter enn tilsvarende vekst i driftsinntekter. Dette betyr i praksis en redusert handlefrihet. I forslag til økonomiplan for 2012-15 legges det opp til betydelig driftstilpasninger slik at utgiftsveksten stopper noe opp. Grafen viser derfor en positiv økning i differansen mellom inntekter og utgifter som i praksis betyr økt handlefrihet. Dette forutsetter imidlertid at de senere års merforbruk i enkelte avdelinger opphører.

Graf 2: Utvikling brutto driftsutgifter og inntekter 2006-2015.

Brutto renter og avdrag i % av frie inntekter

Dette nøkkeltallet forteller hvor mye av kommunens frie inntekter som er bundet opp til dekning av renter og avdrag. Anbefalt norm er maksimum 15 %. Av grafen ser vi at kommunen ligger på maksimum, og dette på en tid der rentenivå er veldig lavt. En økning i rentesatsen på 1 % poeng - tilsvarer cirka 10 mill kr i merutgifter for kommunen. Økonomiplanen har lagt til grunn en rentebane som er historisk lav. Over tid kan det være greit å benytte 5 % som referanse. Alternativ utvikling i brutto renter og avdrag i % av frie inntekter i perioden 2012-15 er illustrert med prikket linje i figuren.

Graf 3. Brutto renter og avdrag i % av frie inntekter.

3.4 Føringer fra perspektivmelding 2012-2021

Vedtatt perspektivmelding har gitt føringer for økonomiplanprosessen. Konkret ble det vedtatt følgende i bystyrets møte i juni 2011 (sitat):

Økonomiske målsettinger

- Få kontroll over driftssituasjonen i 2011 – iverksette tiltak allerede i år som har positiv virkning for kommende år.
- Gjennomføre og evaluere allerede vedtatte innsparingstiltak i perioden 2012-2014
- Opprettholde målet om 3 % i netto driftsresultat i 2017.
- Dersom ny aktivitet skal innarbeides må annen aktivitet tas ut dersom det ikke foreligger egen finansiering.
- Omfordele midler i økonomiplanen ved å styrke budsjettrammen for sektorer som har forventet vekst samt redusere budsjettrammen for sektorer som har forventet nedgang.
- Opprettholde målet om lavere gjeldsgrad noe som innebærer å redusere det årlige låneopptaket til 135 mill kr pr år i perioden 2015-2021 til øvrige investeringer ekskl. startlån og vann/avløp.
- Satse enda mer på kompetanseutvikling og teknologi for å sikre kvalitet på tjenestene.
- Etterstrebe god dokumentasjon og rapportering av tjenestedata slik at kommunen sikrer maksimale inntekter og overføringer/refusjoner.
- Premieavvik og ekstraordinær avkastning utover budsjettert skal settes av til fond for å sikre langsiktig handlefrihet.
- Det skal ikke igangsettes prosjekter eller driftstiltak med midlertidig finansiering dersom dette kan føre til varige driftskostnader.

Langsiktige føringer for kommende økonomiplaner

- Bodø kommune skal fortsatt være en vekstkommune og spille en sentral rolle i utviklingen av region og landsdel.
- Utfordringer knyttet til rekruttering og stabilisering av personell krever fokus på kompetanseutvikling og optimal sammensetning av kompetanse i kommunens tjenesteyting, samt fortsatt høy prioritering av arbeidet med å redusere sykefraværet.
- Realkapitalen skal opprettholdes ved at det prioriteres verdibevarende vedlikehold av bygninger og veier. Kommunens eiendomsmasse skal til enhver tid vurderes i forhold til kapasitet, hensiktsmessighet, funksjonalitet og lokalisering for å sikre god tjenesteyting.
- For alle nye investeringsprosjekter skal det foreligge prosjektbeskrivelser med

driftskonsekvenser av nytt prosjekt, samt konsekvenser for andre prosjekt eller øvrig bygningsmasse.

- *Avhending eller etterbruk av gammel eller utflyttet bygningsmasse skal vurderes, og eventuelle salgsinntekter skal inngå som egenkapital og bidra til redusert låneoptak.*
- *Kommunen må ta høyde for nødvendig omprioritering mellom sektorer som følge av befolkningsutvikling og alderssammensetning.*
- *Andel administrative årsverk av totalt antall årsverk i kommune skal ikke øke utover 8 %.*
- *Det skal vurderes mer rasjonell skole- og barnehagestruktur blant annet ved hjelp av mer fleksible skolegrenser og samordning av enheter.*
- *Boligbygging og kapasitet i grunnskolen skal samordnes.*
- *Ved effektivisering og kutt i tjenestetilbudet skal de lovpålagte oppgaver prioriteres opprettholdt.*
- *Effektivisering medfører reduksjon av bemanningskostnader og vurdering av bemanningsnormer og fordelingsmodeller. Dette omfatter variabel lønn/innleie, vakanser, endringsoppsigelser og omstilling. Endringer skal drøftes med ansattes organisasjoner.*
- *Kommunen skal jevnlig vurdere om tjenestene er hensiktsmessig organisert ut fra brukerperspektiv og effektivitet.*

Rådmannens forslag til økonomiplan oppfyller ikke fullt ut disse føringene i forhold til mål for nøkkeltall (netto driftsresultat) og lånegjeld. Det er heller ikke satt i verk tilstrekkelig med tiltak i løpet av 2011 for på den måten reduserer driftsutfordringene.

Rådmannens forslag vurderes likevel å være forsvarlig og helhetlig. Det er foreslått til dels store driftsmessige tilpasninger for å kunne opprettholde en forsvarlig tjenesteproduksjon og samtidig balansere økonomien på sikt. Nye økonomiske utfordringer knyttet til økt pensjonspremie er foreslått saldert i stor grad ved bruk av premiefond. Dette er mulig på kort sikt og vurderes som forsvarlig for å utjevne variasjonene i pensjonsutgifter mellom årene. På den måten unngår man å redusere tjenestenivået et år, for så å kunne bygge det opp igjen et neste år.

3.5 Statsbudsjett 2012

Regjeringen legger opp til en realvekst i kommunesektorens samlede inntekter på 5 mrd. kroner. Det tilsvarer en realvekst på 1,4 pst. Veksten er regnet fra anslått inntektsnivå i 2011 i RNB 2011. Det er i tråd med vanlig praksis. Av den samlede inntektsveksten er 3,75 mrd. kroner frie inntekter. Det tilsvarer en realvekst på 1,3 pst. Samhandlingsreformen trer i kraft i 2012, og det overføres 5,6 mrd. kr til kommunenes rammetilskudd. Siden dette er en ny oppgave for kommunene, er dette midler som kommer i tillegg til inntektsveksten.

Skattøren 2012:

Den kommunale skattøren for personlige skattytere er satt til 11,6 % i 2012. (+ 0,3 %)

Den fylkeskommunale skattøren foreslås holdt uendret på 2,65 %.

Skatt på alminnelig inntekt fra personlige skattytere deles mellom staten, kommuner og fylkeskommuner. Fordelingen bestemmes ved at det fastsettes maksimalsatser på skattørene for kommuner og fylkeskommuner. I kommuneproposisjonen ble det signalisert at skattørene for 2012 skal fastsettes ut fra et mål om at skatteinntektene for kommunesektoren skal utgjøre 40 % av de samlede inntektene. Som følge av samhandlingsreformen får kommunene overført om lag 5,6 mrd kr fra de regionale helseforetakene i form av økt rammetilskudd. Disse midlene er holdt utenom beregningsgrunnlaget ved fastsettelsen av skattørene. Skatteandelen blir derfor i underkant av 40 %.

Investeringstilskudd til omsorgsboliger og sykehjem:

Det er foreslått en tilskuddsramme som gir rom for 1 500 nye plasser. De maksimale tilskuddssatsene prisjusteres for omsorgsboliger til kr 687 000, og for sykehjemsplasser til 916 000. Det samlede

kostnadstaket heves fra 2,222 mill kr til 2,290 mill kr.

Dagaktivitetstilbud for demente

Det er foreslått et nytt øremerket tilskudd til etablering av dagaktivitetstilbud for demente på HODs budsjett. 150 mill kr skal gi rom for 2 300 dagaktivitetsplasser og gi et dagtilbud til rundt 5 000 personer med demens. Årsverk til dagtilbudene dekkes innenfor veksten i frie inntekter.

Skole – innføring av 1,5 timer valgfag

Regjeringen foreslår innføring av 1,5 timer valgfag på 8. trinn fra høsten 2012. Kommunale merutgifter i 2012 er beregnet til 64,6 mill kr, og kommunene kompenseres for merutgiftene gjennom en tilsvarende økning av rammetilskuddet. Det tas sikte på å utvide tilbudet til 9. trinn fra høsten 2013 og 10. trinn fra høsten 2014.

Rentekompensasjonsordningen for skole- og svømmeanlegg:

I 2012 foreslår regjeringen å fase inn nye 2 mrd kr av rammen, noe som har en budsjetteffekt på 70 mill kr. Fra innføringen av den nye ordningen i 2009 til og med 2012 vil 9 mrd kr (av totalramme på 15 mrd.) være faset inn i budsjettet. Ordningen blir forvaltet av Husbanken.

Barnehager:

Regjeringen foreslår å videreføre maksimalprisen for foreldrebetaling på samme nominelle nivå som i år: 2330 kr per mnd. for en heltidsplass. Det foreslås derfor å bevilge 240,6 mill kr til dette over rammetilskuddet. Regjeringen foreslår å øke minimumstilskuddet til ikke-kommunale barnehager fra 91 til 92 % fra 1. august 2012. Det foreslås å bevilge 28,5 mill kr til formålet over rammetilskuddet. Delkostnadsnøkkelen justeres ikke. Som kompensasjon for økt barnehage-etterspørsel som følge av omleggingen av kontantstøtten økes rammetilskuddet til kommunene med 91,9 mill kr i 2012.

Omlegging av kontantstøtten:

Det foreslås å legge om kontantstøtteordningen, slik at ordningen avvikles for toåringer fra 1. august 2012 og at det fra samme tidspunkt innføres aldersdifferensierte satser for ettåringer. Satsen for barn i alderen 13–18 måneder foreslås økt til kr 5 000 per måned, mens for barn i alderen 19–23 måneder foreslås det at dagens sats på kr 3 303 per måned videreføres.

Barnevern:

Øremerket tilskudd videreføres, og utvides med 50 mill kr. Totalt 290 mill kr i 2012. Til 70 nye stillinger i barneverntjenesten og til veiledet praksis av nyutdannede og nytilsatte. Midlene fordeles av fylkesmannen etter søknad fra kommunene

Ressurskrevende tjenester:

Kompensasjonsgraden foreslås videreført på 80 % i 2012. Innslagspunktet foreslås justert opp med anslått lønnsvekst i kommunesektoren og settes til kr 935 000 for 2012.

Samhandlingsreformen:

Nye lover fra 1. januar 2012:

- Lov om folkehelsearbeid
- Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester

Samhandlingsreformen en retningsreform – endringene skal skje over flere år. De

Økonomiske virkemidlene er:

5 mrd kr overføres til kommunal medfinansiering:

Basert på faktiske aktivitetstall for 2010 ble medfinansiering i kommprop 2012 anslått til 4,2 mrd. Oppdatert tallgrunnlag viser at beløpet skal være noe høyere: Det overføres derfor 5 mrd kr fra de regionale helseforetakene til kommunene. Midlene overføres som frie inntekter.

560 mill kr overføres til kommunene som frie inntekter knyttet til utskrivningsklare pasienter:

Beløpet baserer seg på en døgnpris per oppholdsdøgn på 4 000 kr og 140 000 liggedøgn. Dette er basert på gjennomsnittlig antall liggedøgn for utskrivningsklare pasienter i perioden 2007-2009. Etter to år vil man i samarbeid med KS vurdere anslaget på liggedøgn, og ev. justere måltallet fram mot 2016.

Fordeling av midlene til kommunal medfinansiering og utskrivningsklare pasienter:

Midlene fordeles etter en egen kostnadsnøkkel i inntektssystemet. Nøkkelen ble presentert i kommuneproposisjonen 2012, og består av alderskriterier som er vektet sammen med bakgrunn i hvordan de faktiske utgiftene (sykehusforbruk) fordeler seg mellom ulike aldersgrupper. Vi ser for eksempel at utgiftene er høyere for den eldre delen av befolkningen, og eldre aldersgrupper er derfor vektet relativt høyere enn yngre aldersgrupper.

Kompensasjonsordning 305 mill kr:

Kommuner som de siste årene har hatt høyere forbruk innen kommunal medfinansiering og utskrivningsklare enn det de vil få når midlene fordeles over kostnadsnøkkel, vil i en overgangsperiode få en egen kompensasjon.

262 mill kr til å starte oppbyggingen av plasser til øyeblikkelig hjelp / døgnopphold:

Dette er en plikt som etter planen vil tre i kraft fra 1. januar 2016. Oppbyggingen trappes gradvis opp over de neste fire årene. Finansieringen av denne oppbyggingen blir fordelt på to kilder: 50 % av beløpet fordeles som øremerket tilskudd etter søknad – retningslinjer blir klare til nyttår og 50 % tilføres konkrete prosjekter gjennom krav om direkte bidrag fra de regionale helseforetakene til kommunene. I tillegg kan kommunene søke Husbanken om investeringstilskudd til dette formålet. Dette følger da søknadsprosedyren til tilskuddsordningen til omsorgsboliger og sykehjemsplasser. I løpet av desember vil man ha klart et forvaltningssystem for kommunal medfinansiering og utskrivningsklare pasienter. Dette vil bl.a. innebære:

- Tydelig informasjon til kommunene om hvilke behandlinger de skal betale for
- En betalingsordning for enkeltoppgjør mellom kommuner og helseforetak
- Veiledningsopplegg for betalingsordningen og tolkning av datainformasjon

Reformen trer i kraft pr 1. januar 2012, og vil innebære endringer over de neste årene.

Kommunal medfinansiering:

- Kommunen betaler 20 % av sykehusregningen fra 1. januar 2012
- Gjelder alle medisinske behandlinger og alle aldersgrupper
- Gjelder ikke: operasjoner, fødsler, nyfødtebehandling og kostbare biologiske legemidler
- Tak på 30 000 kroner for enkeltopphold
- Overføring fremgår av budsjett 2012

Utskrivningsklare pasienter:

- Kommunal betalingsplikt fra 1. januar 2012
- Døgnpris 4000 kroner og 140 000 liggedøgn

- (4000 * 140 000 =) 560 mill kroner overføres til kommunene
- Forslag til ny revidert forskrift på høring
- I tillegg til forskriften skal de lovpålagte avtalene mellom de regionale helseforetakene og kommunene inneholde nærmere avklaringer av håndtering av utskrivningsklare pasienter

4. Generelle utgifter og inntekter

	Regnskap 2010	Budsjett 2011	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
1 Skatt på inntekt og formue	1 053 224	970 000	1 051 480	1 083 024	1 120 930	1 160 163
2 Ordinært rammetilskudd	523 006	971 093	1 039 388	1 050 365	1 054 126	1 055 514
3 Skatt på eiendom	92 104	94 100	94 100	95 100	96 100	97 100
4 Andre direkte eller indirekte skatter	147	0	0	0	0	0
5 Andre generelle statstilskudd	206 558	57 851	63 141	61 241	59 741	59 741
Sum frie disponible inntekter	1 875 039	2 093 044	2 248 109	2 289 730	2 330 897	2 372 518
6 Renteinntekter og utbytte	86 112	93 980	87 979	89 524	93 705	98 548
7 Renteutg.,provisjoner og andre fin.utg.	96 953	119 870	128 248	135 490	146 578	159 633
8 Avdrag på lån	169 670	186 080	180 981	187 051	197 817	199 231
Netto finansinnt./utg.	-180 511	-211 970	-221 250	-233 017	-250 690	-260 316
9 Til dekning av tidligere regnsk.m. merforbr.	0	0	0	0	0	0
10 Til ubundne avsetninger	51 930	20 000	0	0	17 027	40 330
11 Til bundne avsetninger	35 075	3 255	4 656	2 265	360	275
12 Bruk av tidligere regnks.m. mindreforbru	13 334	0	0	0	0	0
13 Bruk av ubundne avsetninger	17 225	757	0	0	0	0
14 Bruk av bundne avsetninger	24 081	2 062	1 308	2 206	4 072	8 035
Netto avsetninger	-32 365	-20 436	-3 348	-59	-13 315	-32 570
15 Overført til investeringsbudsjettet	23 570	0	65 766	96 074	37 662	19 740
Til fordeling drift	1 638 593	1 860 638	1 957 745	1 960 579	2 029 230	2 059 891
Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)	1 621 734	1 860 639	1 957 745	1 960 579	2 029 230	2 059 891
Mer/mindreforbruk	-16 859	0	0	0	0	0

Tabell 4.1. Budsjettskjema 1 A drift viser kommunens samlede driftsinntekter og utgifter som er uavhengig av tjenesteproduksjonen ihht regnskapsforskriften. Tall i 1000 kr.

Kommunens frie inntekter består av skatteinntekter og rammetilskudd. Dette er inntekter som kommunene kan disponere fritt uten andre føringer fra staten enn gjeldende lover og regelverk. De frie inntektene fordeles til kommunene gjennom inntektssystemet. Det overordnede formålet med inntektssystemet er å gi kommunene like forutsetninger for å kunne gi et likeverdig tjenestetilbud til sine innbyggere. Ved fordelingen av rammetilskuddet tas det hensyn til strukturelle ulikheter i kommunenes kostnader (utgiftsutjevning) og ulikheter i skatteinntektene (inntektsutjevning). Inntektssystemet inneholder i tillegg tilskudd som er begrunnet ut fra regionalpolitiske målsettinger. Det gis også skjønnstilskudd til kommunene etter søknad, for å korrigere for forhold som ikke ivaretas godt nok i inntektssystemet for øvrig.

1. Skatteinntekter

Skatt på inntekt og formue	Anslag 2011	2012	2013	2014	2015
Nasjonalt skatteanslag	110 230 000	115 180 000	119 787 200	124 578 688	129 561 836
Endring		4,5 %	4,0 %	4,0 %	4,0 %

Lokalt skatteanslag	997 500	1 051 480	1 083 024	1 120 930	1 160 163
Endring		5,4 %	3,0 %	3,5 %	3,5 %

Tabell 4.2. Skatteberegning 2012-15. Tall i 1000 kr.

Det nasjonale skatteanslaget var opprinnelig på 108,47 mrd kr for 2011, og har i løpet av 2011 blitt oppjustert 2 ganger til 110,2 mrd kr. Bodø sitt skatteanslag har vært uendret i hele 2011, men med den siste korrigeringen av det nasjonale skatteanslaget i statsbudsjettet 2012, er det grunn til å tro at skatteanslaget til Bodø må justeres opp fra tidligere anslått 970 mill kr. De nasjonale tallene viser en reduksjon på 4,7 % (ihht 110,2 mrd kr) på årsbasis, og pr september en reduksjon på 2,8 %. Basert på dette er det grunn til å justere eget skatteanslag for 2011 opp til 997,5 mill kr som likevel er noe lavere enn statens anslag. Rådmannens forslag til skatt- og rammetilskudd er i tråd med statsbudsjettet for 2012. Når befolkningsprognosen for Bodø legges til grunn, jfr kapittel 3.1, blir skatteanslaget for kommunen 1 051 480 kr. Dette tilsvarer en økning på 5,4 % i forhold til forventet nivå 2011. Årsakene til denne veksten er at skattøren til kommunene økes fra 11,3 % til 11,6 %, det er forventet en befolkningsvekst på 482 nye innbyggere og en lønnsveksten for 2012 på 4 %.

2. Rammetilskudd

Det samlede rammetilskuddet til kommunene består av innbyggertilskudd, utgiftsutjevning, distriktstilskudd Sør-Norge, Nord-Norge og Namdalstilskudd, småkommunetilskudd, skjønnstilskudd, inndelingstilskudd, hovedstatstilskudd og veksttilskudd.

Rammetilskudd	2011	2012	2013	2014	2015
Innbyggertilskudd (likt beløp pr innb)	904 656	1 004 787	1 009 667	1 013 242	1 019 410
Utgiftsutjevning	-107 279	-130 288	-130 093	-132 874	-139 336
INGAR (fra 2009)	-6 987	-3 342	-3 342	-3 342	-3 342
Utenfor overgangsord (inkl oppgavediff)	18 408	14 609	14 609	14 609	14 609
Nord-Norge-tilskudd	68 701	71 771	72 494	73 244	74 003
Inndelingstilskudd (før 2004 også storby)	12 010	12 401	12 401	12 401	12 401
Ordinært skjønn	44 199	41 336	41 336	41 336	41 336
-Herav gradvis bortfall av dif.arbeidsgiveravgift	35 724	36 974	36 974	36 974	36 974
Kompensasjon Samhandlingsreformen	0	1 172	1 172	1 172	0
"Bykletrekket" (anslag)	-28	0	0	0	0
Netto inntektsutjevning	37 413	26 942	32 121	34 339	36 433
Sum rammetilskudd	971 093	1 039 388	1 050 365	1 054 126	1 055 514

Tabell 4.3. Beregning av rammetilskudd 2012-15. Tall i 1000 kr.

Rammetilskuddet beregnes med utgangspunkt i befolkningstall pr 01.07.2011, dette for å gi kommunene en forutsigbar inntekt. Det blir ikke gjort endringer i rammetilskuddet i løpet av året, så sant ikke regjeringen bevilger ekstra penger til ordningen. Den eneste posten som med stor sannsynlighet blir justert i løpet av året er netto inntektsutjevning. Dette fordi denne påvirkes av endringer i både det nasjonale og lokal skatteinngangen.

3. Eiendomsskatt

I forbindelse med budsjettprosessen i fjor ble det utredet at en utvidelse av sonene ville kunne gi kommunen en merinntekt på 6,5 mill kr, og dette ble lagt til grunn i rådmannens forslag 2011-2014. I

budsjettbehandlingen valgte bystyret å ikke utvide sonene likevel, men det ble lagt tilbake kun 5,5 mill kr. Dette medfører at regnskapet for 2011 vil bli cirka 1 mill lavere enn budsjettet.

Rådmannen har derfor valgt å korrigere for dette i 2012, det betyr at eiendomsskatten blir uforandret fra 2011 til 2012, for deretter å øke med 1 mill kr pr år som følge av forventet volumvekst.

	Regnskap 2010	Budsjett 2011	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
Basis 2011		94 100	94 100	94 100	94 100	94 100
Nybygg			0	1 000	2 000	3 000
Sum	92 104	94 100	94 100	95 100	96 100	97 100

Tabell 4.4. Eiendomsskatt 2012-15. Tall i 1000 kr.

4. Andre direkte eller indirekte skatter

Det budsjetteres ikke med andre direkte eller indirekte skatter. Eksempel på slike skatter er naturressursskatt og konsesjonsavgift.

5. Andre generelle statstilskudd

Det er budsjettet 63,1 mill kr i andre generelle statstilskudd. Dette består av 59,9 mill kr til flyktningkontoret, 2,5 mill kr til barnevern og 0,6 mill kr til fremmedspråk grunnskole. Nedgangen fra 2010 til de siste årene kommer av at tidligere statstilskudd til ikke-kommunale barnehager og statlig skjønnstilskudd kommer i form av rammetilskudd fra og med 2011.

6. Renteinntekter

Renteinntekter er budsjettet med til sammen 20 mill kr hvorav 13 mill kr gjelder rente fra kommunens foliokonto og 7 mill kr er avkastning på kommunens plasseringer. Inntekter er lavere i forhold til i fjor på grunn av lavere rentenivå. Renteinntekter fra inkasso er beregnet til 0,8 mill kr og er 0,2 mill kr lavere enn budsjett 2011. Dette skyldes at kommunens utestående fordringer betales i større grad innen forfall. Renteinntekter fra formidlingslån er budsjettet med 10,1 mill kr. Disse midlene kommer fra låntakere av startlån og brukes til nedbetaling av gjeld. Aksjeutbytte holdes uendret på 2011 nivå, budsjettet er på 57 mill kr. Dette er i tråd med forutsetningen om økt forventet inntekt gitt i budsjettbehandlingen 2011.

7. Renteutgifter

Renteutgifter av lån er beregnet til 128,2 mill kr. Til grunn til beregningen ligger tidligere opptatte lån samt låneopptak jfr investeringsplan.

8. Avdrag

Avdrag på lån til vann- og avløp og øvrige investeringer er budsjettet med 181 mill kr, mens avdrag på startlån er beregnet til 20,2 mill kr. I forhold til 2011 er dette en reduksjon på 5 mill kr for øvrige investeringer og en økning på 2,5 mill kr for startlån.

9. Til dekning av tidligere regnskapsmessig merforbruk

Det budsjetteres ikke på denne posten, blir eventuelt regulert inn i 1. tertial 2012 dersom årsregnskapet for 2011 viser underskudd.

10. Til ubundne avsetninger

For økonomiplanperioden 2012-15 er det ikke budsjettet med noen form for avsetninger til ubundne fond.

11. Til bundne avsetninger

Det er budsjettet med en avsetning til bundne fond på 4,65 mill kr. Dette er fond knyttet til VA-sektoren, nærmere bestemt distribusjon av vann 4,38 mill kr, samt 0,27 mill kr til Felles HS. Avsetningene videre i perioden er avtakende i VA sektoren, som går ned til 1,99 mill i 2013, 0,08 mill kr i 2014 og 0 i 2015.

12. Bruk av tidligere regnskapsmessig mindreforbruk

Det budsjetteres ikke på denne posten, blir eventuelt regulert inn i 1. tertial 2012 dersom årsregnskapet for 2011 viser overskudd.

13. Bruk av ubundne avsetninger

For økonomiplanperioden 2012-15 er det ikke budsjettet med noen form for bruk av ubundne avsetninger.

14. Bruk av bundne avsetninger

Det er budsjettet med bruk av bundne fond på 1,308 mill kr i 2012, for deretter 2,205 mill kr i 2013, 4,071 mill kr i 2014 og 8,034 mill kr i 2015. Dette er bruk av fond knyttet til bokollektiv 1 mill kr hvert år i perioden. VA-sektoren med 0 mill kr i 2012, 0,897 mill kr i 2013, 2,763 mill kr i 2014 og 6,726 mill kr i 2015. Viltforvaltning under Landbruk med 0,033 mill kr hvert år i perioden og 0,275 mill kr hvert år i perioden til felles HS.

15. Overført til investeringsbudsjettet

Kommunen har lagt om budsjetteringsrutinen når det gjelder kompensasjon for merverdiavgift tilknyttet investeringsprosjekter, ihht regnskapsføringene.

Dette betyr at all kompensasjon av merverdiavgift som følge av investeringsprosjekter skal føres i driftsregnskapet. Deretter skal deler av denne merverdiavgiften overføres til investeringsregnskapet. I 2012 skal 60 % av denne merverdiavgiften tilbakeføres til investeringsregnskapet, 80 % i 2013 og 100 % i 2014. Disse pengene vil gå til ekstra nedbetaling av lån.

Det er beregnet følgende beløp i perioden: 2012 - 18,7 mill kr, 2013 - 12,1 mill kr, 2014 - 10,9 mill kr og 2015 - 19,7 mill kr.

Når det gjelder kulturkvartalet er det bestemt at 100 % skal tilbakeføres til prosjektet, og skal benyttes som finansiering av dette.

Det er beregnet følgende beløp i perioden: 2012 – 47 mill kr, 2013 – 84 mill kr og 2014 - 26,7 mill kr.

5. Tjenesteområder drift

Brutto driftsutgifter viser omfanget av kommunens drift. Kommunens samlede brutto driftsutgifter er i 2012 budsjettet med 3 263 mill kr, dette er en brutto økning på 234 mill kr eller en økning på 7,75 % sammenlignet med opprinnelig budsjett 2011. Av dette er 3,25 % antatt lønns- og prisvekst. Det betyr at budsjetttrammen reelt er økt med 4,5 %.

Netto driftsutgifter viser de samlede utgifter med fratregg for driftsinntekter, og viser kommunens egenfinansiering, det vil si prioritering. Budsjettskjema 1B drift viser en slik oversikt for de ulike tjenesteområdene, korrigeret for utgifter/inntekter vist i skjema 1A. Endring fra et år til det neste viser i sum både generelle lønns- og prisjusteringer (endringer i basis) og reelle prioriteringer (tiltak i perioden). Dette er nærmere forklart i de kommende kapitlene.

Til fordeling drift fra Budsjettskjema 1A - driftsregnskapet:							
Kap:	Fordelt slik:	Regnskap 2010	Budsjett 2011	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
5.2	Sentraladministrasjonen	134 304	142 947	146 130	145 613	142 442	151 473
5.3.1	Grunnskole	487 591	512 506	517 731	512 633	507 647	509 002
5.3.2	Barnehage	176 644	323 752	333 505	328 205	324 205	324 205
5.3.3	OK øvrig	202 302	213 068	216 020	217 145	224 345	226 245
5.4.1	Institusjon/hjemmetjeneste	484 584	501 959	528 815	551 025	552 525	556 025
5.4.2	HS Øvrig	207 419	208 830	268 065	264 781	263 145	272 375
5.5	Eiendom	27 340	29 970	31 325	31 321	31 522	32 683
5.6	Teknisk avdeling	68 728	49 803	52 179	54 246	55 723	63 072
5.7	Interne bedrifter	-1 212	0	0	0	0	0
5.8	Kommunens fellesområde	-165 966	-122 197	-136 026	-144 389	-72 323	-75 188
	Sum fordelt	1 621 734	1 860 639	1 957 745	1 960 579	2 029 230	2 059 892
	Til fordeling fra skjema 1A	1 638 593	1 860 638	1 957 745	1 960 579	2 029 230	2 059 891
	Mer/Mindreforbruk	-16 859	0	0	0	0	0

Tabell 5.1. Tabellen over gir en oppsummering av all endringene fra 2011-2012 per tjenesteområde. Tall i 1000 kr.

5.1 Personalressurser

Årsverk

Det samlede lønnsbudsjettet inkl lønnsavsetninger og sosiale utgifter er på 1 815,5 mill kr i 2012, dette er en økning på 56,9 mill kr fra vedtatt budsjett 2011 og utgjør cirka 56 % av det samlede brutto utgiftsbudsjett. Samlet antall faste årsverk budsjettet i 2012 er 2 520. Figuren under viser årsverk 2011 og 2012 for de ulike sektorer. I september fikk kommunen tilgang til en analyse foretatt av Agenda over administrative ressurser i kommunen sammenliknet med noen andre kommuner. Med bakgrunn i denne foreslås det reduserte til sammen 20 årsverk innenfor administrative årsverk i økonomiplanperioden. Rapporten viser at det på flere områder er til dels mye høyere bemanning i Bodø enn i de sammenliknende kommunene

Graf 4. Årsverk fordelt på sektorer i 2012.

Samlet lønnsandel i kommunen varierer fra avdeling til avdeling. For HS utgjør lønnsutgiftene cirka 74 %, for OK 79% mens det for SA utgjør 48%. For teknisk avdeling utgjør lønnskostnadene bare 17%, viktigste årsak er at tjenestekjøp fra Bydrift og vann/avløpsområde regnes som en driftsutgift.

Arbeidet med å rekruttere nye medarbeidere, og beholde og videreutvikle eksisterende kompetanse har vært, og vil være et av de viktigste satsningsområder for kommunen i tiden som kommer. Det er en høy gjennomsnittsalder blant ansatte i kommunen, mange av disse skal erstattes i løpet av ganske få år. Den demografiske utviklingen fører til at antallet eldre øker kraftig, andelen yrkesaktive reduseres, tjenestetilbudene skal utvides, og det stilles økte krav til kvalitet i tjenestene. Bodø kommune står også overfor store utbyggingsprosjekt som Kulturkvartalet, havneutbygging og vei. I tillegg er det stor konkurranse om arbeidskraften. Handlingsplan for rekruttering beskriver den systematiske innsatsen for å gjøre Bodø kommune til en attraktiv arbeidsplass som rekrutterer og beholder kompetent personell. Lønnspolitisk plan beskriver kommunens grep for å kunne bruke lønn som et strategisk virkemiddel i arbeidsgiverpolitikken. Strategisk kompetanseplan beskriver planmessige felles opplæringstiltak som understøtter kommunens mål og strategier.

Videre er det viktig å redusere sykefraværet ut fra behov om å ha folk på jobb og de uheldige økonomiske konsekvenser av et høyt sykefravær.

Rekruttering

En av årsakene til våre utfordringer er den demografiske utviklingen. Mens det i 1986 var hele 6,5 yrkesaktive i Bodø pr pensjonist, forventes det å være knapt 3,2 i 2050. Fra 2010 og fram til 2020 er det forventet en nedgang fra 5,7 til 4,4, dvs. en reduksjon i tilgang på yrkesaktive på cirka 20 %. Konjunkturutfordringer og endringer i arbeidsmarkedet både internasjonalt, nasjonalt og lokalt vil påvirke kommunens muligheter til å skaffe og beholde arbeidskraft.

I følge våre prognoser bør antall ansatte i Bodø kommune stige fra cirka 3600 til over 4100 innen 2020 for å kunne tilby et tilstrekkelig tjenestetilbud til kommunens befolkning. Størstedelen av økningen vil komme innen helse og omsorgssektoren med om lag 250 personer. Ut i fra de prognoser som foreligger i dag vil det ikke være en vesentlig økning i behovet for undervisningspersonell i

denne perioden. Stillingsbehovet innenfor barnehagesektoren er ikke vesentlig forskjellig fra skolesektoren. Barneverntjenesten rekrutterer godt, men har store utfordringer med å beholde medarbeidere. Teknisk sektor har, ut fra flere store utbyggings- og utviklingsprosjekter i de nærmeste årene, en stor utfordring i å rekruttere og beholde godt kvalifiserte medarbeidere. Spesielt gjelder dette ingeniører og fagarbeidere innenfor enkelte fagfelt.

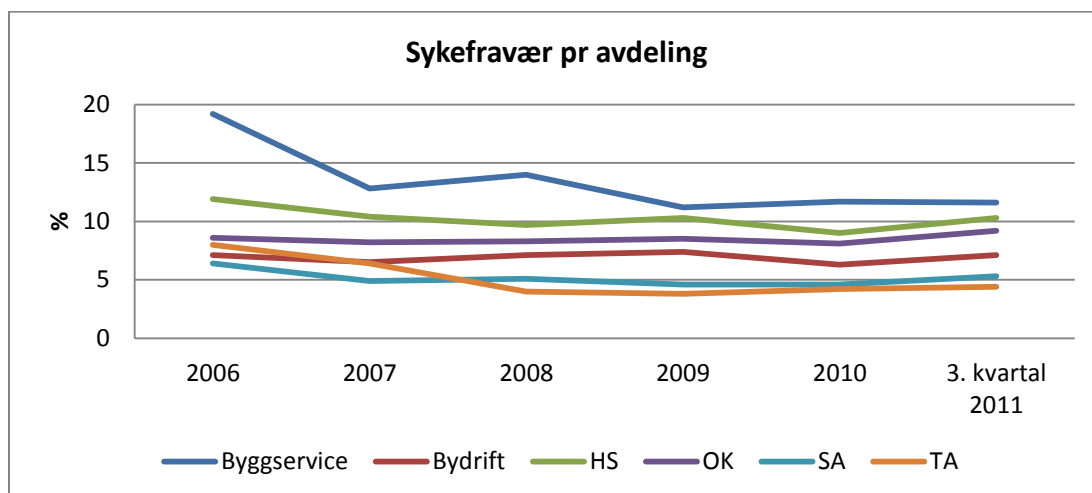
Arbeidet med å sikre en god bemanning i føres i tre spor. Det ene er å drive nødvendig nyrekruttering knyttet til utvidelse av/økning i tjenestetilbudet og "naturlig avgang". Det andre er å beholde og videreutvikle eksisterende kompetanse. Det tredje er kontinuerlig vurdering av sammensetningen og bruken av kompetanse.

Bodø kommune rekrutterer godt til de fleste stillinger. Det er imidlertid store utfordringer med å rekruttere ingeniører som er mangelvare på landsbasis. I 2011 har det vært lagt ned en betydelig innsats for å rekruttere personell til teknisk avdeling, eiendom og Bodø Bydrift. Vi har rekruttert lokalt, nasjonalt og også internasjonalt. Bodø kommune vil ha rekrutteringsutfordringer på ingeniørsiden framover pga senioravgang. Sølvsuper helse og velferdssenter gir oss rekrutteringsutfordringer i forhold til helsepersonell. Bodø kommune skal ha 80 – 90 lærlinger og ha spesielt fokus på Helsearbeiderfaget. Det er imidlertid ikke nok tilgang fra vg2 (skole) på lærlinger i Helsearbeiderfaget slik situasjonen er i dag.

Bodø kommune skal utvikle sin kompetanse i takt med kommunens behov for kompetanse. Mulighet for utvikling gjennom opplæring og faglig støtte er et viktig insitament for rekruttering.

Sykefravær

Sykefraværet i Bodø kommune følges opp aktivt. Bodø kommune reduserte sykefraværet med 20 % i perioden 2001 -2010, og innfridde dermed målet i IA-avtalen på dette punktet. Kommunen har siden 2006 jobbet for å bli en helsefremmende og langtidsfrisk organisasjon. Det er ikke alle virksomheter i Bodø kommune som har jobbet etter metodikken "Langtidsfrisk", men mange virksomheter innen helse og sosial har jobbet systematisk og har gode resultater. Sykefraværet i HS-avdelingen er redusert med 3 prosentpoeng i perioden 2006 – 2010, fra 11,9 til 9,0. For 2012 er det forventet en reduksjon til 8,5 % for HS avdelingen.

Graf 5. Sykefravær fram til september 2011.

Det er store kostnader for bundet med sykefravær. I noen grad skyldes dette innleie, det er spesielt

innen pleie og omsorg dette utgjør en betydelig utgift. I tillegg er det slik at sykelønnsrefusjon fra NAV er lavere enn faktisk lønnsutbetaling til den ansatte. Det er dessuten betydelig belastning for øvrig personell som må kompensere for fraværet.

Kommunen har ikke et godt og gjennomgående system for å registrere fraværet. Delvis skyldes dette at kun dagsfraværet registreres i personalsystemet HRM. I 2011 tok vi i bruk turnusprogrammet Notus som både registrerer fravær, innleie og variabel lønn innen HS avdelingen. Foreløpige tall tyder på at sykefraværet utgjør cirka ¾ av det samlede fraværet. Den øvrige ¼ er knyttet til permisjoner av ulik karakter. Det er nedsatt ei arbeidsgruppe som skal vurdere Permisjonsreglementet med tanke på innstramning av reglement og praksis som forventes ferdig i desember 2011.

Det er viktig at det tas ut vakanser når det oppstår ledighet, og det er innført stillingsstopp i SA. Dette betyr at det skal foretas en grundig vurdering av muligheter for omplassering eller inndragning av stillingshjemmel. Spesielt i administrative stillinger er det avgjørende at man legger inn en ventetid før eventuell ny utlysning skjer, slik at man kan benytte mulighet for endring og flytting av arbeidsoppgaver. Ingen administrative stillinger skal lyses ut før rådmann/personalsjef har gitt tillatelse til dette. SA skal effektiviseres med en reduksjon tilsvarende 19 stillinger i budsjettperioden.

Sykefraværet påvirker både budsjett og regnskap. Budsjettmessig er det konkret variabel lønn (vikarer) som har klar sammenheng med forventet fravær. Det er i hovedsak i HS avdelingen at man budsjetterer med innleie. I administrative funksjoner er det vanligvis ikke budsjettert med innleie, slik at et fravær der medfører en ny inntekt (sykelønnsrefusjon) samtidig med at øvrig personell får større arbeidsbelastning. Dersom man skal budsjettere med lavere sykefravær, i forkant av faktiske resultater, vil det bety redusert budsjett for innleie. Det vil være svært uheldig.

Regnskapsmessig er det klart at et fravær utover forventet nivå betyr økte innleiekostnader. Man antar at dette er største årsaken til merforbruket i HS avdelingen.

5.2 Sentraladministrasjonen

Endring/saldering	2012	2013	2014	2015
Økonomiplan 11-14	-1 200	-3 300	-4 100	-4 100
Perspektiv 12-15	-592	-607	-1 978	-1 427
Sum	-1 792	-3 907	-6 078	-5 527

Tabell 5.2.1. Økonomiplanforslag 2012-2015. Tall i 1000 kr.

Utfordringen i årets økonomiplanprosess har vært tilpasning av drift i henhold til pålagt effektiviseringskrav (tabell over) og behov for budsjettøkning innenfor IKT område som i perioden 2012-2015 utgjør 5,8 mill kr. Dette omfatter både vedlikehold av infrastruktur og økt drift. Det antas at bevilgningen til IKT kontoret etter foreslåtte bevilgninger blir tilstrekkelig, men det må jobbes videre med å få en mer planmessig økning i antall nye lokasjoner/lisenser og anskaffelse av nye programmer mv for kommunen totalt sett.

Driftsbudsjett tjenester	Kode	Årsverk 2012	Budsjett 2011	Tiltak	Tekn. Korr	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
Rådmannen	A	5,0	5 206	1 000	-264	5 943	1 976	-2 045	5 986
Økonomikontoret	B	7,0	4 587	-336	501	4 752	4 752	4 752	4 752

Lønn og regnskap	C	26,8	12 733	-286	360	12 806	12 806	12 806	12 806
Innkjøp	D	4,0	2 005	500	100	2 605	2 605	2 605	2 605
Kemnerkontoret	E	21,8	10 932	-680	433	10 685	10 685	10 685	10 685
Politikk	F	6,0	16 205	-712	-13	15 481	16 481	15 481	16 481
Personalkontoret	G	22,5	26 248	-2 033	122	24 338	24 938	24 938	24 938
BHT	H	5,5	4 065	-20	193	4 237	4 237	4 237	4 237
IKT	I	12,0	34 964	2 158	1 071	38 192	40 042	41 892	41 892
Arkiv	J	11,5	7 207	-165	97	7 139	7 139	7 139	7 139
Informasjon	K	3,0	1 795	36	429	2 260	2 260	2 260	2 260
Servicekontoret	L	17,3	17 000	230	461	17 692	17 692	17 692	17 692
Sum		142,4	142 947	-307	3 490	146 130	145 613	142 442	151 473

Tabell 5.2.2. Økonomiplanforslag 2012-2015. Nettotall iht budsjettskjema 1B. Tall i 1000 kr.

I økonomiplanen er det foreslått stillingsreduksjon i sentraladministrasjon på til sammen 19 årsverk i perioden. Rådmannen mener at foreslåtte reduksjoner er mulig å oppnå uten at det vil påvirke kvalitet på støttefunksjoner. I 2011/2012 vil det bli satt fokus på dagens organisering av sentraladministrasjon og sentrale staber med det mål å effektivisere arbeid og optimalisere arbeidsstokken. Det forventes at optimaliseringen vil kunne gi ytterligere stillingsreduksjon av administrative stillinger. Det er gjennomført en analyse av Agenda som sammenlikner administrative ressurser i noen kommuner i 2011. Resultatene derfra skal bearbeides og benyttes i det videre arbeidet.

Fremlagte budsjettforslag tar høyde for fortsatt satsing på en langtidsfrisk og helsefremmede organisasjon samt at kvalifisert arbeidskraft skal beholdes. Støtte- og stabsfunksjoner skal sikre nødvendig støtte til tjenesteytende virksomheter samt saksutredninger som sikrer grunnlag for politiske beslutninger og effektivering av politiske vedtak.

Nr	Kode	Beskrivelse	2012	2013	2014	2015
1	Alle	Stillingsreduksjon	-1 114	-4 482	-9 503	-7 952
2	F	Innstranda nærmiljø lagt ned	-92	-92	-92	-92
3	J	Reduserte lønnskostnad	-165	-165	-165	-165
4	F	Valg hvert 2. år	-1 000	0	-1 000	0
5	G	Friskvernavtale	-832	-832	-832	-832
6	E	Salg av tjeneste	-600	-600	-600	-600
7	G	Økt refusjon tillitsvalgte	-1 304	-1 304	-1 304	-1 304
		<i>Sum innsparing</i>	<i>-5 107</i>	<i>-7 475</i>	<i>-13 496</i>	<i>-10 945</i>
		TILTAK				
8	D	Felles innkjøp i Salten	500	500	500	500
9	I	Driftsavtale IKT	2 100	2 100	2 100	2 100
10	I	Verdibevarende vedlikehold		1 850	3 700	3 700
11	Alle	Stillingsopprettelse/samfunnsutvikling	1 000	1 000	1 000	1 000
12	G	Endret frikjøp politikere	333	333	333	333
13	G	Økt godtgjørelse tillitsvalgte	536	536	536	536
14	I	Portobudsjett flyttet fra Ok avd.	331	331	331	331
		<i>Sum tiltak</i>	<i>4 800</i>	<i>6 650</i>	<i>8 500</i>	<i>8 500</i>
		NETTOENDRING	-307	-825	-4 996	-2 445

Tabell 5.2.3. Tiltak i perioden. Tall i 1000 kr.

I 2012 er det forutsatt en stillingsreduksjon på 2,5 stillinger hvorav 1,7 stillinger allerede er tatt ned (1). Dette fordeler seg med 1 årsverk økonomikontoret, 0,6 årsverk lønn- og regnskap og 0,1 årsverk politisk sekretariat. I tillegg har politisk sekretariat avgitt en halv stilling til servicekontor i 2011. Det er opprettet en rådgiverstilling ved informasjonsenhet og stillingen er finansiert innenfor allerede gitte rammer til personalkontoret og informasjonsenhet. For perioden 2013-2015 er det planlagt en betydelig stillingsreduksjon av stillingene. Med en antatt kostnad på 0,5 mill kr per stilling blir stillingsreduksjon på til sammen 19 stillinger i perioden. Dette er en del av prosessen som er omtalt i kommentarer under tabell 5.3.1.

I henhold til tidligere politisk vedtak er Innstranda nærmiljø lagt ned (2). Nyansettelse ved arkivet ga en mindrekostnad på 165 000 kr (3). Valg avholdes annethvert år og budsjettet justeres tilsvarende (4). Friskhusavtalen (5) for kommunens ansatte utgår i 2011 og den vil bli reforhandlet. Det forventes at reforhandlingen vil gi lavere kostnad. Frigjorte midler foreslås overført til helse- og sosial avdeling til videreføring av kantinedrift på Herredshuset og Rådhuset. Det er lagt inn en forutsetning om salg av tjeneste (skatteinnfordring) ved kemnerkontoret (6). Hvis salget ikke gjennomføres må antall stillinger ved kontoret tilsvarende reduseres. En opprydding i refusjonsgrunnlaget gir grunnlag for oppjustering beregnet til 1,3 mill kr (7). Varekatalogen som brukes i forbindelse med innkjøp (Samordnet Innkjøp i Salten) gjennom inngåtte innkjøpsavtaler har en merkostnad på 0,5 mill kr (8).

Som følge av økt antall brukere og nye lokasjoner er avtale om drifting av kommunens IKT infrastruktur oppjustert med 2,1 mill kr (9). Kommunen eier infrastruktur til informasjonsteknologi og har ansvar for vedlikehold av den. Det er laget en plan om utskifting som viser et behov på 1,85 mill kr økende til 5,8 mill i 2015 (10). Det er videre satt av midler til prioritering av samfunnsutvikling (11). Frikjøp politikere øker i perioden med 0,3 mill kr (12) og godtgjørelse til tillitsvalgte øker med 0,5 mill kr i 2012 (13). For å få mer effektiv bruk av fellesmidler er portobudsjett samlet på en plass. Det er overført 0,3 mill kr fra opplærings- og kultur avdelingen til sentraladministrasjon (14).

Driftsbudsjett tjenester	Tekn. Korr	Lønnsvekst	Pris simulering	Pensjon	Interne flyttinger
Basis	3 490	2 393	1 097	0	0

Tabell 5.2.4. Tekniske korrigeringer 2012. Tall i 1000 kr.

I kommende budsjettet er lønnskostnader oppdatert i henhold til lønnsoppgjør og gjeldende pensjonssatser som er uendret fra 2011. Interne flyttingen har ikke effekt på budsjetttrammene for sentraladministrasjon totalt sett.

5.3 Oppvekst- og kulturavdelingen

Nr	Kode	Beskrivelse	2012	2013	2014	2015
1		Trukket i 2011-bud, ikke effektivisert	-4 240	-4 240	-4 240	-4 240
2		Vedtatt økonomiplan; effektivisering	-12 984	-19 473	-19 333	-19 333
3		Perspektivmelding; effektivisering	-4 500	-4 614	-15 032	-10 845
4		Sum vedtatt effektiviseringskrav	-21 724	-28 326	-38 605	-34 418
5		Nye tiltak (omprioriteringer OK-avd)	4 900	6 900	6 900	7 755
6		Samlet nødvendig effektivisering	-26 624	-35 226	-45 505	-42 173

Tabell 5.3. Salderingsbehov. Tall i 1000 kr.

Vedtatt økonomiplan har lagt opp til et stramt løp i forhold til effektiviseringskrav i årene som kommer (2). Noen av innsparingene er allerede trukket i årets budsjett, men mange tiltak er likevel ikke satt i gang som følge av politiske vedtak om utsettelse (1). Dette gjelder opprinnelig vedtak om nedleggelse av ungdomsklubber, innsparing i barnehagene og redusert bemanning i helsesøstertjenesten. I tillegg til nedtrekket i vedtatt økonomiplan kommer perspektivmeldingens vedtak med ytterligere nedjustering av planrammene (3).

I tillegg til rammereduksjonen kommer behovet for økte budsjetter som følge av nye tiltak (5). Dette gjelder i hovedsak styrking av barnevernet samt politiske vedtak uten finansiering. Det legges i tillegg opp til en opptrapping av bemanningen i biblioteket mot åpning av kulturkvartalet i 2014. Dette fordi det i perspektivmeldingen er lagt opp til driftsøkning fra åpning i mai 2014, mens det anses nødvendig med en gradvis opptrapping av bemanning for å kunne bygge opp innholdet i god tid før åpningsdato. Videre ønsker rådmannen å videreføre satsningen med familiesentrene. For nærmere spesifisering av nye tiltak vises det til sektorkapitlene. Behovet for nye tiltak innebærer at effektiviseringskravene skjerpes ytterligere.

Når nye tiltak summeres sammen med innsparingsmål fra vedtatt økonomiplan og perspektivmelding blir innsparingskravet 26,6 mill kr i 2012 økende til 45,5 mill kr i 2014 (7). Skjerming av barnevern, helsesøstertjenesten, familiesentrene og kulturkvartalet innebærer at den relative andelen av effektiviseringskravet blir større på de øvrige enhetene. Rådmannen har i tråd med vedtak fra perspektivmeldingen vurdert en mer rasjonell skole- og barnehagestruktur, reduksjon av bemanningskostnader, inntektsøkninger og prioritering av lovpålagte oppgaver.

5.3.1 Grunnskole

Driftsbudsjett tjenester	Kode	Årsverk 2012	Budsjett 2011	Tiltak	Tekn. Korr	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
Grunnskole	A	548,0	512 506	-10 474	15 699	517 731	512 633	507 647	509 002
Sum		548,0	512 506	-10 474	15 699	517 731	512 633	507 647	509 002

Tabell 5.3.1.1. Økonomiplanforslag 2012-2015. Nettotall ihht budsjettskjema 1B. Tall i 1000 kr.

Tabellen er en oppsummering av endringer i forhold til 2011, dvs tekniske korrigeringer (lønn, pensjon, interne flyttinger) og nye tiltak (endringer pga nytiltak og innsparinger). Pedagogiske årsverk er redusert som planlagt, men nedgangen oppveies langt på vei av at årsverk i SFO har økt (pga 104 flere elever i SFO), i tillegg er byggdelen på Hunstad U overført fra kulturkontoret til skole. Fra høsten 2012 vil det bli en reduksjon på cirka 25 årsverk.

Det ble i 2011 satt i gang en statlig satsing som heter "Ny Giv" som skal redusere frafallet i videregående skole og omfatte tiltak på ungdomstrinnet. Dette vil fortsette i 2012. Videreutdanning for lærere omfatter matematikk, mentorutdanning og leseveiledere og er et spleiselag med staten. I etterutdanningen av lærere høynes kompetansen gjennom ulike dagskurs i matematikk, naturfag, lesing, entreprenørskap, IKT-tema. Utover dette er det ikke rom for økt aktivitet på grunn av generelle nedskjæringer og reduksjon i elevtall.

Graf 6. Elevtallsutvikling fram til 2020.

Utredning mht skolestruktur gjøres i samsvar med OK-komiteéns tilråding av 01.10.2009. Bystyret behandlet sak om skolestruktur Hunstad/Mørkved/Støver i PS 108/115 i møte 28.10.2010. I vedtaket står det at midler til ny skole i Mørkvedbukta søkes innarbeidet i økonomiplanen 2015-2018.

Foreløpig har vi ikke noen tidsplan fra utbyggerne av boligfeltene i Hunstad-Sør om når hovedtyngden av boligbyggingen vil komme i gang. Skoleløsning for Tverlandet er vedtatt, men det mangler investeringsmidler i økonomiplanen for realisering. Sentrum/Rønvik utredes videre i løpet av våren 2012 og det skal lages en statusrapport over utearealer med vedlikeholdsplan og mål for standard. Saltvern ligger inne med 7 mill kr i 2012 til slutføring av ombyggingene. Ombygginger vil gi økt kapasitet mht klasserom og lærerarbeidsplasser og hvis bevilgningen strekker til, planlegges det en heis for å øke tilgjengelighet for funksjonshemmede. Det planlegges også flerbrukshall på Bankgata som ventes å være klar til bruk i 2013. Bygging av gymsal/allhus på Helligvær, som opprinnelig er planlagt fra 2013-14, foreslås flyttet til 2015.

I kommende økonomiplanperiode er driftsbudsjettet redusert pga elevtallsnedgang og effektivisering. Prognosene viser at dette er i ferd med å snu. 620 førsteklasinger startet høsten 2011, det vil bli 40 færre høsten 2012, men så ventes det en markant stigning de påfølgende skoleårene. Figuren viser økning på cirka 800 elever fram mot 2030. Arbeidet med skolestruktur må ha dette for øye.

Kunnskapsdepartementet sender nå på høring et forslag om å lovfeste en nasjonal bestemmelse om lærertetthet i grunnskolen. Denne er basert på forholdet mellom elevtimer og lærertimer i ordinær undervisning. Timer til spesialundervisning og undervisning i særskilt norskopplæring holdes utenom. Det er flere alternativer som det skal gis innspill på så vi vet ennå ikke hvilke konsekvenser det vil ha. Lærertettheten har økt de senere år, pga redusert elevtall og i noen grad økt undervisningstid.

Antall elever pr gruppe	Bodø		Gj.snitt gr 13		Tromsø	
	2009	2010	2009	2010	2009	2010
Gj.sn gr str:						
1.-10.årstrinn	13,0	12,4	14,7	14,7	14,5	14,7
1.-4.årstrinn	12,5	11,4	14,0	14,0	14,1	14,6
5.-7.årstrinn	12,7	12,4	14,4	14,2	14,4	14,2
8.-10.årstrinn	13,8	13,7	16,0	16,0	15,0	15,2

Tabell 5.3.1.2. KOSTRA tall.

KOSTRA-tallene fra 2010 er endret til å fokusere på gruppestørrelse. Det betyr at kun pedagoger som direkte er knyttet til undervisning er tatt med i tallene. Tabellen viser at vi har relativt små grupper i Bodø sammenlignet med både gjennomsnittet i gruppe 13 og Tromsø kommune.

Nr	Kode	Beskrivelse	2012	2013	2014	2015
1	A	Redusert pedagogtetthet	-9 000	-14 300	-14 300	-14 300
2	A	Reduserte årsverk i grunnskolen	0	-2 400	-5 500	-5 500
3	A	BVO - effektivisering	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
4	A	Den kulturelle skolesekken (red. aktivitet)	0		-200	-200
5	A	Naturskolen (red. aktivitet)	0	-200	-400	-400
6	A	Inventar ("låne" i -12, nesten alt tilbake i 13)	-1 251	1 251	-335	-335
7	A	Effektivisering Bankgata	0	0	-100	-100
		<i>Sum innsparing</i>	-11 251	-16 649	-21 835	-21 835
		TILTAK				
8	A	Generell ramme til nye tiltak	0	0	0	1 355
9	A	Etablere karrieresenter	200	200	200	200
10	A	Bankgt idrettshall	0	300	500	500
11	A	Valgfag i skolen (statsbudsjettet -høst-12)	577	577	577	577
		<i>Sum tiltak</i>	777	1 077	1 277	2 632
		NETTOENDRING	-10 474	-15 572	-20 558	-19 203

Tabell 5.3.1.3 Tiltak i perioden. Tall i 1000 kr.

I økonomiplan 2011-14 ble det vedtatt et mål for pedagogtetthet på gjennomsnittlig 11,5 (dvs 11,5 elever pr pedagog). Konkret vil dette variere noe mellom de ulike skolene, avhengig av infrastruktur og elevtall. Vi kjører dermed etter oppsettet i tabellen til høyre som vil gi en ventet nedgang på mellom 33 og 35 årsverk i perioden (i budsjett 2011 ble elevtallet delt på alle pedagoger enten de jobbet primært med undervisning eller ikke, slik at begrepet er ikke helt sammenlignbart med KOSTRA). Planen viser måltallet på 11,5 i forhold til antatt elevtall og ped. årsverk 2012/13. Tiltak 1 i tabell 5.4.1.2 viser hvor mye dette utgjør i mill kr pr år i planperioden.

Skoleår	Elevtall	Ped. årsverk	Ped. tetthet	Red.årsverk
2010/11	6 067	556,00	10,91	
2011/12	6 055	546,41	11,08	-9,59
2012/13	5 994	521,22	11,50	-25,19
Totalt reduserte lærerårsverk				-34,78

Tabell 5.3.1.4. Lærerårsverk.

Konsekvensen av redusert lærertetthet vil være at klasser i større grad må slås sammen og fylles opp. Inntakskriterier som nærheten til skolen, skolevei og samme skole for alle barn i et nabolag, og barn i familie, vil måtte vurderes med hensyn til skolens kapasitet. Undervisningssjefen vil på ressursmøtene med skolene i januar/ februar gi konkrete driftsrammer for den enkelte skole for kommende skoleår og signaler for 2013/14, ut fra planen på snitt lærertetthet på 11,5. Konklusjonen etter ressursmøtene vil inngå i tilstands- og ressursmelding til bystyret i mai 2012.

I 2013/14 må grunnskolen kutte bemanningen ytterligere som følge av økte krav i perspektivmeldingen (2). Det vil være opp til rektorene hvordan innsparingen skal håndteres på den enkelte skole, det være seg pedagogisk bemanning eller personale generelt (administrasjon, drift etc). Om det skjer ytterligere reduksjon i pedagogiske ressurser vil pedagogtetteten kunne reduseres.

Bodø voksenopplæring skal spare inn én million i 2012 (3). Kr 200.000 hentes inn gjennom at kveldsundervisning av innvandrere selvfinansieres iht prisøkning og resten gjennom sammensmelting av de to enhetene i BVO og grupper samordnes bedre. Den kulturelle skolesekken reduserer sitt budsjett til aktiviteter og oppfølging av kulturkontakter (cirka 16,5 %) fra 2014 (4). Aktivitetsplanen må gjennomgås med tanke på få produksjonene billigere. Naturskolen reduseres fra 2013 (5). Det må legges opp til en plan som gjør at leirskoleaktiviteten ikke reduseres som en følge av dette. Naturskolens faste 3 stillinger vil opprettholdes og innsparingen søkes løst gjennom mindre bruk av kortere engasjementer.

For å nå opp i ønsket redusert beløp på grunnskolen i 2012 og 2014 anbefales det videre at inventarbudsjettet reduseres (6). I 2013 og 2015 vil budsjettet for inventar være tilbake på 2011-nivå og i tillegg vil inventarbudsjettet i 2013 og 2015 kompenseres det som ble trukket i 2012 og 2014. I 2015 vil summen av tiltakene 1-6 medføre at vi har spart cirka 2,1 mill kr mer enn pålagt (8). Om disse skal brukes kortsiktige tiltak eller øke stillinger avhenger av utsiktene for 2015.

På Bankgata foreslås det bygget en flerbrukshall (7 og 10). Dette vil isolert medføre høyere driftsutgifter, men også reduserte utgifter når sørfløya rives. Karrieresenteret er i 2011 budsjettet med kr 300.000. Behovet er på 460.000. Det er dermed tatt inn en økt bevilgning på 160.000 kr innenfor grunnskolen rammer (9). I Statsbudsjettet er det gitt penger til valgfag på 8.trinn fra høsten 2012 (11).

Driftsbudsjett tjenester	Tekn. Korr	Lønnsvekst	Pris simulering	Pensjon	Interne flyttinger
Grunnskole	15 699	9 827	-57	2 477	3 451

Tabell 5.3.1.5 Tekniske korrigeringer 2012. Tall i 1000 kr.

Prisene for SFO og kulturskolen økes som følge av deflator på 3,25 % i statsbudsjettet. Det legges opp til at kveldsundervisningen på Bodø Voksenopplæring skal være selvfinansierende og prisene vil avspeile dette. Interne flyttinger gjelder i hovedsak flytting av budsjettansvar for drift av Hunstad kultursenter fra kulturkontoret til skolen. Skyssordning for handicapridning er blitt vesentlig dyrere som følge av ny transportavtale. Det legges fram egen sak om støtte til 4H-gården og ridetilbudet i løpet av 2012.

5.3.2 Barnehage

Driftsbudsjett tjenester	Kode	Årsverk 2012	Budsjett 2011	Tiltak	Tekn. Korr	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
Barnehage	A	326,9	323 752	289	9 464	333 505	328 205	324 205	324 205
Sum		326,9	323 752	289	9 464	333 505	328 205	324 205	324 205

Tabell 5.3.2.1 Økonomiplanforslag 2012-2015. Nettotall ihht budsjettskjema 1B. Tall i 1000 kr.

I sum får barnehagebudsjettet en realøkning i 2012 som følge av økte overføringer til ikke-

kommunale barnehager (nye tiltak, tabellen over). Vedtatt økonomiplan for 2011-2014 forutsetter en bemanningsnorm på gjennomsnittlig 6,3 barn pr voksen. KOSTRA-tall viser at Bodø kommune har en noe lavere bemanning enn gruppe 13-kommuner. Dette forslaget til økonomiplan innebærer en bemanningsnorm på nivå med dagens på tross av reduserte rammer. Kommunen har finansieringsplikt også for private barnehager, men har som sådan ikke adgang til å bestemme konkret bemanning i den enkelte barnehage, ut over lovens krav til pedagogisk bemanning. Bemanningsnormen er gjennomsnittlig på 6,77 (fra 6,0 til 7,5) for private barnehager, dvs. at det gjennomsnittlig er flere voksne i kommunale barnehager. Dersom Bodø kommune hadde tilsvarende bemanningsnorm som private barnehager ville årlig besparelse vært cirka 12,0 mill kr.

I tråd med politisk vedtak opprettes det kommunal barnehage i Bodøsjøen bydel i 2012 (9, tabellen under) Dette finansieres dels av økt rammeoverføring fra staten og dels gjennom avvikling av midlertidig avdeling i Børsingveien. Det foreslås også å legge ned plasser i Innstranda barnehage slik at netto endring i kapasiteten som følge av dette er uendret. Fødselstallene var i 2010 relativt lave etter sterk vekst i 2008 og 2009, men prognosene indikerer 670 fødsler igjen i 2011 noe som er tilnærmet normalnivå. Total barnehagekapasitet i kommunen er tilfredsstillende. Som ledd i familiesentersatsningen foreslås det å fullfinansiere åpen barnehage på Tverlandet (10).

Nr	Kode	Beskrivelse	2012	2013	2014	2015
1	A	Strukturendring	-2 000	-2 000	-4 200	-4 200
2	A	Redusere Bodøgarantien, 1-åringer, 30 plasser	-1 000	-2 700	-3 500	-3 500
3	A	Klubbhuset Innstranda	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
4	A	Legge ned Innstranda bhg	-800	-2 000	-2 000	-2 000
5	A	Én styrer Barnas Hus	-600	-600	-600	-600
6	A	Legge ned kveldsåpentilbud Vestbyen	-200	-500	-500	-500
7	A	Avvikle redusert foreldrebet lav inntekt	-400	-400	-400	-400
8	A	Innsparing renhold	0	-800	-1 300	-1 300
		<i>Sum innsparing</i>	-6 000	-10 000	-13 500	-13 500
		TILTAK				
9	A	Nye plasser Bodøsjøen	2 695	2 695	2 695	2 695
10	A	Åpen barnehage Tverlandet	200	200	200	200
11	A	Økt overføring private barnehager	3 394	2 094	1 594	1 594
		<i>Sum tiltak</i>	6 289	4 989	4 489	4 489
		NETTOENDRING	289	-5 011	-9 011	-9 011

Tabell 5.3.2.2 Tiltak i perioden. Tall i 1000 kr.

På sikt vil den mest vesentlige innsparingen komme som følge av strukturendring i kommunale barnehager (pkt 1). Det er tidligere vedtatt å sette ned en arbeidsgruppe som skal utrede samarbeid og sammenslåing av administrative funksjoner mellom kommunale barnehager. Dette harmonerer også med perspektivmeldingens vedtak om å se på administrative funksjoner i kommunen. Ordningen innføres gradvis og ses i sammenheng med naturlig avgang.

En annen betydelig innsparing er å redusere noe på den utvidede plassgarantien (2). Bodø kommune har innført en ordning slik at også barn som er født mellom 01.09-31.12 året før, også skal få tilbud om plass. Tilbudet foreslås videreført, men vil strammes noe inn slik at det tilpasses kapasitet i barnehagene. Kostnaden med å opprettholde tilbudet i nåværende form er vanskelig å beregne fordi

kommunen ikke kan avvise opptak i private barnehager, men utgjør i størrelsesorden 10,0 mill kr. Mange benytter seg av tilbudet, men har ikke behov de første månedene, slik at kommunen har en viss overkapasitet. Rent konkret innebærer forslaget at det kan legges ned 30 kommunale plasser og at de minste barna kan tas inn etter hvert som 2-åringer fyller 3 slik at ikke bemanningsnormen endres vesentlig.

Noen av innsparingstiltakene er allerede drøftet i gjeldende økonomiplan og bystyresak 11/103. Dette gjelder punkt 3, 4 og 5. Innstranda barnehage vurderes nedlagt, noe som medfører færre plasser i Mørkved bydel. Barnehagen er forholdsvis ny, men er en liten driftsenhet og derfor lite rasjonell i drift. Alternativt kan en avdeling under Bodøsjøen barnehage avvikles. Dette blir et avveiningsspørsmål i forhold til kapasitet og etterspørsel i nærmiljøet og må derfor avgjøres i forbindelse med neste års opptak.

Det foreslås videre å legge ned tilbud om kveldsåpen barnehage i Vestbyen (6). Tilbudet benyttes i dag kun av syv barn og bare ett barn bruker det daglig, slik at behovet ikke forsvarer ressursbruken. Det anbefales også å avvikle ordningen med redusert foreldrebetaling for foreldre med lav inntekt (7). Tilbudet er relativt lite benyttet og det finnes alternative ordninger, spesielt i NAV-systemet, som allerede fanger opp målgruppen.

Det vurderes alternative ordninger for renhold i barnehagene, herunder private løsninger. Ut over den økonomiske innsparingen vil det bety en lettere hverdag for ansatte og barn i bhg da renholdet nå foregår på dagtid og krever avbrytelser og tilretteleggelser i det pedagogiske tilbudet. En slik reduksjon vil ha betydning for andre kommunale tjenesteområder, og prosessen vil derfor måtte initieres gradvis. Innsparingen er derfor ikke tatt med i 2012 og krever ytterligere utredning før det igangsettes (8).

Enhver endring i budsjettet til kommunale barnehager innebærer automatisk at tilskuddssatsene til private barnehager skal justeres. I forhold til vedtatte satser for 2011 vil det foreslåtte budsjettet innebære en reduksjon på cirka 2,5 %, jfr vedlegg 5. Den totale utbetalingen til barnehagene blir likevel ikke tilsvarende mindre fordi det er flere barn samlet i de private barnehagene enn året før. Videre skal minimumssatsen øke til 92 % i august 2012, noe som er kompensert i rammeoverføringen til kommunen. Samlet er det budsjettetert med økt overføringer til ikke-kommunale barnehager på cirka 3,4 mill kr i 2012 (9).

Driftsbudsjett tjenester	Tekn. Korr	Lønnsvekst	Pris simulering	Pensjon	Interne flyttinger
Barnehage	9 464	4 209	5 255	0	0

Tabell 5.3.2.3 Tekniske korrigeringer 2012. Tall i 1000 kr.

Lønn og pensjon er justert i henhold til lønnsoppgjør og gjeldende pensjonsatser.

5.3.3 OK øvrig

Driftsbudsjett tjenester	Kode	Årsverk 2012	Budsjett 2011	Tiltak	Tekn. Korr	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
Fellesadm.	A	7,0	7 956	-200	-113	7 643	7 468	7 368	7 368
Barnevern	B	35,5	54 456	3 500	1 716	59 672	59 672	59 672	59 672
Helsesøster/utekon.	C	39,4	24 522	-250	2 108	26 380	26 380	26 130	26 130

Familiesentrene	D	3,2	3 236	500	162	3 898	5 098	5 398	5 398
Flyktningkontor	E	16,0	53 049	-1 000	1 599	53 648	53 648	53 148	53 148
Kultur	F	37,2	60 845	-2 970	-2 621	55 254	54 854	53 354	53 354
Bibliotek	G	15,7	9 004	250	271	9 525	10 025	19 275	21 175
Sum		154,0	213 067	-170	3 123	216 020	217 145	224 345	226 245

Tabell 5.3.3.1 Økonomiplanforslag 2012-2015. Nettotall ihht budsjettskjema 1B. Tall i 1000 kr.

Som det fremgår av tiltakskolonnen i tabellen over innebærer forslaget til økonomiplan en særlig satsning på barnevernet, familiesentrene og biblioteket i det nye kulturkvartalet, og disse områdene vil få en realøkning i forhold til budsjett 2011. Med bakgrunn i rusproblematikk, psykiatri og/eller atferdsvansker får barnevernet i stadig større grad behov for å nyttiggjøre seg tunge og kostbare tiltak utenfor hjemmet. Dette er en utvikling som er felles for barnevernet over hele landet. Rådmannen anbefaler derfor å øke tiltaksbudsjettet med 3,5 mill kr (pkt 15 i tabellen under). Det presiseres likevel at dette ikke er tilstrekkelig til å holde budsjettet i balanse hvis aktiviteten fortsetter som nå. Tjenesten har et innsparingsbehov på om lag 4,0 mill kr for å unngå underskudd som de siste årene. Dette søkes løst ved å gjennomgå DUE-prosjektet, refusjoner, og tiltaksbruk utenfor hjemmet.

Bystyret har gjennom en rekke vedtak siden 2005 lagt til rette for at det skal etableres familiesenter i alle fem byområdene, og gjennom gradvis opptrapping er fire sentre etablert. Status i dag er at Mørkved familiesenter er fullfinansiert, Tverlandet og Sentrum familiesenter foreslås fullfinansiert gjennom en intern omprioritering i OK-avdelingen, slik at familiesentrene etableres i egne lokaler med åpen barnehage (18). Fra 2013 ventes det at Rønvik familiesenter kan flytte fra Kirkhaugen til nye lokaler som kan romme åpen barnehage (19). I henhold til politisk vedtak er det bare Alstad som mangler før alle sentrene er etablert etter intensjonen.

Forslag til økonomiplan innebærer en styrking av bibliotektiltaket for å møte utfordringen om åpning av nytt bibliotek i kulturkvartalet. Fra 2014 er det allerede lagt inn rammeøkning på 10 mill kr til å dekke økt drift, økende til 12,4 mill kr i 2015 (16; i tabellen er hele beløpet for enkelhets skyld lagt inn på biblioteket). Det vises her til politisk sak 10/61. Et visjonært, nytt og innovativt bibliotek må ha ny kunnskap som treffer målgruppene, spesielt ungdom. Det er ønskelig med en gradvis overgang og da bør ny kompetanse komme inn tidligere og ikke først på åpningsdag. Økonomiplanen gir rom for ett nytt årsverk i 2012 og til sammen to nye i 2013 (17). Videre har Staten økt sitt tilskudd til Nordnorsk opera og symfoniorkester, noe som tilsier at Bodø kommunes andel øker med cirka 0,3 mill kr (20).

I perspektivmeldingen er det vedtatt at områder som ikke er lovpålagte spesielt skal vurderes, herunder Utekontakten. Utekontakten har et spesielt ansvar for å følge opp kommunens "manifest mot mobbing" ved å gi et tilbud til flere av byens ungdomsskoler om bruk av digitale medier. Dette, ved siden av tjenestens tette oppfølging av ungdom i faresonen, er sentralt i oppvekstsatsningen til avdelingen. Det anbefales derfor at tjenesten ikke berøres av innsparingsprosessen.

Det er i løpet av 2011 gjort en rekke intensjonsvedtak som skal vurderes ved behandling av økonomiplanen (politisk saknr i parentes). Flere av prosjektene må revideres før man vet noe om endelig kostnadsoverslag, slik at det er for tidlig å si noe om finansieringsbehov. Det er i tillegg viktig å holde igjen på investeringer for å unngå for høyt låneopptak. Investeringsprosjekter med

driftskonsekvenser som ikke er innarbeidet i økonomiplan er Saltstraumen opplevelsessenter (11/47), Jektemuseum Anna Karoline (11/98), ny buss i Bratten (11/11), Vestvatn alpinanlegg (11/112) og nytt kunstgressdekke samt økte driftsutgifter på Aspmyra (11/88). På tilskuddssiden er det fra Salten kultursamarbeid fremmet behov om økt tilskudd på 170.000 kr (11/106) utover dagens tilskudd på kr 310 400, samt tilskudd til Zahlfjøsén (10/64). Dette er ikke hensyntatt i budsjett og det vil derfor bli fremmet egen politisk sak som beskriver finansieringsbehovet i årene fremover. Det samme gjelder søknad om NM i friidrett som kan utløse investeringsbehov i Mørkvedlia.

Nr	Kode	Beskrivelse	2012	2013	2014	2015
1		Fase ut bygningsvernprosjektet	-200	-200	-400	-400
2		Ungdomsklubber, flere sentre, ulike alternativer	-200	-400	-800	-800
3		Husleie Taket sies opp	-500	-500	-500	-500
4		Økt egenandel 20 kr trening barn og unge	-400	-400	-400	-400
5		Økt pris voksne kommunale anlegg	-100	-100	-100	-100
6		Prisøkning evt. legge ned Aktiv Hverdag	-200	-400	-1 300	-1 300
7		Reforhandling faste avtaler	-1 100	-1 100	-1 100	-1 100
8		Redusere tilskudd drift, anlegg og prosjekter	-600	-600	-600	-600
9		Flyktningkontoret, bemanningsreduksjon 1 årsverk	-500	-500	-500	-500
10		Flyktningkontoret, justert inntektsanslag	0	0	0	0
11		Internasjonalt senter, driftstilskudd og leksehjelp	-500	-500	-1 000	-1 000
12		Helsesøstertjenesten, bemanningsreduksjon 1 år	-250	-250	-500	-500
13		Omlægging bibliotekfilialer	-250	-250	-500	-500
14		Fellesadministrasjon, red drift evt 0,5 årsverk	-200	-200	-300	-300
		<i>Sum innsparing</i>	<i>-5 000</i>	<i>-5 400</i>	<i>-8 000</i>	<i>-8 000</i>
		TILTAK				
15		Barnevern, styrke tiltaksbudsjettet	3 500	3 500	3 500	3 500
16		Kulturkvartalet, perspektivmeld	0	0	10 000	12 400
17		Kulturkvartalet, trappe opp bemanning biblioteket	500	1 000	500	0
18		Husleie sentrum familiesenter	500	500	500	500
19		Fullføre Rønvik famsenter m åpen barnehage	0	1 200	1 500	1 500
20		Økt tilskudd Nord-norsk Opera og symfoniorkester	330	330	330	330
		<i>Sum tiltak</i>	<i>4 830</i>	<i>6 530</i>	<i>16 330</i>	<i>18 230</i>
		NETTOENDRING	-170	1 130	8 330	10 230

Tabell 5.3.3.2 Tiltak i perioden. Tall i 1000 kr.

De videre kommentarene gjelder innsparingsforslag i henhold til tabell 5.4.1.2 over. Tallene i parentes viser til de nummererte tiltakene i tabellen. Endring gjelder i forhold til vedtatt budsjett 2010 ettersom flere av tiltakene ble reversert gjennom vedtak i 2011 og dermed må vurderes på nytt.

Kulturkontoret (1-8): Effektiviseringsbehovet for perioden foreslås bla annet løst ved å redusere aktivitet. Bygningsvernprosjektet anbefales faset ut innen 2014 ettersom flere av oppdragene nå utføres utenfor kommunegrensene (1). Konsekvensene av utfasing er at kommunen og regionen mister spesialkompetanse. Fritidssentrene ble i vedtatt budsjett trukket 0,6 mill kr. Gjennom politisk vedtak i februar ble imidlertid tilbudet vedtatt opprettholdt selv om pengene er trukket inn. Det foreslås her å opprettholde tiltaket, men da med en gradvis overgang innen 2014 (2). Flere løsninger

kan tenkes, men vil uansett innebære redusert tilbud og/eller nedleggelse av klubber. Taket ungdomskafe er allerede flyttet til Gimle og gir besparelse i husleie (3).

Det legges også opp til prisøkninger som en konsekvens av økt kvalitet på idrettsanleggene. Idrettslagenes egenandel for trening barn og unge foreslås økt fra kr 80 til kr 100 pr. time (4). Øvrige priser øker med 12,5 % (5) og jfr vedlegg 4. Det foreslås betydelig prisøkning på aktivitetstilbudene til Aktiv hverdag, alternativt nedleggelse innen 2014 om inntektskravene ikke innfris (6). Aktivitetstilbudene er relativt rimelige i dag, men høy prisøkning vil kunne bety mindre oppslutning/deltagelse. Aktiviteten i fremtiden må søkes løst gjennom idrettslag og private aktører.

Formål/Leverandør	Beløp 2011	Reduksjon	Beløp 2012
Bodø Domkirkes musikkråd	756 900	-325 000	431 900
Kirkemusikksenter nord	200 000	-200 000	0
Bodø internasjonale orgelfestival	250 000	-125 000	125 000
Bodø kunstforening	1 211 500	-111 000	1 100 500
VocalART	210 100	-100 000	110 100
Natteravnene	75 000	-75 000	0
Ragnhilds drøm	114 300	-64 000	50 300
Bodø big band	92 200	-50 000	42 200
Sceneinstruktørordningen, N.Fylkeskomm	144 800	-25 000	119 800
SUM	3 054 800	-1 075 000	1 979 800

Tabell 5.3.3.3 Reforhandling av faste avtaler.

Nær halvparten av kulturbudsjettet på 54,2 mill kr knytter seg til tilskudd til profesjonelle og frivillige lag og organisasjoner, og i en innsparingsprosess kan det ikke unngås å se på den totale tilskuddsbruken. Samtlige avtaler er vurdert og det foreslås innsparinger på til sammen 1,1 mill kr fra 2012(7). Det vises til tabell 5.4.1.3 samt spesifisert vedlegg over gjeldende avtaler og foreslått beløp for 2012. Med unntak av Kirkemusikksenter Nord og Nattevandrerne er det ingen tilskudd som fjernes i sin helhet. Når det gjelder frie tilskudd (sosiale formål, drift, prosjekter, idrettsanlegg, arrangementer) foreslås budsjettet redusert fra 4,0 mill kr til 3,4 mill kr (8). Dette vil medføre redusert støtte og/eller at færre lag og foreninger vil motta tilskudd og at idrettslagene må ta større økonomisk ansvar for gjennomføring av arrangement og dekning av utstyr til anlegg.

Flyktningkontoret (9-11): Som følge av tilleggsbosetting i 2009 og 2010 og økt aktivitet i kjølvannet av dette, har flyktningkontoret i den påfølgende perioden hatt en midlertidig styrking av bemanningen med 2.5 årsverk. For 2012 reduseres styrkingen med 1 årsverk (9). Basert på de senere års gode driftsresultater samt forventet bosetting for 2012 justeres samtidig inntektsanslaget oppmed 3,4 mill kr i 2012 og 1,5 mill kr i 2013. Inntektsøkningen er imidlertid forbigående og vil gradvis gå ned etter hvert som tilleggsbosettingen ikke lenger utløser tilskudd (10; *bruttobudsjettet er justert som nevnt men arten trekkes ut av budsjettskjema 1b og beløpene fremkommer derfor ikke i denne tabellen*). Bodø kommune er anmodet om å bosette 70 flyktninger i 2012. Da kommunens midler til integreringsformål direkte genereres gjennom faktisk bosetting, er tilgang på boliger avgjørende for resultatoppnåelsen.

Som følge av effektiviseringskravet og fremveksten av en rekke nye integreringsarenaer anbefales det at driftsstøtten til Internasjonalt Senter reduseres med 0,5 mill kr for 2012 og avvikles i sin helhet fra 2014 (11). Husleiestøtte på 1 mill kr foreslås opprettholdt.

Helsesøstertjenesten/utekontakten (12): Skolehelsetjenesten skulle i utgangspunktet nedbemannes med 1,1 stilling innen 2014. Dette er en utfordring for tjenesten da nasjonale normtall tilsier at det bør være dobbelt så mange stillinger i skolen enn det vi har i dag. Det vises til politisk sak i levekårskomiteen i november hvor dagens utfordringer er mer detaljert beskrevet. Med bakgrunn i anbefalte normtall anbefaler Rådmannen at helsesøstertjenesten ikke pålegges større innsparingskrav enn det som allerede er vedtatt i gjeldende økonomiplan.

Biblioteket (13): Det er i vedtatt økonomiplan lagt opp til en gradvis omlegging av bibliotekfilialer. Flere alternativer vurderes og det blir lagt fram en politisk sak som skisserer hvordan innsparingen skal gjennomføres. Herunder vurderes nedleggelse av filialer og/eller redusert åpningstid.

Fellesadministrasjonen (14): Området har gått med mindreforbruk de siste årene og det er derfor realistisk å redusere noe på driftsbudsjettet. På sikt kan det vurderes å redusere på stillinger.

Driftsbudsjett tjenester	Tekn. Korr	Lønns- vekst	Pris simulering	Pensjon	Interne flyttinger
Basis	3 123	4 805	2 685	1 166	-5 533

Tabell 5.3.3.4 Tekniske korrigeringer 2012. Tall i 1000 kr.

Lønn og pensjon er justert i henhold til lønnsoppgjør og gjeldende pensjonssatser. Interne flyttinger gjelder i hovedsak kulturkontoret der ansvaret for drift av Hunstad kultursenter er flyttet til skolen. I tillegg er engangsbevilgning for 2011 knyttet til landsskytterstevnet og planlegging av ishall trukket ut. Ansvaret for post- og budtjeneste er flyttet til sentraladministrasjonen, mens ansvar for renhold på Mørkvedmarka flyttes fra skolen til familiesentret.

5.4 Helse- og sosialavdelingen

Helse og sosialavdelingen har i de senere år hatt store utfordringer med å holde aktivitetsnivået innenfor de tildelte økonomiske rammene. Regnskapsunderskuddene for 2010 og 2009 var på henholdsvis 36,3 og 49,6 mill kr. I tillegg må avdelingen forholde seg til de effektiviseringskrav som bystyret har vedtatt gjennom tidligere økonomiplaner samt perspektivmeldingen for 2012-2021. For 2012 er dette effektiviseringskravet på til sammen 5,3 mill kr, noe som øker til 16,6 mill kr i 2015.

I økonomiplanen for 2012-2015 prioriterer avdelingen derfor å bringe tjenesteproduksjonen innenfor de økonomiske rammene gjennom kortsiktige reduksjoner i aktivitetsnivået. På lengre sikt vil avdelingen endre innhold og aktiviteter slik at behovet for arbeidsintensiv pleie og omsorg reduseres. Gjennom bruk av forskningsbasert kunnskap om tjenestens innhold, samt hvordan de bør organiseres, vil avdelingen i større grad satse på forebygging, rehabilitering og folkehelsearbeid. I tillegg kommer etableringer av mer spesialiserte og fleksible institusjoner.

Samhandlingsreformen bringer betydelige økonomiske muligheter, og risiko, inn i avdelingens ansvarsområde. I påvente av oppstarten av Sølvsuper helse- og velferdssenter, vil avdelingen i første omgang øke kapasiteten ved Korttidsavdelingen, Vollen sykehjem og Rehabiliteringsavdelingen. Formålet med dette er å øke gjennomstrømmingen av pasienter samt forhindre sykehusinnleggelse der det er mulig. Bystyret vil bli forelagt en egen sak om samhandlingsreformen og hvordan Bodø kommune møter denne.

I den videre teksten er avdelingen delt inn i underkapitlene pleie og omsorg og HS-øvrige. Pleie og omsorg inkluderer institusjoner, bokollektiv, hjemmetjenesten, dagsentrene samt den mobile natttjenesten. Når det gjelder HS-øvrige inkluderer dette hovedsakelig helsefaglige og administrative støttefunksjoner.

5.4.1. Pleie og omsorg

Driftsbudsjett tjenester	Kode	Årsverk 2012	Budsjett 2011	Tiltak	Tekn. Korr	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
Institusjon	A	407,4	222 109	8 300	11 248	241 658	264 358	264 358	266 358
Bokollektiv	B	182,1	102 878	250	6 762	109 889	109 889	109 889	109 889
Hjemmetjeneste	C	233,9	148 074	-1 450	-2 783	143 842	146 142	147 642	149 142
Dagsenter	D	16,0	28 898	-2 950	-1 213	24 735	21 945	21 945	21 945
Den mobile nattj.	E	12,9	0	2 100	6 592	8 692	8 692	8 692	8 692
Sum		852,3	501 959	6 250	20 606	528 815	551 025	552 525	556 025

Tabell 5.4.1.1 Økonomiplanforslag 2012-2015. Nettotall ihht budsjettskjema 1B. Tall i 1000 kr.

Netto driftsramme for pleie omsorg vil i 2012 være på 528,8 mill kr. Netto tiltak for å styrke tjenesten beløper seg til 6,3 mill kr, mens tekniske justeringer som blant annet lønns- og prisvekst samt økte pensjonssetter beløper seg til 20,6 mill kr. I sum gir dette en økning av nettorammen på 26,9 mill kr fra 2011 til 2012.

Tabell 5.4.1.2 redegjør for innsparinger og tiltak i den kommende økonomiplanperioden:

Nr	Kode	Beskrivelse	2012	2013	2014	2015
1	A	Omgjøre Løding sykehjem til bokollektiv	0	-1 600	-1 600	-1 600
2	A	Omgjøre Hovdejordet sykehjem til bokollektiv	0	-5 000	-5 000	-5 000
3	C	Prisøkning praktisk bistand for de med inntekt < 2G	-350	-350	-350	-350
4	C	Avsetning til ekstraordinære brukere hjemmetj.	-600	0	0	0
5	D	Avvikle Villa Vekst fra 1. juli 2012	-1 950	-3 900	-3 900	-3 900
6	D	Avvikle Bodø Dagsenter fra 1. april 2012	-1 300	-1 900	-1 900	-1 900
		<i>Sum innsparing</i>	-4 200	-12 750	-12 750	-12 750
		TILTAK				
7	A	Oppstart Sølvsuper helse- og velferdssenter	1 400	27 900	28 400	28 400
8	A	Samhandlingsreformen: Institusjon og bokollektiv	6 000	6 000	6 000	6 000
9	A	Avsetning til ekstraordinære brukere institusjon	-500	1 600	1 600	3 600
10	A	Samhandlingsreformen: Styrking rehabiliteringsavd.	1 400	1 400	1 400	1 400
11	B	Styring lønnsbudsjettet Kongens gt 14	250	250	250	250
12	C	Avsetning til vekst i hjemmetjenesten	0	2 000	4 000	6 000
13	C	Økte inntekter på grunn av vekst i hjemmejenesten	-500	-1 000	-1 500	-2 000
14	D	Styrking lønnsbudsjettet Symra dagsenter	300	300	300	300
15	E	Samhandlingsreformen: Distriktsnattjenesten	2 100	2 100	2 100	2 100
		<i>Sum tiltak</i>	10 450	40 550	42 550	46 050
		NETTOENDRING	6 250	27 800	29 800	33 300

Tabell 5.4.1.2 Tiltak i perioden. Tall i 1000 kr.

Institusjoner og bokollektiv (A-B): For å redusere utgiftene innenfor institusjonsområdet vil avdelingen redusere antall ansatte gjennom å omgjøre Løding sykehjem til bokollektiv (1A). Dette gjelder 8 sykehjems plasser, som fra januar 2013 vil inngå i Sørgerdet bokollektiv. Totalt vil det utvidede Sørgerdet bokollektiv bestå av 16 plasser. Innsparingen er beregnet til 1,6 mill kr årlig. Samtidig planlegger avdelingen å omgjøre de 24 sykehjems plassene ved Hovdejordet sykehjem om til bokollektiv, også dette fra januar 2013. Disse vil derfor inngå i dagens Hovdejordet bokollektiv som etter sammenslåingen vil bestå av til sammen 36 plasser. Potensialet for innsparinger er opp mot 5 mill kr årlig (2A). Hensikten med disse omgjøringene er å kunne rendyrke virksomhetene på Hovdejordet og Løding som bokollektiv. Den budsjettmessige konsekvensen vil hovedsakelig være lavere bemanning på helg og kveld. I tillegg vil man på grunn av en mer ensartet driftsform oppnå stordriftsfordeler samt være mindre sårbare ved fravær. Dette forutsetter også en gjennomgang av pasientgruppene og hvilke institusjoner/bokollektiv som passer best for de ulike gruppene. Det er et mål å bruke de mest ressursintensive institusjons plassene til de brukerne som har størst behov.

I forbindelse med etableringen av Sølvsuper helse- og velferdssenter er det satt av 1,4 mill kr i 2012 til oppstart av bygget (7A). Sølvsuper Helse og velferdssenter vil gradvis settes i drift fra årsskiftet 2012/2013. I første omgang vil kun eksisterende aktiviteter på Vollen sykehjem og Kortidsavdelingen flyttes over. Det er både faglige og økonomiske grunner til at avdelingen velger en gradvis oppstart av driften. Faglig sett vil det ta tid å bygge opp den kompetansen som er planlagt, og avdelingen ønsker å gjøre dette i et mest mulig hensiktsmessig tempo. Avdelingen vil samtidig bruke arealer i Sølvsuper helse- og velferdssenter, som en del av mulighetsrommet, når avdelingens øvrige

institusjoner må gjøre omrokkeringer for å tilpasse dagens drift i forhold til målgruppene. Administrasjonen vil utrede bruk av dobbeltrom i sykehjem. Plan for driftsoppstarten av Sølvsuper helse og velferdssenter vil bli framlagt som en egen sak for bystyret.

I forbindelse med samhandlingsreformen styrkes bemanningen med 6,0 mill kr (8A). Dette for å kunne ta i mot utskrivningsklare pasienter fra Nordlandssykehuset tidligere enn hva som er tilfellet i dag. Dette bemanningstiltaket må også sees i sammenheng med oppstarten av Sølvsuper helse- og velferdssenter, samt behovet for økt bemanning i bokollektivene. I første omgang blir kapasiteten ved Korttidsavdelingen og Vollen sykehjem styrket i påvente av at Sølvsuper helse- og velferdssenter står klar. Det avsettes ikke midler til ekstraordinære brukere i institusjoner i 2012, men det kommer en økning i 2013 på 1,6 mill kr som igjen øker med 2,0 mill kr i 2015 (9A). Som et ledd i samhandlingsreformen styrkes samtidig rehabiliteringsavdelingen med 1,4 mill kr (10A).

De overnevnte tiltak vil gi følgende tilbud av plasser med heldøgns bemanning:

HK		UK		2011	2012	2013	2014	2015
1	Bolig med fast tilknytning av personell hele døgnet	1a	Bokollektiv	67	67	98	98	98
		1b	Bofellesskap	39	39	39	39	39
		1c	Leilighet	43	43	43	43	43
2	Institusjon hjemlet i Lov om sosiale tjenester	2a	Barnebolig	2	2	6	6	6
		2b	Avlastningsboliger til barn	9	9	9	9	9
3	Institusjon hjemlet i Lov om helsetjenester i kommunen	3a	Faste plasser	245	245	227	227	227
		3b	Korttids plasser	55	64	75	75	75
			Sum	460	469	497	497	497

Tabell 5.4.1.3 Tilbud av plasser med heldøgns bemanning 2011-2015.

I 2013 vil Bodø kommune ha 37 flere plasser med heldøgns bemanning i forhold til 2011. Innenfor dette får vi en relativt stor økning i antall bokollektivplasser og korttids plasser. I tillegg har Bodø kommune et tilbud bestående av 265 boliger uten fast tilknytning av personell, 92 boliger med personell innenfor 5 minutters uttrykning, samt 15 boliger med fast tilknytning av personell deler av døgnet. Det avsettes ikke nye midler spesifikt til bokollektivene i økonomiplanperioden, da dette må sees i sammenheng med tiltakene på institusjonssiden. Likevel er det satt av 0,25 mill kr til å styrke lønnsbudsjettet ved bokollektivet i Kongens gt 14 (11B).

Hjemmetjenesten (C): Utgiftrammen for hjemmetjenesteområdet vil holdes på omtrent samme nivå i 2012 som i 2011 (12C). Det er likevel forventet at sammenslåingen av hjemmetjenestesonene Østbyen og Vestbyen høsten 2011, til det nye Sentrum hjemmetjeneste, vil gi en økt kapasitet i hjemmetjenestetilbudet i sentrum. I perioden 2013 til 2015 er det satt av en årlig økning på 2 mill kr til å ivareta veksten i etterspørselen etter hjemmetjenester. Det forventes 0,5 mill kr i økte inntekter som følge av økt etterspørsel etter hjemmetjenester, volumeffekt (13C). For å harmonisere reglene for vederlag i henhold til forskriften til lov om sosiale tjenester §8-4, avsnitt 2, økes prisene på praktisk bistand og trygghetsalarm til statens makssats for husstander med en samlet inntekt under 2G (3C), se prislisen i vedlegg 4, samt avsnittet om kjøkkendriften (L) under HS-øvrige. Når det gjelder avsetning til ekstraordinære brukere i hjemmetjenesten, reduseres dette med 0,6 mill kr i 2012 (4C).

Dagsentervirksomheten (D): Som et innsparingstiltak avvikles dagsentrene Bodø dagsenter og Villa vekst fra henholdsvis 1. april og 1. juli 2012. Dette vil gi en årlig innsparing på 5,8 mill kr (5D) og (6D).

Avvikling av tilbud innenfor helse- og sosialavdelingen er generelt vanskelig på grunn av kommunens forpliktelse om å tilby nødvendig helsehjelp til innbyggerne. Når det gjelder Bodø dagsenter og Villa Vekst, så er dette ikke lovpålagte oppgaver. 0,3 mill kr av innsparingen går til å styrke lønnsbudsjettet ved Symra dagsenter (14D).

Den mobile nattjenesten (E): I den mobile nattjenesten inngår nattjenesten i sentrum samt distriktsnattjenesten i Skjerstad og Saltstraumen, og er et supplement til virksomhetenes egen nattdrift. Når det gjelder nattjenesten i sentrum består denne av 1,9 årsverk sykepleiere og 7,5 årsverk hjelpepleiere. Denne tjenesten skal betjene institusjonene og de sentrumsnære hjemmetjenestesonene med bakvakt på natt, samt kunne rykke ut ved behov. Tjenesten bidrar samtidig til å forhindre bruk av overtid på natt i de aktuelle virksomhetene. I 2011 har det blitt etablert en distriktsnattjeneste (15E), som skal bidra til å sikre nødvendig kompetanse på natt for Saltstraumen hjemmetjeneste, Straumbo, Skjerstad hjemmetjeneste og Furumoen sykehjem. Dette er del av styrkingen av tjenesten i forbindelse med samhandlingsreformen, og den nye virksomheten består av 1,8 årsverk sykepleiere og 1,8 årsverk hjelpepleiere.

Driftsbudsjett tjenester	Tekn. Korr	Lønnsvekst	Pris simulering	Pensjon	Interne flyttinger
Basis	20 606	10 385	832	6 887	2 501

Tabell 5.4.1.4 Tekniske korrigeringer 2012. Tall i 1000 kr.

Tekniske korrigeringer uten realeffekt utgjør 20,6 mill kr for pleie og omsorg. Av dette er lønn 10,4 mill kr, prissimulering 0,8 mill kr og pensjonsavsetning 6,9 mill kr. Interne flyttinger uten realeffekt summerer seg til 2,5 mill kr. I dette ligger blant 1,2 mill kr som er overføringen av logopedtjenesten fra OK- avdelingen.

5.4.2. HS øvrig

Driftsbudsjett tjenester	Kode	Årsverk 2012	Budsjett 2011	Tiltak	Tekn. Korr	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
Fellesadm.	F	12,9	-20 196	-7 900	2 639	-25 457	-26 207	-28 422	-19 192
Tildelingskontoret	G	24,3	51 330	48 098	385	99 813	97 743	97 743	97 743
Helsekontoret	H	41,5	47 279	-373	2 463	49 368	49 504	49 504	49 504
Boligkontoret	I	11,5	1 607	2 080	-489	3 198	3 198	3 777	3 777
Sosialtjenester	J	23,8	58 105	5 343	1 041	64 489	64 489	64 489	64 489
Avlastning	K	42,3	22 861	0	179	23 039	23 039	23 039	23 039
Kjøkken og vaktm.	L	33,1	23 485	1 650	632	25 766	25 766	25 766	25 766
Rehabilitering	M	23,1	21 432	1 303	2 432	25 167	24 567	24 567	24 567
Krisesenteret	N	0,0	2 928	0	-246	2 682	2 682	2 682	2 682
Sum		212,5	208 830	50 201	9 034	268 065	264 781	263 145	272 375

Tabell 5.4.2.1 Økonomiplanforslag 2012-2015. Nettotall ihht budsjettskjema 1B. Tall i 1000 kr.

Netto driftsramme for HS-øvrig i 2012 vil være på 268,1 mill kr. Netto tiltak for å styrke tjenesten beløper seg til 50,2 mill kr, men dersom vi justerer for avsetning til medfinansiering og betaling for liggedøgn ved Nordlandssykehuset, se rad 12G i tabell 5.4.2.2, er økningen på 8,6 mill kr. Når det gjelder tekniske justeringer beløper dette seg til 9,0 mill kr. Totalt øker netto utgiftsrammen for HS-

øvrige med 59,2 mill kr fra 2011 til 2012, eller 17,6 mill kr dersom vi justerer for avsetningen til Nordlandssykehuset i forbindelse med samhandlingsreformen.

Nr	Kode	Beskrivelse	2012	2013	2014	2015
1	F	Prosjektfinansiering HS-stab	-600	-1 200	-1 200	-1 200
2	G	Flytting rusenheten	0	-300	-300	-300
3	H	Effektivisering Rønvik og Havna legesenter	-911	-713	-713	-713
4	H	Avvikle legekantor Saltstraumen og Helligvær	-312	-374	-374	-374
5	J	Statsbudsjettet: Nedtrekk kvalifiseringsprogrammet	-1 657	-1 657	-1 657	-1 657
		<i>Sum innsparing</i>	-3 480	-4 244	-4 244	-4 244
		TILTAK				
6	F	Finansiering av lærlingeordningen	1 500	1 500	1 500	1 500
7	F	Økt refusjon for ressurskrevende brukere	-8 800	-8 800	-8 800	-8 800
8	G	IKT-drift Tildelingskontoret	200	200	200	200
9	G	Økning tjenester fra Kirkens bymisjon og Frelsesarm.	3 800	3 800	3 800	3 800
10	G	Avtale med RiBO ut august 2012	1 770	0	0	0
11	G	Samhandlingsref: Sykepleierhjemmel tildelingskont.	680	680	680	680
12	G	Samhandlingsref: Merfinansiering/liggedøgn NLSH	41 648	41 648	41 648	41 648
13	H	Styrking av vikarbudsjetten legevakt	500	500	500	500
14	H	Styrking lønnsbudsjettet kommuneoverlegen	350	350	350	350
15	I	Prosjektstilling Boligkontoret	580	580	0	0
16	I	Styrking Boligkontoret til vedlikehold av boliger	1 500	1 500	1 500	1 500
17	J	Rammetilpasning sosialhjelp og drift NAV Bodø	7 000	7 000	7 000	7 000
18	L	Makspris på matombringning	1 000	1 000	1 000	1 000
19	L	Stillingsøkning kjøkkendriften	650	650	650	650
20	M	Skjønnsmidler 2012 forebyggende behandling	650	0	0	0
21	M	Statsbudsjettet: Økt rammetilskudd fysioterapi	653	653	653	653
		<i>Sum tiltak</i>	53 681	51 261	50 681	50 681
		NETTOENDRING	50 201	47 017	46 437	46 437

Tabell 5.4.2.2 Tiltak i perioden. Tall i 1000 kr.

Fellesadministrasjonen (F): For å spare lønnsmidler i HS stab vil deler av det prosjektrettede arbeidet kreve ekstern finansiering for å kunne videreføres. Dette er estimert å tilsvare 2 årsverk, men med halvårseffekt i 2012 (1F). Subsidiært vil staben reduseres med 2 årsverk. Helse og sosialavdelingen har lærlinger ute i virksomheten tilsvarende 4 mill kr. Lærlingeordningen sees på som et viktig og framtidsrettet tiltak og budsjettet styrkes derfor med 1,5 mill kr for å fullfinansiere ordningen (6F). Den statlige refusjonsordningen for ressurskrevende brukere er beregnet å gi avdelingen 8,8 mill kr i merinntekter i 2012 og utgjør totalt 47,5 mill kr (7F).

Tildelingskontoret (G): IKT-budsjettet ved tildelingskontoret styrkes med 0,2 mill kr til lisensutgifter til programvare innenfor rusomsorgen og transportordningen (8G). På bakgrunn av de store regnskapsunderskuddene transportordningen har påført avdelingen de siste årene, er det høyt prioritert å etablere et mest mulig effektiv system og rutiner innenfor transport av brukere til dagsenter for aktiviteter. Det implementeres en ordning med autoriserte bestillere, der tildelingskontoret får en kontrollerfunksjon. I tillegg vil avdelingen fra 2013 spare 0,3 mill kr i

husleieutgifter ved å flytte rusenheten til lokaler i Postgården (2G). Avtalene for kjøp av tjenester fra Kirkens bymisjon og Frelsesarmeen er økt med 3,8 mill kr i forhold til det som lå i budsjett 2011 (9G) på grunn av vanskeligstilte brukere innenfor rusomsorgen. I tillegg kommer en avtale med RIBO i Saltdal, som koster 1,8 mill kr i 2012 (10G). Samhandlingsreformen krever en styrking av tildelingskontoret med en ekstra stilling for å sikre en mest mulig forsvarlig overføring av pasienter fra Nordlandssykehuset (11G). Helse- og sosialavdelingen beregner å bruke 41 mill kr av samhandlingsmidlene, som er bevilget i Statsbudsjettet for 2012, til medfinansiering og betaling av liggedøgn hos Nordlandssykehuset (12G). Videre vises det til kapittelet til pleie og omsorg, der det er beskrevet hvordan avdelingen ønsker å øke kapasiteten i forbindelse med samhandlingsreformen.

Helsekontoret (H): Driften ved Rønvik og Havna legesenter effektiviseres tilsvarende 0,9 mill kroner (3H). Egen sak for bystyret skal fremlegges i forbindelse med dette. Videre avvikles legekantorene på Helligvær og i Saltstraumen, noe som frigjør budsjettmidler tilsvarende 0,3 mill kr (4H). På den annen side styrkes vikarbudsjettet ved legevakten med til sammen 0,5 mill kr (13H). I tillegg styrkes lønnsbudsjettet ved kommuneoverlegen med 0,35 mill kr (14H).

Boligkontoret (I): Boligkontoret styrkes med 2,3 mill kr til løpende vedlikehold av boliger, samt en ekstra stilling til å ivareta ordningen med kommunale startlån. (15I) og (16I).

Sosialtjenesten/NAV Bodø (J): I Statsbudsjettet for 2012 reduseres overføringen til kvalifiseringsprogrammet med 1,7 mill kr (5J). Avdelingen imøtekommer samtidig de store underskuddene man har sett de siste årene innenfor sosialhjelpsområdet. Underskuddene skyldes hovedsakelig flere klienter, økte utgifter til ruskapittelet, samt høye priser i boligmarkedet. NAV Bodø styrkes derfor med 7 mill kr (17J).

Avlastning (K): Nye tiltak innenfor avlastningen blir ikke prioritert i den kommende økonomiplanperioden. Stadion avlastning og Tiurveien avlastning utredes med sikte på å slå sammen tjenestetilbudet.

Kjøkken og vaktmester (L): Det innføres pristak på matombringing for brukere av praktisk bistand med inntekt under 2G i henhold til forskrift til lov om sosiale tjenester 8-4, avsnitt 2. Dette er beregnet å gi reduserte inntekter på cirka 1 mill kr (18L). I tillegg er lønnsbudsjettet ved kjøkkenet styrket med en stilling (19L).

Rehabilitering (M): I statsbudsjettet for 2012 er det bevilget 0,65 mill kr gjennom skjønnsmidler til prosjekt Forebyggende behandling av personer med sykelig overvekt (20M). I tillegg er det statlige rammetilskuddet til fysioterapi økt med 0,653 mill kr (20M).

Driftsbudsjett tjenester	Tekn. Korr	Lønnsvekst	Pris simulering	Pensjon	Interne flyttinger
Basis	9 034	2 318	2 858	1 171	2 687

Tabell 5.4.2.3 Tekniske korrigeringer 2012. Tall i 1000 kr.

Tekniske korrigeringer uten realeffekt utgjør 9,0 mill kr for HS-øvrige. Av dette utgjør lønn 2,3 mill kr, prissimuleringen 2,9 mill kr og pensjonsavsetning 1,2 mill kr. Interne flyttinger uten realeffekt summerer seg til 2,7 mill kr.

5.5 Eiendom

Eiendomskontoret er kommunens sentrale aktør i bygge- og eiendomssaker, som byggherre, eiendomsforvalter og eiendomsutvikler. Kontoret yter bistand til kommunens tjenestesteder når de har behov for lokaler og eiendomstjenester. Kommunen eier og forvalter til sammen cirka 243 000 m² bygningsmasse. Tallet inkluderer cirka 47 000 m² boligareal. I boligareal inngår også boliger eid av Bodø kommunale boligstiftelse. Bygninger eid eller forvaltet av kommunale foretak og aksjeselskap inngår ikke i grunnlaget. I løpet av perioden ferdigstilles nytt sykehjem på Hovdejordet og Kulturkvartalet. Bygningsmassen vil i perioden øke med cirka 27 000 m². Å sikre riktig vedlikehold av alle kommunale bygg og boliger er en stor utfordring for kommunen. Bygningsmassen representerer verdier for over 3 mrd kr. Målet er å tilby brukere bygninger og lokaler med en akseptabel standard. Det skal ikke medføre helserisiko å oppholde seg i kommunens bygninger. God bygg og eiendomsforvaltning er å gi brukerne gode og effektive bygg med tilhørende tjenester til lavest mulig kostnader.

- Årlig revisjon av vedlikeholdsplan for bygningsmassen
- Økt fokus på kostnadseffektiv drift og forvaltning av bygningsmassen
- Bedre brannsikkerhet i kommunale bygg
- Forskriftsmessige bygg
- Etablere gode styringsverktøy for gjennomføring av byggeprosjekter
- Etablere et forvaltningssystem for kommunens bygningsmasse
- Øke tilgangen til næringsarealer
- Gjennomføre kommunens investeringsprogram
- Rekruttere, utvikle og beholde medarbeidere
- Avhende overflødig bygningsmasse

Driftsbudsjett tjenester	Kode	Årsverk 2012	Budsjett 2011	Tiltak	Tekn. Korr	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
Eiendomskontoret	A	21,7	7 508	-123	1 040	8 424	8 424	8 424	8 424
Biobrensel	B	0,0	0	0	0	0	0	0	0
Leieavtaler	C	0,0	529	0	-164	365	365	365	365
Torggaten 27	D	0,0	0	0	-56	-56	-56	-56	-56
Vedlikehold	E	0,0	16 899	507	336	17 741	17 737	17 938	19 098
Forsikring	F	0,0	3 051	-210	4	2 845	2 845	2 845	2 845
Herredshuset	G	0,0	1 984	-17	39	2 006	2 006	2 006	2 006
Energi TLBOS	H	0,0	0	0	0	0	0	0	0
Sum		21,7	29 970	157	1 199	31 325	31 321	31 522	32 683

Tabell 5.5.1 Økonomiplanforslag 2012-2015. Nettotall ihht budsjettskjema 1B. Tall i 1000 kr.

Innenfor tjenesteområdet vil det i løpet av perioden være tre særlige utfordringer: Vedlikehold av bygningsmassen, heri å etablere et verdibevarende vedlikeholds nivå og håndtere akkumulert etterslep, beholde og rekruttere medarbeidere.

Forvaltning, drift og utvikling av eiendomsmassen eid av Bodø kommune er delvis splittet opp og utføres i mange avdelinger. De siste 10-15 år har det foregått en omfattende sentralisering av eiendomsforvaltningen i landets kommuner ved at forvaltningsansvaret med tilhørende vaktmestere, renholdere og øvrige driftsmidler er blitt overført til en sentral eiendomsavdeling. Noen kommuner har også overført ansvaret for eiendommene til eget foretak eller AS med eget styre. Hensikten har vært å profesjonalisere og effektivisere forvaltningen av eiendommene. Mange kommuner har med

dette hentet ut stordriftsfordeler ved å redusere antall vaktmestere og renholdere. God og bedre eiendomsforvaltning kan gi økt økonomisk handlefrihet.

Rådmannen har igangsett et arbeid for å gjennomgå organisering av eiendomsforvaltningen i kommunen og vil i løpet av 2012 komme tilbake med forslag til tiltak.

Nr	Kode	Beskrivelse	2012	2013	2014	2015
		Sum før tiltak	31 169	31 169	31 169	31 169
1	E	Redusert bygningsvedlikehold	-632	-1 637	-2 436	-2 275
2	A	Reduserte driftsutgifter Eiendomskontoret	-123	-123	-123	-123
3	G	Reduserte driftsutgifter Herredshuset	-17	-17	-17	-17
		Sum innsparing	-772	-1 777	-2 576	-2 415
		TILTAK				
4	E	Økt vedlikehold	139	139	139	139
5	E	Økt vedlikehold 1% (1 mill pr år)	1 000	2 000	3 000	4 000
6	B	Redusert utgiftene pga avvikling	-1 400	-1 400	-1 400	-1 400
7	B	Redusert inntektene pga avvikling	1 400	1 400	1 400	1 400
8	F	Redusert pris forsikring	-210	-210	-210	-210
		Sum tiltak	929	1 929	2 929	3 929
		NETTOENDRING	157	152	353	1 514

Tabell 5.5.2 Tiltak i perioden. Tall i 1000 kr.

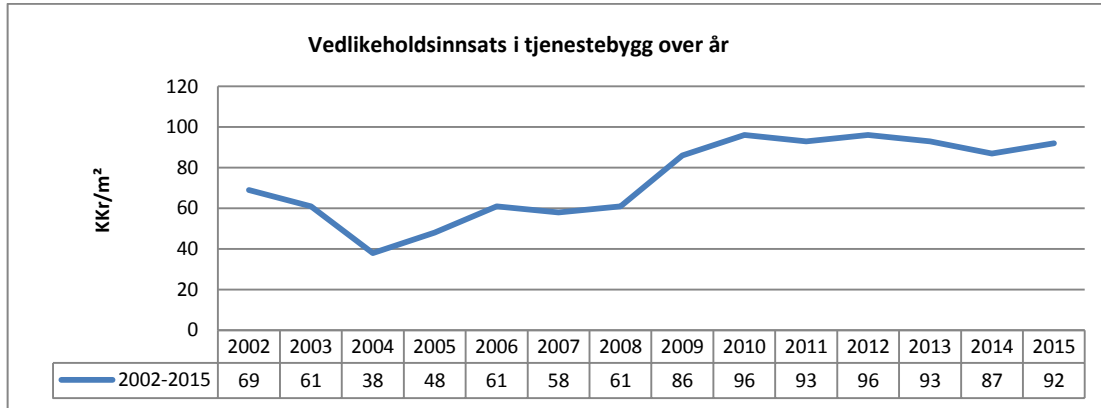
For å nå målene i perspektivmeldingen om reduksjon av utgiftsrammen blir posten for bygningsvedlikehold redusert (1). Innsparinger av driftsutgifter på Eiendomskontoret ihht krav tidligere vedtak (2). Driftsutgiftene for Herredshuset reduseres (3). Reduserte driftsutgifter benyttes til økt bygningsvedlikehold (4). Ihht tidligere vedtak skal vedlikeholdet øke med 1 mill kr hvert år som følge av nyinvesteringer (5). Biobrenselanlegget på Bankgata skole legges ned, dette medfører reduserte utgifter og inntekter, men gir ingen salderingsproblem for kommunen (7-8).

8. Redusert overføring fra investeringsregnskap til driftsregnskap, blant annet fordi ulike utredningsoppgaver nå finansieres over driftsbudsjett.

Med de utfordringene kommunal sektor står ovenfor i kommende år, med en kombinasjon av store endringsbehov og omfattende oppgraderingsbehov, blir det viktig å rasjonalisere med investerings- og driftsmidler for å sørge for størst mulig nytteverdi. Dette vil bli innebære satsing på videre utvikling, oppgradering og vedlikehold av de riktige og mest egnede bygningene, samt erstatte de mindre egnede med nye lokaler. Planlegging av bygningsvedlikeholdet må sees som en del av å utvikle gode tjenester.

Vedlikehold

For 2012 foreslås det brukt 19,04 mill kr til bygningsvedlikehold, eller 96 kr/m², mot faglig anbefalt nivå er 100 kr/m². I tillegg foreslås brukt 12,3 mill kr til utvikling og oppgradering av bygningsmassen – i all hovedsak til økt brannsikkerhet, el- oppdatering og Enøk tiltak. For lav innsats over mange år har gitt et akkumulert etterslep. Eiendom har, etter modell utarbeidet av KS, satt opp en tilstandsvurdering av en rekke formålsbygg i kommunen. Rapporten viser vedlikeholdsetterslepet og danner grunnlag for den årlige revisjon av vedlikeholdsplan. Etterslep i vedlikehold er beregnet til cirka 86 mill kr over de neste 5 år og 339 mill kr de neste 6-10 år. En del av etterslepet er knyttet til bygg som skal fases ut eller som det er usikkerhet om hva bygningsmassen i fremtiden skal benyttes til, eksempelvis Kirkhaugen skole og tidligere Volden sykehjem.

Graf 7. Vedlikeholdsinnset 2012-15.

Tabellen viser vedlikeholdsinnset pr m² over år og fremskrevet til 2015. Faglig anbefalt nivå er 100 kr pr m². Dropp i innset fra 2010 til 2011 skyldes at vedlikeholdsansvar for Bodø Spektrum er overført til eiendomskontoret – totalt 8.300 m². I 2012/2013 tas nytt sykehjem på Hovdejordet i bruk og i 2014 ferdigstilles Kulturkvartalet .

Ved prioritering av tiltak finansiert over vedlikeholdsmidler er følgende kriterier lagt til grunn:

- Sikkerhet for brukere av bygg
- Sikkerhet for bygget
- Driftsforstyrrelser

Byggtype	2012	Kr pr m2
Administrasjonsbygg	1 100 000	74
Skole	7 785 000	79
Barnehager	840 000	82
Helsebygg	4 452 000	115
Idrett/kultur/tekniske bygg	1 400 000	41
Totalt	15 577 000	
Faste avtaler	1 745 000	9
Akutt vedlikehold/reserve	1 200 000	6
Risikoanalyse spes. sykehjem	513 000	3
Sum inkl reserve	19 035 000	96

Tabell 5.5.3. Vedlikeholdsinnset 2012.

Tabellen viser vedlikeholdsinnset fordelt på type formålsbygg for 2012.

Tiltakene følger i all hovedsak vedtatt vedlikeholdsplan. Innsatsen i kr beløp er størst i skolebygg, mens innsetten pr m² er størst i helsebygg. Innenfor administrasjonsbygg prioriteres Dr. gt 15, innenfor helsebygg Furumoen helsesenter og Tverlandet bo- og servicesenter. På skole prioriteres særlig Saltstraumen, Løpsmarka, Tverlandet og Mørkvedmarka. Innenfor barnehage prioriteres særlig Saltstraumen og Maurtua.

Styring av investeringsprosjekter

Eiendom ivaretar byggherrefunksjonen og prosjektansvaret for investeringsoppgaver knyttet til bygg, samtidig bidrar kontoret med prosessledelse knyttet til utviklingsarbeid. I årene fremover vil det bli lagt vekt på å heve virksomhetens kompetanse på utvikling av eiendommer, programmering, mulighetsstudier og betraktninger av levetidskostnader.

Rekruttering

Eiendom står ovenfor et generasjonsskifte av medarbeidere. I løpet av perioden vil mer enn 1/3 av medarbeiderne enten oppnå eller ha oppnådd grense for AFP-pensjon. I samme tidsrom har kommunen store og krevende utviklings- og investeringsprosjekter. PO-kontoret har igangsatt tiltak som kan bidra til stabilisering av personell og forbedre og forbedre kommunens rekrutteringsevne. Oppgaven med å forbedre kommunens rekrutteringsevne fortsetter i 2012.

Bolig – og næringsarealer

Tilgjengelig kommunalt eid næringsareal er begrenset. På Rønvikleira og Burøya er alle arealer enten håndgitt eller øremerket til spesielle formål som fiskeri, havn eller adkomst til terminal-området. Bodø's vekstutsikter tilsier at tilgangen må økes på kort og lang sikt. Utvikling av Kvalvikodden vil bidra i dette. Etterspørselen av areal for boligtomter er liten. Salg av felt i Bodøsjøen avventes inntil 2013. Salg av gamle svømmehall og "hotelltomta" i sentrum gir inntekter som muliggjør kjøp av Albertmyra hvor ny brannstasjon er anbefalt lokalisert.

Driftsbudsjett tjenester	Tekn. Korr	Lønnsvekst	Pris simulering	Pensjon	Interne flyttinger
Basis	1 199	745	170	0	285

Tabell 5.5.4. Tekniske korrigeringer 2012. Tall i 1000 kr.

Det er korrigert for lønnsoppgjøret for 2011, slik at rett lønn ligger til grunn pr 01.01.2012. Prissimuleringer påfører avdelingen et økt inntektskrav på 0,3 mill kr.

5.6 Teknisk avdeling

Endring/saldering	2012	2013	2014	2015
Økonomiplan 11-14	-600	-1 600	-1 900	-1 900
Perspektiv 12-15	-861	-883	-2 877	-2 076
Sum	-1 461	-2 483	-4 777	-3 976

Tabell 5.6.1. Salderingsbehov. Tall i 1000 kr.

Budsjettrammen for 2012 gjør det mulig å opprettholde dagens tjenesteproduksjon i all hovedsak, men heller ingen mulighet til å øke aktivitetsnivået eller tjenestetilbudet. Likevel må det understrekes at budsjettforslaget inneholder usikkerhet, spesielt når det gjelder gebyrinntektene. Gebyrnivået på plansaker, byggesaker og saker etter matrikkelloven er justert opp med cirka 20% i gjennomsnitt i henhold til bystyrets vedtak i sak 11/6. Nytt gebyrregulativ, med noe justert innretning, er under utarbeidelse og vil bli fremlagt som egen sak.

Kommunen har lenge vært inne i en sterk ekspansiv utbyggingsperiode med mange tunge byutviklingsprosjekter. I kommende økonomiplanperiode vil det bli vedvarende høyt fokus på store utbyggingsoppgaver. Det stiller sektoren overfor store utfordringer også med å opprettholde tilfredsstillende kvalitet på drifts- og vedlikeholdsoppgavene og legger press på de fleste tjenestene innen avdelingens tjenesteområde. Teknisk avdeling er ikke dimensjonert for så store oppgaver og arbeidsmengde som følger av utviklingen som byen er inne i. Avdelingen får stadig utvidet

driftsoppgavene som følge av nye anlegg uten at driftsrammene økes tilsvarende. Når samtidig driftsrammene har vært hardt presset over flere år, vil det kunne få konsekvenser for driftsstandard og tjenestenivå.

Det forventes høy byggeaktivitet og økt saksmengde i 2012. Det vil gjøre det nødvendig med streng prioritering av arbeidsoppgavene og kontinuerlig utvikling av kvalitetssystemet. Ny byggesaksdel til plan- og bygningsloven medfører behov for endringer i rutiner og maler for tjenesteproduksjonen, publikumsveiledere og gebyrregulativ. Arbeidet mot en døgnåpen forvaltning vil fortsette. Det er mulig å levere elektroniske byggesøknader, og arbeidet med å få flest mulig til å ta dette i bruk vil kreve oppfølging i 2012. En av plan- og bygningslovens viktigste målsettinger er å øke kvaliteten på byggearbeidene. Tilsyn vil bli en prioritert oppgave i 2012 for å bidra til å få ned antall byggefeil. Bystyret er svært ambisiøs med tanke på nødvendig planmessig tilrettelegging i forhold til by og transportutvikling og oppgradering av byen. Selv om byplankontoret har den nødvendige kompetansen, vil det ikke være mulig å følge opp dette i løpet av de neste fire årene uten en økning av planrammene. Til gjennomføring av planleggingsaktivitetene vil det bli behov for betydelig ekstern konsulentbistand. Anslått behov for kjøp av utrednings-/planleggingstjenester er 1,6 mill kr. Muligheten for ekstern finansiering vil bli vurdert for hvert enkelt planprosjekt. Bypakke Bodø ble vedtatt av bystyret i juni 2011, med mål om at tiltak kan iverksettes fra høsten 2012. Bypakken skal tilrettelegge for et miljøvennlig, effektivt og trafikksikkert transportsystem i byområdet i løpet av de neste 10 årene. Bypakken vil kreve økt kapasitet i både plan-, prosjekterings og gjennomføringsfasen. For å kunne sikre nødvendig framdrift er det foreslått 2 mill kr til dette i 2012.

Driftsbudsjett tjenester	Kode	Årsverk 2012	Budsjett 2011	Tiltak	Tekn. Korr	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
Fellesadministrasjon	A	6,5	982	-29	-203	749	749	749	749
Parkering/Torg	B	7,5	-8 735	87	-426	-9 074	-10 047	-12 341	-11 539
Sivilforsvaret	C	1,0	825	0	16	841	841	841	841
Byggesak	D	12,0	-1 237	-558	144	-1 650	-1 650	-1 650	-1 650
Byplan	E	12,0	6 712	501	538	7 750	7 550	7 550	7 550
Geodata	F	20,5	6 224	-600	873	6 497	6 448	6 448	6 448
Landbruk	G	5,5	3 560	0	-137	3 423	3 423	3 423	3 423
Kom.teknisk kontor	H	20,5	43 805	2 831	1 386	48 023	48 023	48 023	50 523
VA	I	8,5	-2 333	-2 048	0	-4 381	-1 092	2 679	6 727
Sum		94,0	49 803	184	2 191	52 179	54 246	55 723	63 072

Tabell 5.6.2 Økonomiplanforlag 2012-2015. Nettotall ihht budsjettskjema 1B. Tall i 1000 kr.

Forsvarlig drift og godt vedlikehold av byens tekniske infrastruktur er grunnleggende viktig for byens funksjonsdyktighet, for innbyggernes velvære og byens omdømme. For noen av sektorens tjenester har drifts- og vedlikeholds nivået over flere år blitt redusert til under det som sektoren mener er riktig forvaltning av kommunens verdier. Økonomiplanforlaget innebærer nok en periode med et meget stramt budsjett for drift og vedlikehold av kommunale veier, selv om det i rådmannens opplegg for økonomiplanperioden er lagt inn en økning i rammen på 5 mill kr som til en viss grad kompenserer for senere års økte utgifter til vinterdrift.

Nr	Kode	Beskrivelse	2012	2013	2014	2015
1	F	Reduserte driftsutgifter Geodata	0	-49	-49	-49

2	D	Byggesak – økte inntekter	-558	-558	-558	-558
3	E	Parkeringsgebyr	87	-886	-3 180	-2 378
4	B	Byplan – økte inntekter	-199	-199	-199	-199
5	H	Kom tek – økte inntekter fra andre	-792	-792	-792	-792
6	H	Bydrift – innsparing stillinger	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
		<i>Sum innsparing</i>	-2 962	-3 984	-6 278	-5 476
		TILTAK				
7	F	Veiadresseprosjekt 2011	-600	-600	-600	-600
8	H	Økt utgift Gatelys (inntekt på R8)	123	123	123	123
9	H	Økt veivedlikehold	5 000	5 000	5 000	7 500
10	E	Skjønnsmidler 2012	200	0	0	0
11	I	VA Bruttokorrigeringer utg	-41	3 248	7 019	11 067
12	I	VA Bruttokorrigeringer innt	-2 007	-2 007	-2 007	-2 007
13	A	Økt tilskudd fra Fylket (økt innt)	-29	-29	-29	-29
14	E	Ekstern kjøp	500	500	500	500
		<i>Sum tiltak</i>	3 146	6 235	10 006	16 554
		NETTOENDRING	184	2 251	3 728	11 078

Tabell 5.6.3 Tiltak i perioden. Tall i 1000 kr.

1. Redusert drift innenfor Geodatakontoret.
- 2-3. Gebyrnivået på plansaker, byggesaker og saker etter matrikkelloven er justert opp med cirka 20 % i gjennomsnitt i henhold til bystyrets vedtak i sak 11/6. Nytt gebyrregulativ, med noe justert innretning, er under utarbeidelse og vil bli fremlagt som egen sak.
4. Økt inntektsanslag som følge av utvidede parkeringssoner i slutten av 2012. Dette medfører en forventning om økte parkeringsinntekter i perioden.
5. Refusjon fra private vedrørende opparbeidelse av stikkledninger til boliger.
6. Forventet reduksjon i årsverk (ledelse) som følge av omorganisering av Bodø Bydrift.
7. Veiadresseprosjektet hadde kun bevilgning i 2011, det er derfor tatt ut av ramma til teknisk avdeling i kommende økonomiplanperiode.
8. Økte utgifter ved utskifting av gatelys, kommunen har fått en tilsvarende økning i fra Bodø Energi, denne motposten ligger på R8.
9. I perspektivmeldingen 2012-2021 ble veivedlikeholdet økt med 5 mill kr i 2012-2014, og 7,5 mill kr i 2015.
10. Etter søknad er kommunen innvilget 0,2 mill kr. til miljøundersøkelse i Skjerstadfjorden. De tildelte midlene gjelder kun for 2012.
- 11-12. Beløpene refererer seg til tekniske korrigeringer innenfor vann og avløp m.h.p kapitalkostnader og fond. VA sektoren er selvfinansierende, og skal balansere. VA må derfor ses i sammenheng med budsjettskjema 1A, linje 11 og 14 i kapittel 4.
13. Det er lagt inn en liten forventet økning i tilskudd fra Fylkeskommunen.
14. Avsatt midler til kjøp av eksterne tjenester.

Driftsbudsjett tjenester	Tekn. Korr	Lønnsvekst	Pris simulering	Pensjon	Interne flyttinger
Basis	2 191	2 290	-102	0	3

Tabell 5.6.4 Tekniske korrigeringer 2012. Tall i 1000 kr.

Lønnsveksten refererer til lønnsoppgjøret 2011, og helårseffekten for 2012 inklusiv trygd og pensjon. Det er i budsjettet foretatt en generell prissimulering både på utgifts- og inntektssiden. Interne flyttinger refererer seg til omdisponeringer innenfor avdelingen, og påvirker som sådan ikke driftsrammen for avdelingen.

Vann og avløp

Tjenestene vann og avløp er selvfinansierende gjennom gebyrer, og har ingen direkte påvirkning på kommunens øvrige driftsbudsjett. Det foreslås ingen gebyr økninger i 2012.

Beskrivelse	2011	2012	2013	2014	2015
Driftsutgifter	22 612	24 092	24 816	25 560	26 327
Kapitalkostnader	43 784	45 178	47 569	49 474	51 558
Avgiftsgrunnlag	66 489	69 270	72 385	75 034	77 885
Inntekter vann	-73 402	-73 652	-73 902	-74 152	-74 402
Diff. avgiftsgrunnlag vs inntekter	-6 593	-4 382	-1 517	882	3 483
Avsetning/bruk av fond	-6 593	-4 382	-1 517	882	3 483
Akkumulert fond	16 753	21 134	22 651	21 769	18 286
Avgiftsøkning i perioden	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %

Tabell 5.6.5. Beregning av avgiftsgrunnlag vann. Tall i 1000 kr.

Beskrivelse	2011	2012	2013	2014	2015
Driftsutgifter	21 016	22 526	23 201	23 898	24 615
Kapitalkostnader	29 996	31 029	31 927	33 793	35 757
Avgiftsgrunnlag	51 012	53 555	55 128	57 691	60 372
Inntekter vann	-53 305	-53 555	-53 805	-54 055	-54 305
Diff. avgiftsgrunnlag vs inntekter	-2 293	0	1 324	3 636	6 067
Avsetning/bruk av fond	-2 293	0	1 324	3 636	6 067
Akkumulert fond	15 941	15 941	14 617	10 981	4 914
Avgiftsøkning i perioden	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %

Tabell 5.6.6. Beregning av avgiftsgrunnlag avløp. Tall i 1000 kr.

Sektoren har de siste år gått med overskudd, som er satt av på bundet driftsfond.. Kalkylerenten for beregning av avgiftsgrunnlaget er ihht retningslinjene, og satt lik effektiv rente på norske statsobligasjoner pr. september 2011 med 3 års gjenstående løpetid, med et tillegg på 1 %. For 2012 er renten satt til 3,5 %. Usikkerheten fremover vil være utviklingen i rentemarkedet. Generelt kan det nevnes at en økning i renten på 1 %, vil gi seg et utslag i avgiftene på cirka 6 %. Som følge av for tiden lav kalkylerente, foreslås det ingen avgiftsøkning i perioden for hhv vann og avløp.

Beskrivelse	2011	2012	2013	2014	2015
Driftsutgifter	1 375	1 395	1 406	1 412	1 417
Kapitalkostnader	225	205	194	188	183
Sum avgiftsgrunnlag	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600
Inntekter kommunalt påslag renovasjon	-1 600	-1 600	-1 600	-1 600	-1 600
Diff. Avgiftsgrunnlag vs inntekter	0	0	0	0	0

Avsetning/bruk av fond	0	0	0	0	0
Akkumulert fond	2 571	2 571	2 571	2 571	2 571
Avgiftsøkning i perioden	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %

Tabell 5.6.7. Beregning av avgiftsgrunnlag renovasjon. Tall i 1000 kr.

Beregningen viser inntekter fra det kommunale påslag på renovasjonsgebyret. Driftsutgiftene benyttes til miljøpatroljer etc. samt betjening av kapitalkostnaden i forbindelse med avslutning av Bratten avfalls plass.

5.7 Interne bedrifter

Bodø Bydrift og Bodø byggservice og er kommunens interne bedrifter. Disse ble opprettet som organisatoriske enheter fra 01.01.2003. De interne bedriftene produserer tjenester etter bestiller-/utførermodellen. Brukerne/bestillerne er i hovedsak de kommunale forvaltningsenhetene, kommunale institusjoner og i noen grad private.

5.7.1 Bodø byggservice

Tiltak	2012	2013	2014	2015
ØP 11-14	-200	-600	-700	-700
Sum	-200	-600	-700	-700

Tabell 5.7.1.1. Salderingsbehov. Tall i 1000 kr.

Bodø Byggservice leverer vaktmester-, håndverker- og renholdstjenester i "bestiller – utfører" modellen internt hvor kommunen eier eller leier lokaler.

Renholdstjenesten

Tjenestetilbudet innenfor renhold omfatter renhold i 97 bygg/kontrakter fordelt på 26 barnehager (30 bygg), 9 skoler og 62 øvrige bygg/kontrakter, inklusive leide bygg.

Budsjett 2012 for renholdstjenesten er basert på cirka 53 årsverk. Av dette utføres 12 årsverk av mobile enheter.

Budsjett for 2012 legger til grunn at det ikke blir noen prisøkning på renhold i forhold til 2011, Timeprisen på kr. 245,- pr. time videreføres. "Senior-pakken" utgjør på årsbasis cirka kr. 300.000,- for 2012. Prioritert oppgave i 2012 er fortsatt fokusering på sykefravær og optimalisering av våre tjenester. Viktige oppgaver vil være knyttet til kunnskapsløft for renholdere gjennom interne/eksterne kurs og fagbrev, samt oppfølging og tilrettelegging av arbeidsoppgaver innenfor rammene vi har til rådighet.

Entreprenørbedriften

Tjenestetilbudet fra entreprenørbedriften omfatter vaktmestertjenester i administrasjonsbygg og barnehager, samt håndverkertjenester for alle byggbrukere samt eiendomskontoret.

I budsjettforslaget for 2012 ligger en økning av timepris med 2,5 % fra kr. 469,- til kr. 481,-.

Dette skyldes hovedsakelig økte lønnskostnader. Entreprenørbedriften utgjør 9 årsverk inkludert arbeidsleder. Den utfører alt av vaktmestertjenester, vedlikehold av bygg, mindre byggeoppdrag, og andre tjenester som ligger innenfor fagområdet. Målet for Bodø byggservice er å være den foretrukne leverandør av renholdstjenester og de tjenester entreprenørbedriften leverer også i fremtiden. Økt oppmerksomhet mot konkurranseutsetting stiller krav til en konkurransedyktig

organisasjon også i fremtiden. Det er for 2012 ikke foreslått økning i timeprisen, det er et mål å holde denne lavest mulig også i resten av perioden. Sykefraværet har de siste årene ligger forholdsvis høyt for grupper av våre ansatte. Det er satt i gang tiltak som forventes å få positiv innvirkning på dette.

Rammene for økonomiplanperioden inneholder ingen store endringer. Planlagt redusert vedlikehold Bankgata videreføres ut perioden. Det er lagt inne et effektiviseringstiltak for 2013-14, men det er ikke tatt stilling til konkrete tiltak. Volumet på renhold vil avhenge av tilgangen på nye oppdrag. Dersom Bodø Byggservice blir foretrukket leverandør for nye virksomheter/bygg vil volumet øke, og derved mulighetene for å holde reduserte priser.

Nr	Kode	Beskrivelse	2012	2013	2014	2015
1		Redusert tid Bankgata skole	-319	-319	-319	-319
2		Redusert tid Bodø VO	-159	-159	-159	-159
3		Effektiviseringstiltak	0	-122	-322	-322
		<i>Sum innsparing</i>	<i>-478</i>	<i>-600</i>	<i>-800</i>	<i>-800</i>

Tabell 5.7.1.2 Tiltak i perioden. Tall i 1000 kr.

Vakanse i stilling utnyttes til besparelse på lønn. Besparelsen benyttes til redusert krav ovenfor Bankgata skole og Bodø Voksenopplæring.

5.7.2 Bodø Bydrift

Tiltak	2012	2013	2014	2015
ØP 11-14	-700	-1 800	-2 300	-2 300
ØP 12-15	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
Sum	-2 200	-3 300	-3 800	-3 800

Tabell 5.7.2.1. Salderingsbehov. Tall i 1000 kr.

I 2012 er kravet til effektivisering innarbeidet i budsjettet. For årene fremover i perioden derimot foreligger ikke konkrete tiltak til effektivisering, dette må avventes til organisasjonsjusteringene er avklart.

Bodø Bydrift skal levere kommunaltekniske og grønnfaglige tjenester. Bestilleren er forvaltningsenheter i kommunen, andre institusjoner og private. Bodø Bydrift arbeider under usikkerhet ved at ikke alle oppdragene er på plass ved årets start. Dersom for eksempel planlagte investeringsoppgaver får forsinket oppstart vil dette medføre problemer. Her er teknisk avdeling v/ kommunalteknisk kontor bestilleren. Kommunalteknisk kontor sliter med å få byggeklare prosjekter etter egen fremdriftsplan, noe som igjen gjør det vanskelig for Bodø Bydrift å planlegge driften. Usikkerheten på dette området er den største risikofaktoren for Bodø Bydrift. Det er en utfordring å få til faste forpliktende driftskontrakter. Den foreslåtte investeringsplanen for perioden 2012-2015 viser at det foreligger mange nok prosjekter til at Bodø Bydrift kan utnytte sine ressurser på en god måte. Evaluering av omorganiseringen som skjedde 2003 pågår fortsatt og har tatt lengre tid enn planlagt. Rådmannen har nå inkludert Bodø Bydrift i de planlagte organisasjonsjusteringene. Det tas sikte på en snarlig avklaring. Dette vil være avklarende for hvordan Bodø Bydrift skal utvikle seg fremover. Det er i forslaget til budsjett ikke forutsatt store endringer i organiseringen. Det forutsettes likevel at det vil oppnås administrative besparelser på til sammen 1,5 millioner kroner. Hvordan dette vil fordele seg på drift og forvaltning er ikke på det rene. Beløpet tilsvarer to

lederstillinger, dersom begge stillingene kuttes på drift vil antall årsverk reduseres fra 106,68 til 104,68 for 2012. I tillegg kommer sesonghjemler.

Bodø Bydrift har hatt problemer med å rekruttere teknisk personell, og da særlig rørleggere. Det er manglende konkurransedyktighet overfor det private markedet særlig når det gjelder lønn som er problemet. Disse gruppene har fått noe mer lønn i løpet av 2011, tiden vil vise om dette er tilstrekkelig.

Nr	Kode	Beskrivelse	2011	2012	2013	2014
1		Kutt driftsutgifter	-700	-1 800	-2 300	-2 300
2		Kutt administrasjon	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
		<i>Sum innsparing</i>	-2 200	-3 300	-3 800	-3 800

Tabell 5.7.2.2. Tiltak i perioden. Tall i 1000 kr.

Siden Bodø Bydrift er part i en bestiller/utfører modell, vil innsparing først og fremst komme til syne ved at timepriser justeres ned (eller ikke justeres for forventet prisvekst). For å kunne gjøre dette er det kuttet i administrasjon/driftskostnader.

For enkelte typer spesialutstyr er bestilt mengde direkte avgjørende for hvilken pris som må tas for maskinen. For eksempel vil en reduksjon i bestillingen på tråkkemaskin medføre at prisen må økes, siden denne tjenesten ikke har andre kunder. Bodø Bydrift vil for 2012 holde litt lavere priser enn det forventet prisstigning tilsier. Når det gjelder øvrige år i perioden avventes konkrete tiltak til resultatet av evalueringen foreligger. Nåværende organisasjon krever mye administrasjon til kontraktstyring og kontroll. Det tas sikte på at en forenkling av organisasjonen vil gi redusert administrasjon hos Bodø Bydrift og kommunalteknisk avdeling. Nåværende internregnskapssystem vil ikke bli videreført fra 2012, og må derfor oppgraderes til ett annet program. Det budsjetteres med større omsetning for 2012 enn for 2011.

	2011	2012	2013	2014	2015
Investeringer VA	32 115	42 116	42 116	42 116	42 116
VA oppdrag(drift)	22 894	23 079	23 079	23 079	23 079
Vei oppdrag (invest/drift)	31 333	31 586	31 586	31 586	31 586
Park oppdrag (invest/drift)	12 151	12 249	12 249	12 249	12 249
Idrettsoppdrag(drift)	3 813	3 844	3 844	3 844	3 844
Arbeid for private	7 153	7 211	7 211	7 211	7 211
Interne overf BB	3 374	3 892	3 892	3 892	3 892
Sum	112 833	123 977	123 977	123 977	123 977

Tabell 5.7.2.3. Planlagt aktivitet i perioden. Tall i 1000 kr.

Bestillinger som finansieres over kommunens investeringsregnskap utgjør anslagsvis 42 mill kr for VA oppgaver. I tillegg kommer noen prosjekter innenfor vei og park. Rundt 50 mill kr er faste driftskontrakter, resten er oppdrag som bestilles fortløpende. Av den totale oppdragsmengden utgjør arbeid for eksterne kunder rundt 7 mill kr. Arbeid for kommunale avdelinger, inkludert kommunale investeringer utgjør dermed 94 % av omsetningen til Bodø Bydrift. Driftskontraktene for vei, park og VA inngått i 2011 er toårige og gjelder dermed også for 2012.

5.8 Kommunens fellesområde

En del av fellesområdet inntekter og utgifter er holdt utenom i dette kapittelet, disse postene inngår i budsjettskjema 1A og er nærmere beskrevet i kapittel 4.

Detter gjelder i hovedsak følgende poster:

Skatt/rammetilskudd
 Eiendomsskatt
 Renteinntekter/aksjeutbytte
 Renteutgifter/avdrag

Driftsbudsjett tjenester	Kode	Årsverk 2012	Budsjett 2011	Tiltak	Tekn. Korr	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
Felles utgifter	A	0	-169	111	0	-58	-18	103	176
Moms/Rentekomp.	B	0	-98 859	-64 513	0	-163 372	-186 417	-132 516	-117 724
Avtaler	C	0	86 821	3 679	0	90 500	90 575	89 630	89 762
Avskrivninger	D	0	-105 846	3 084	0	-102 762	-106 040	-109 805	-113 848
Overformynderi	E	0	1 728	449	0	2 176	2 176	2 176	2 176
Felleskostnader	F	0	-5 871	43 361	0	37 490	55 335	78 089	64 270
Sum		0	-122 197	-13 830	0	-136 026	-144 389	-72 323	-75 188

Tabell 5.8.1 Økonomiplanforslag 2012-2015. Nettotall ihht budsjettskjema 1B. Tall i 1000 kr.

Felles utgifter

På dette området ligger kommunes utgifter til banktransaksjoner, intern overførsel til OK avdeling og en overføring til BBL som følge av kommunes andel av Tusenhjemmet utbyggingen.

Moms/Rentekompensasjoner

Her ligger kommunes inntektsbudsjett når det gjelder momskompensasjon drift og investeringer. I tillegg mottar kommunen rentekompensasjoner på en del lån i forbindelse med skoler, helsebygg og kirkebygg. Den store endringen her skyldes at investeringsmomsen er budsjettert som en brutto inntekt, med en påfølgende overføring til investeringsregnskapet. Tidligere år er det kun budsjettert nettobeløp.

Avtaler

Tilskuddene til kommunale foretak og kirkelig fellesråd er for 2012 beregnet med utgangspunkt i tilskudd 2011 også prisjustert med deflator og ny pensjonssats. Tilskuddene foreslås redusert med 5 %, på grunn av kommunens betydelige salderingsbehov.

Dette betyr at tilskuddene blir som følger:

Bodø Spektrum KF	2011	kr 4 387 200	2012	kr 4 427 000
Team Bodø KF	2011	kr 5 422 500	2012	kr 5 472 000
Bodø Kulturhus KF	2011	kr 5 133 400	2012	kr 5 177 500
Bodø kirkelige fellesråd	2011	kr 22 502 100	2012	kr 22 718 600
Kun prisjustert:				
Bodø Havn KF	2011	kr 294 500	2012	kr 304 100

Andre budsjetterte avtaler/tilskudd:

Salten Brann IKS	2011	kr 38 628 000	2012	kr 40 311 000	
Torghallen AS	2011	kr 200 000	2012	kr 200 000	
Domkirken menighets diakoni	2011	kr 300 000	2012	kr 300 000	
Tros og livssyn	2011	kr 1 557 000	2012	kr 1 710 000	
Helse og miljøtilsyn Salten	2011	kr 1 472 500	2012	kr 1 590 000	Tilskudd
Helse og miljøtilsyn Salten	2011	kr 215 000	2012	kr 220 000	Husleie
Skjerstad bygningsstiftelse	2011	kr 140 400	2012	kr 145 000	
Visit Bodø	2011	kr 1 050 000	2012	kr 1 084 000	
Tono	2011	kr 29 900	2012	kr 31 400	
Gramo	2011	kr 32 100	2012	kr 34 000	
Kopinor	2011	kr 136 800	2012	kr 116 100	
Visma	2011	kr 2 300 000	2012	kr 2 800 000	
Personalforsikr. Gjensidige	2011	kr 4 000 000	2012	kr 4 340 000	
Salten kommunerevisjon	2011	kr 2 083 000	2012	kr 2 151 000	
Salten regionråd	2011	kr 2 023 500	2012	kr 2 046 000	
Salten kontrollutvalgsservice	2011	kr 370 000	2012	kr 351 000	

Avskrivninger

Her ligger motposten til avskrivninger/kapitalkostnader som ligger rundt om i avdelingene. Totalt gir ikke avskrivninger/kapitalkostnader noen effekt for kommunen, da de balanserer.

Overformynderi

Tidligere signaler har vært at Overformynderiet skulle flyttes over til fylkeskommunen, men dette er utsatt inntil videre. Kommunen forventer et driftsnivå på lik linje som i 2011. Budsjettet er derfor justert opp til dette nivået.

Felleskostnader

Kommunenes sentralforbund	2011	kr 3 252 000	2012	kr 3 412 000	Kontingent
Norsk pasientskade	2011	kr 500 000	2012	kr 1 500 000	
BKBS	2011	kr 4 739 100	2012	kr 4 664 900	Husleie
BKP Avtalefestet pensjon	2011	kr 13 000 000	2012	kr 15 400 000	

Nr	Kode	Beskrivelse	2012	2013	2014	2015
1	A	Interne overføringer OK	44	88	132	176
2	A	Tusenhjemmet	0	-4	73	102
3	A	Økte gebyrer bank	67	67	67	67
4	B	Endring inv moms	-53 604	-74 420	-12 989	4 933
5	B	Endring driftsmoms	-9 800	-11 800	-13 800	-15 800
6	B	Rentekompensasjon	-1 109	-1 338	-6 868	-7 998
7	C	Skjerstad ASVO - flyttet til HS	-834	-834	-834	-834
8	C	Ansatte betaling ulykkesforsikring	1 442	1 442	1 442	1 442
9	C	Justering av avtaler	855	870	891	908

10	C	Justering av tilskudd	2 217	2 327	2 442	2 557
11	C	Korrigerer avtale kirke	0	-50	-50	-50
12	C	Korrigerer avtale Vistit Bodø	0	0	-1 084	-1 084
13	D	Avskrivninger Bydrift	-500	-500	-500	-500
14	D	Endring kapitalkostnader	3 584	306	-3 459	-7 502
15	E	Økt refusjon Overformynderiet	-30	-30	-30	-30
16	E	Justering Overformynderiet	479	479	479	479
17	F	Lønnsavsetning	18 694	3 517	24 319	10 319
18	F	Redusert salg kvotekraft	3 000	3 000	3 000	3 000
19	F	Lavere skatt på kvotekraft	-840	-840	-840	-840
20	F	Pensjon	0	33 000	35 000	35 000
21	F	Justering av avtaler	3 491	3 518	3 475	3 660
22	F	Korrigerer premieavvik	20 000	20 000	20 000	20 000
23	F	Økt tilskudd fra Bodø Energi	-123	-123	-123	-123
24	F	Reduserte bonusinntekter	24	24	24	24
25	F	Redusert fravær	-885	-885	-885	-885
		NETTOENDRING	-13 830	-22 187	50 742	47 881

Tabell 5.8.2 Tiltak i perioden. Tall i 1000 kr.

1. Intern overførsel mellom OK og R8. Ny beregning lagt til grunn som medfører endringer i perioden. Endringene medfører ingen nettoeffekt for kommunen, da interne overføringer balanserer.
2. Dette er Bodø kommunes andel av utbyggingen av Tusenhjemmet som BBL sto for. Kommunen refunderer BBL for renter/avdrag = kommunens andel. Endring i perioden skyldes rentebanen.
3. Mindre korrigerer av kommunens bankgebyrer. Volumøkninger (flere transaksjoner).
4. Investeringsmomsen er fra og med 2012 budsjettet på en mer korrekt måte enn tidligere, dette medfører et hopp i posten for kompensasjon fra staten. Denne økningen påvirker i stor grad kommunens netto driftsresultat, og bør korrigeres for dette. Utgiftssiden finner man i linje 15 under kapittel 4.
5. Rådmannen har økt budsjettet til 65 mill kr i 2012, da regnskapet for 2010 viste 63,3 mill kr. Prognosen for regnskap 2011 er 68 mill kr, dette er 12,8 mill kr over budsjett. Det forventes deretter en årlig økning på 2 mill kr hvert år, som konsekvens av økt driftsbudsjett i perioden.
6. Rentekompensasjon for skolebygg, kirke og helsebygg. Prosjekter meldes inn til Husbanken ihht kommunens investeringsplan for å kunne få rentekompensasjon når de ferdigstilles. Fra om 2012 får kommunen rentekompensasjon for Bodøsjøen skole, og fra 2014 forventes det at kommunen får kompensasjon for Hunstad kirke. Det er benyttet rentesatser ihht kapittel 3.2.
7. Skjerstad ASVO har nå blitt lagt inn under BoPro. Budsjettet til BoPro ligger under Helse- og sosialavdelingen, derfor er det naturlig at dette tilskuddet flyttes dit, slik at alt er samlet et sted.
8. Nye data tilsier at de ansattes betaling av ulykkesforsikring ikke blir så høy som først antatt.

Budsjettet er derfor nedjustert til realistisk nivå.

9. Sentrale inngåtte avtaler som er blitt prisjustert. Gjelder f.eks. Visma, Tono, Kopinor, Gramo, Salten regionråd, personalforsikringer i Gjensidige, Visit Bodø og Salten kommunerevisjon.

10. Dette gjelder tilskudd til KF'ene, IKS, kirkelig fellesråd. Tilskuddene er korrigert for ny pensjonssatser, prisjustert med 3,25 %, deretter kuttet med 5 %.

11. Tilskudd Kirke. Tilskudd på 50.000,- gjaldt fra 2010-2012. Dette er tatt ut av tilskuddet til kirken fra og med 2013.

12. Visit Bodø. Avtalen gjelder i 3 år fra 2011-2013. I 2014 er tilskuddet tatt ut ihht vedtaket PS 10/62.

13. Motpost til Bodø Bydrift. Ingen virkning for kommunen.

14. Kapitalkostnadene for kommunen går ned med 3,5 mill kr i 2012, dette på grunn av det lave rentenivået. Utover i perioden snur dette. For kommunen som helhet gir ikke dette noe effekt, da motpostene ligger på boligkontoret, eiendomskontoret og VA sektoren med tilsvarende beløp.

15. Budsjettet er justert til nivå ihht prognose regnskap 2011. Inntektssiden til Overformynderiet.

16. Overformynderiet skulle etter tidligere signaler overføres til fylkeskommunen i 2012, men dette er inntil videre utsatt. Budsjettet er justert til nivå ihht prognose regnskap 2011.

17. Budsjettet for 2012 er lagt inn med korrekt lønn pr 01.01.2012. Det betyr at overhenget fra 2011 fullt ut er budsjettet. Lønnsavsetningen sentralt settes til 46,3 mill kr i 2012 og skal dekke virkningene av sentrale og lokale lønnsoppgjør i 2012, samt konsekvens av økte rekrutteringskostnader. I 2012 er det hovedoppgjør. I 2013 er beløpet 31,1 mill kr, 2014 51,9 mill kr og 2015 37,9 mill kr.

18. Det er lagt inn en forventning om lavere inntekt på salg av kvotekraft, dette med bakgrunn dagens prisnivå. Dette medfører en mindre inntekt på 3 mill kr.

19. Som en direkte konsekvens av lavere salgsinntekt på kvotekraft, blir også skatten korrigert ned med 0,68 mill kr.

20. Pensjon. Det budsjetteres med en pensjonssats til BKP på 12,72 % også i 2012, det er forventet at kommunen i tillegg må benytte i underkant av 40 mill kr av premiefondet i 2012. Det er derfor satt av 33 mill kr i perioden 2013 og 35 mill kr i 2014 og 15 for å ta høyde for økende pensjonssatser.

21. Dette gjelder avtaler med Norsk pasientskadeerstatningsfond, KS, AFP i BKP og husleie for Helse – og miljøtilsyn Salten. Avtalene er prisjustert, samt framskrevet med befolkningstall i perioden, derfor noe avvik i perioden 2013-2015.

22. Det var i 2011 budsjettert med et premieavvik på 20 mill kr. I 2012-15 velger rådmannen å sette dette til kr 0,-. Dette vil påvirke netto driftsresultatet, men ikke over/underskuddet til kommunen.

23. Gatebelysning. Avtale med Bodø Energi – prisjustering. Motpost ligger på ansvar 6801.

24. Korrigering av bonusinntektene kommune får ifm innkjøpsavtalene som er inngått. Kommunen budsjetterer nå med en inntekt på 0,1 mill kr. Dette er et forsiktig anslag, da man ikke vet hvor mye dette blir i løpet av året.

25. Kommunen skal jobbe med det totale fraværet i 2012, og se på årsaker utover sykefraværet. Det forventes et redusert fravær på bakgrunn av dette.

6. Investeringer

Budsjettskjema 2A - investering

Tall i 1000 kr	Regnskap 2010	Budsjett 2011	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
Investeringer i anleggsmidler	367 774	517 707	657 655	748 805	355 000	241 500
Utlån og forskutteringer	398 672	50 671	54 718	54 718	54 718	54 718
Avdrag på lån	42 789	34 370	38 973	34 781	35 502	90 847
Avsetninger	51 200	8 200	51 700	37 200	15 300	10 700
Årets finansieringsbehov	860 435	610 948	803 046	875 504	460 520	397 765
Finansiert slik:						
Bruk av lånemidler	329 984	288 888	288 623	461 623	223 518	275 018
Inntekter fra salg av anleggsmidler	344 347	8 582	51 700	37 200	15 300	10 700
Tilskudd til investeringer	7 101	1 775	0	0	0	0
Mottatte avdrag på lån og refusjoner	69 562	204 855	108 257	195 257	180 925	91 607
Andre inntekter	85	0	0	0	0	0
Sum ekstern finansiering	751 081	504 100	448 580	694 080	419 743	377 325
Overført fra driftsbudsjettet	23 570	3 284	65 766	96 074	37 662	19 740
Bruk av avsetninger	87 558	103 565	288 700	85 350	3 115	700
Sum finansiering	862 209	610 948	803 046	875 504	460 520	397 765
Udekket/udisponert	1 774	0	0	0	0	0

Tabell 6.1. Tabellen over viser brutto oversikt over kommunens samlede investeringer i økonomiplanperioden.

Bystyret vedtok i juni 2011 at lånerammen for øvrige investeringer i økonomiplanperioden skal opprettholdes på vedtatt nivå pr desember 2010, dvs på 618,2 mill kr. Rådmannens forslag til økonomiplan 2012-2015 er på 578,5 mill kr, det vil si 39,7 mill kr lavere låneopptak enn vedtaket tilsier. Årsaken er at lånerammen for 2015 ikke er benyttet fullt ut ennå, noe som er vanlig på slutten av økonomiplanperioden.

I 2012 vil bystyret få seg forelagt sak vedrørende utvikling av rådhuset. Prosjektet er startet opp i form av en mulighetsstudie hvor både utbyggingsprosjektet og organisasjonsutvikling er tema. I utgangspunktet forventer rådmannen at prosjektet skal kunne framstå som lønnsomt for kommunen ved at det blir mulighet for samflytting av viktige administrative funksjoner. Dette vil ha konsekvenser for eiendommer som kan avhendes, leieavtaler som kan sies opp, infrastruktur og IKT, samt betydelig effektivisering av personell/staber. Det er ikke foreløpig lagt inn noen konkret byggeprosjekt i forslaget til investeringsplan, dette vil først være mulig når mulighetsstudiet er gjennomført og de samlede investeringsbehov og effektiviseringsmuligheter er vurdert.

I løpet av 2011 er flere større investeringsprosjekter behandlet i bystyret, og rådmannens forslag har inkludert følgende nye investeringsprosjekter med en kort begrunnelse:

- Flerbrukshall Bankgata, samt riving av sørfløyen. Samarbeid med fylkeskommunen. Medfører at prosjekt gymsal/allhus Helligvær skyves ut i perioden.
- Vollsletta omsorgsboliger. Etter vedtak om kjøp av arealene, foreslås nå bygging.
- Heis Rådhuset. Etter pålegg fra arbeidstilsynet.
- Alstad ungdomsskole, ombygging svømmebasseng til auditorium. Finansieres med reduserte driftsutgifter.
- IKT HS, samhandlingsreformen. Delvis finansiert innenfor prosjekt Sølvsuper.
- Sykkelparkering/skilting. Noen mindre tilpasninger jfr sykkelløftet.
- Utvidelse av parkeringssoner. Vil gi økte inntekter.
- Bypakke Bodø. Oppstart av et større prosjekt med andre offentlige/private parter.
- Junkerveien fortau. Trafikksikkerhetsprosjekt.
- Terminalkai sør. Finansiert av DA midler.
- Solparken. Usikker oppstart, men forutsatt finansiert med egne fondsmidler og eksterne tilskudd.

For å kunne innarbeide disse prosjektene innenfor lånerammen, må andre prosjekter som lå inne i opprinnelig vedtak for økonomiplan 2011-2014 tas ut eller reduseres. Dette omfatter følgende prosjekter:

- Heldøgnsboliger/Nytt sykehjem. Tidligere ubenyttet bevilgning foreslås til finansiering av Årnesveien samt Vollsletta.
- Bodø/Skjerstad ASVO. Ønskes realisert ved at Bopro selv bygger med kommunal garanti.
- Hålogalandsgate. Str. Sjøgt – Prinsensgt. Fjernes til fordel for prosjekt bypakke og sykkelløftet.

For ny brannstasjon er det lagt inn planleggingsmidler/oppstart i slutten av perioden, det vil si 2014 og 2015. Prosjekter som hadde finansiering i 2011, men som står ubrukt, er benyttet til redusert låneopptak i 2013. Det er i tillegg endret periodisering på enkelte prosjekter, samt nedjustert noen. Det vises til forklaring til de enkelte investeringsprosjektene i vedlegg 1 samt vedtatte investeringsplan pr desember 2010. Rådmannen fraråder å øke låneopptaket utover dette nivå. Dersom man ønsker realisert nye prosjekter, må andre prosjekter tas ut.

Tabellene under viser i prioritert rekkefølge rådmannens forslag til investeringsplan. Som tidligere benyttes følgende oppdeling:

- A. Fullføre igangsatte prosjekter. Dette er etter administrativ vurdering prosjekter hvor man er i gang, og hvor det er stor konsekvenser økonomisk og praktisk og avslutte. Prioriteres høyest.
- B. Lovpålagte oppgaver, branndokumentasjon/PCB. Disse prosjektene er vurdert utfra hensynet til sikkerhet og HMS. I de fleste tilfeller foreligger eksternt pålegg. Prioritet etter A.
- C. Nødvendig oppgradering av bygninger, veier mv. Disse prosjektene er omfattende vedlikeholdsoppgaver som medfører oppgradering/utbedring og dermed kan gjennomføres som investeringer. Hensikten er å ivareta realkapital som har forfalt betydelig. Prioritert etter prosjektene i A og B.
- D. Vedtatte prosjekter/planer omfatter prosjekter som er realitetsbehandlet tidligere eller som er behandlet i bystyret med intensjonsvedtak. Disse prosjektene kan etter ønske tas ut eller reduseres. Det vises til kort prosjektbeskrivelse i vedlegg.
- E. Ønskeliste. Mange av disse prosjektene er viktige, og noen har også vært behandlet og vedtatt politisk, men det er ikke funnet plass til disse i rådmannens forslag. Dersom man ønsker noen av disse prosjektene prioritert vil det medføre låneopptak utover lånerammen, eventuelt kan andre prosjekter fra gruppe D tas ut.

6.1 A: Fullføre i gangsatte prosjekter

Ansvar	Investeringsprosjekt	Overslag	Tidligere	2012	2013	2014	2015
9027	Saltvern skole - ombygging	17 000	10 000	7 000	0	0	0
9390	Sølvsuper helse- og velferdssenter	305 000	235 000	70 000	0	0	0
9391	Omsorgsteknologi Sølvsuper helse- og velferdssenter	7 500	0	7 500	0	0	0
9575	Kirke Hunstad	66 200	57 500	8 700	0	0	0
9675	Aksjon skolevei; Per Helgesensveg	3 000	0	3 000	0	0	0
9692	Kollektivtrasse Dr.gt - Gml. RV	69 400	12 000	17 400	25 000	15 000	0
9962	Supplerende IKT, ferdigstilte IKT prosjekter	38 400	34 900	3 500	0	0	0
Sum A		621 000	463 900	117 100	25 000	15 000	0

Tabell 6.2. Tall i 1000 kr.

6.2 B: Lovpålagte oppgaver, branndokumentasjon/PCB

Ansvar	Investeringsprosjekt	Overslag	Tidligere	2012	2013	2014	2015
9236	Brannsikring av bygg	63 000	42 000	10 000	4 000	4 000	10 000
9238	Oppgradering av el-anlegg	19 500	12 500	4 000	1 000	1 000	3 000
Nytt	Heis Rådhuset	1 300	0	1 300	0	0	0
Sum B		86 100	56 800	15 300	5 000	5 000	13 000

Tabell 6.3. Tall i 1000 kr.

6.3 C: Nødvendig oppgradering av bygninger, veier m.m.

Ansvar	Investeringsprosjekt	Overslag	Tidligere	2012	2013	2014	2015
9379	HMS tiltak/bygg, rulerende handlingsplan	15 230	8 000	2 500	2 500	2 500	2 500
9668	Asfaltspleis	13 500	9 000	1 500	1 500	1 500	1 500
9681	Opprusting sentrumsgater	63 650	43 650	5 000	5 000	5 000	5 000
9801	Vei og gatelys kommunal bev.	15 500	12 500	1 000	1 000	1 000	1 000
Sum C		129 696	86 954	10 000	10 000	10 000	10 000

Tabell 6.4. Tall i 1000 kr.

6.4 D: Politiske vedtak/vedtatte planer

Ansvar	Investeringsprosjekt	Overslag	Tidligere	2012	2013	2014	2015
96	Bodø bydrift	46 300	41 300	3 000	1 000	1 000	2 000
Nytt	Ny skole (Tverlandet)	192 000	0	0	500	500	1 000
Nytt	Brannstasjonen	150 000	0	0	0	2 000	13 000
9380	Årnesveien 4	79 800	24 000	25 000	24 000	6 800	0
Nytt	Vollsletta omsorgsboliger	73 600	0	0	0	2 000	12 000
Nytt	IKT HS, samhandlingsreformen	13 300	0	1 500	1 500	1 500	8 800
Nytt	Lille Hjertøya	500	0	500	0	0	0
9410	Feltutbygging omkostninger	4 200	1 400	700	700	700	700
9411	Andel Bodø Havn av salg	9 000	0	9 000	0	0	0
9422	Kjøp Albertmyra	40 000	0	40 000	0	0	0
9422	Kjøp Treningsfelt Stormyra	5 000	0	0	5 000	0	0
9522	STimuli	16 850	11 100	4 100	1 650	0	0
Nytt	Solparken	26 100	0	900	18 400	6 800	0
Nytt	Bankgt. Skole, riving sørfløy	2 000	0	0	0	2 000	0
Nytt	Flerbrukshall Bankgata	50 000	0	0	1 000	10 000	39 000
Nytt	Allhus i Helligvær	17 000	0	0	0	0	1 000
9549	Kunstgresspakke	52 000	26 100	2 850	3 575	0	0
9584	Oppgradering kirker	9 750	750	4 000	0	0	5 000
9665	Tiltak sentrum Misvær	4 500	1 000	3 500	0	0	0
Nytt	Sykkelparkering	510	0	280	230	0	0
Nytt	Skilting av sykkelruter	200	0	200	0	0	0
Nytt	Utvidelse av parkeringssoner	1 000	0	1 000	0	0	0
Nytt	Bypakke Bodø	105 000	0	2 000	0	3 000	23 000
Nytt	Junkeriveien fortau - str Jernbanebru - Mellomåsen	1 500	0	1 500	0	0	0
9677	G/S-veg + turløype Hestdal - Sørstrupen	5 700	2 625	3 075	0	0	0
9675	Aksjon skolevei; Bankgt, str Olav V's gt - Hålog.gt	2 000	0	0	0	2 000	0
9675	Aksjon skolevei; Fortau Gjerdåsveien	2 250	0	0	2 250	0	0
9675	Aksjon skolevei:Fortau Kleivaveien	2 500	0	0	0	0	2 500
9694	Konrad Klausens vei	7 000	3 000	4 000	0	0	0
9696	Hålogalandsgt. Str. Sjøgt - Prinsensgt.	6 000	0	0	0	0	0
9698	Kryssløsning Sjøgt - Hålogalandsgt.	12 000	0	0	2 000	5 000	5 000
9700	Terminalkai - Sør	75 000	55 000	20 000	0	0	0
9962	Supplerende IKT	20 850	2 950	2 900	5 000	5 000	5 000
Sum D		1 033 410	169 225	130 005	66 805	48 300	118 000

Tabell 6.5. Tall i 1000 kr.

6.5 Vann og avløp

Ansvar	Investeringsprosjekt	Overslag	Tidligere	2012	2013	2014	2015
9604	Sanering sentr.vann	169 250	125 250	11 000	11 000	11 000	11 000
9608	Hovedvannverket - Nordsia	123 400	13 400	15 000	30 000	35 000	30 000
9610	Vannledning Hunstading (Bodin VG - Sørstrupen)	31 500	17 500	14 000	0	0	0
9617	Burøya/Valen - Nyholmen	8 000	3 300	0	2 500	1 700	0
9630	Nerbyen, Moloveien	3 700	1 200	1 000	700	0	0
9631	Fordelingsnett Fjell	8 500	4 250	4 250	0	0	0
9605	Prærien vest	8 000	2 500	3 000	2 500	0	0
	Bodøelv etp 2	3 000	0	0	1 500	1 500	0
	Festvåg vannbehandlingsanlegg	3 000	0	3 000	0	0	0
	Bodøelv etp 3 og 4	3 000	0	0	0	0	3 000
	Vannledning Godøyenes	3 500	0	0	0	0	3 500
	Vannledning Straum	500	0	0	0	0	500
	Vannledning Godøyenes - Skålbones	7 000	0	0	0	7 000	0
Sum	Vann	403 350	193 900	51 250	48 200	56 200	48 000

Tabell 6.6. Tall i 1000 kr.

Ansvar	Investeringsprosjekt	Overslag	Tidligere	2012	2013	2014	2015
9643	Sanering sentrum	121 000	77 000	11 000	11 000	11 000	11 000
9649	Stokkvika- Hunstadmoen renseanlegg	36 000	2 500	0	5 000	10 000	18 500
9651	Bodøsjøen 2	14 000	10 500	0	3 500	0	0
9652	Nerbyen, Moloveien	5 300	1 300	4 000	0	0	0
9662	Burøya/Valen - Nyholmen	8 300	4 500	0	3 800	0	0
9640	Prærien Vest	3 000	1 000	1 000	1 000	0	0
	Bodøelv etp 2	23 000	0	0	1 000	8 000	14 000
9655	Mørkved renseanl. Utvides	23 000	1 000	7 000	7 000	8 000	0
	Løpsmark slamavskiller	2 000	0	500	1 500	0	0
	Bodøelv, etp.3 og 4	18 000	0	0	4 000	5 000	0
	Godøynes avløpsopprydding	16 000	0	0	0	0	6 000
	Straum, avløpsopprydding	2 500	0	0	0	2 500	0
	Naurstad, avløpsopprydding	3 000	0	0	0	0	3 000
Sum	Avløp	300 550	119 750	23 500	37 800	44 500	52 500
Sum	Vann/Avløp	703 900	313 650	74 750	86 000	100 700	100 500

Tabell 6.7. Tall i 1000 kr.

6.6 Finansdisposisjoner

	Finansdisposisjoner (F)			2012	2013	2014	2015
9400-90	Avsetning til tomteutbyggingsfond			51 700	37 200	15 300	10 700
9750	Lån BKPS			4 718	4 718	4 718	4 718
9751	Videreutlån Startlån			50 000	50 000	50 000	50 000
9692	Ekstra Avdrag			0	0	0	37 000
Nytt	Ekstra Avdrag pga spillemidler flerbrukshall			0	0	0	8 400
9754	Ekstra avdrag pga lån inv moms			18 766	11 402	10 962	19 740
9751	Avdrag videreutlån			20 207	22 707	24 540	25 707
Sum	Finansdisposisjoner (F)			145 391	126 027	105 520	156 265

Tabell 6.8. Tall i 1000 kr.

6.7 Finansiering

	Finansiering (FI)			2012	2013	2014	2015
9751	Mottatte avdrag på videreutlån			20 207	22 707	24 540	25 707
9929	Terminalkai Sør DA midler			20 000	0	0	0
9411	Tomtesalgssinntekter, salg Havneutsikten			25 000	0	0	0
9411	Tomtesalgssinntekter, salg Svømmehallen			15 000	0	0	0
9411	Tomtesalgssinntekter, salg Gråholten			0	0	4 000	0
9441	Tomtesalgssinntekter, tomtsalg Rønvikleira			9 000	0	0	0
9441	Tomtesalgssinntekter, tomtsalg Valen			2 000	4 000	10 000	10 000
9461	Tomtesalgssinntekter, salg Bodøsjøen B4			0	21 000	0	0
9410	Tomtesalgssinntekter, salg Div salg			700	700	700	700
9422	Tomtesalgssinntekter, salg treningsfelt Stormyra			0	5 000	0	0
9480	Tomtesalgssinntekter, salg Coop Prix Mørkved			0	5 000	0	0
9402	Tomtesalgssinntekter, salg Sjysletta/Oddan			0	1 500	600	0
9410-80	Bruk av tomteutbyggingsfond			49 700	5 700	700	700
9692	Tilskudd fra Statens Veivesen Gml. RV. Hålogalandsgt - Rensåsen			2 000	0	0	0
9692	Ref fra privat aktør og bompengeselskapet			9 000	0	0	37 000
9522	Ekstern finansiering STImuli			4 100	1 650	0	0
9549	Ekstern finansiering kunstgress			950	1 150	0	0
9675	Aksjon skolevei			1 000	1 000	1 000	1 000
9333	Omdisponering av tidligere lånemidler til ansvar 9380 og 9390			0	7 400	0	0
Nytt	Flerbrukshall tilskudd NFK			0	500	5 000	19 500
Nytt	Flerbrukshall spillemidler			0	0	0	8 400
Nytt	Solparken, spillemidler 0,8 mill			0	400	400	0
Nytt	Solparken, Fylkeskom. Stedsutviklingsmidler 8,73 mill			0	6 650	2 080	0
Nytt	Solparken, DA midler 8,105 mill			0	6 200	1 905	0
Nytt	Solparken, kommunalt frikjøpsfond 0,8 mill			0	800	0	0
Nytt	Solparken, kommunalt parkeringsfond 0,7 mill			0	700	0	0
Nytt	Solparken, byforskjønningsfond 6,065 mill			0	3 650	2 415	0
9390	Sølvsuper helse- og velferdssenter helse- og velferdssenter, økt tilskudd Husbanken			17 000	0	0	0
Nytt	Vollsletta omsorgsboliger Husbanktilskudd 14,7 mill kr -> 2016			0	0	0	0
Nytt	Lille Hjertøya, bruk av dispfond			500	0	0	0
9380	Tilskudd fra Husbanken tidligere 9,2 mill (2010). Totalt 17,68			9 000	0	0	0
9754	Moms som føres i investeringsregnskapet 2012-2015			18 766	11 402	10 962	19 740
9751	Videreutlån			50 000	50 000	50 000	50 000
Sum	Finansiering (FI)			253 923	157 109	114 302	172 747

Tabell 6.9. Tall i 1000 kr.

6.8 Kulturkvartalet

Kulturkvartalet har et kostnadsoverslag på nærmere 1,181 mrd kr. Finansieringen består av tilskudd, refusjoner, egenkapital og lån. Rådmannen legger opp til at egenkapitalen benyttes først, slik at låneopptaket kommer sist i perioden. Det er lagt inn driftskonsekvenser på 10 mill kr fra 2014 og 12,4 mill kr i 2015. Det forutsettes at rentepåslag for DA tilskudd tilfaller prosjektet i form av redusert lånebeløp. Avhengig av videre konkretisering av delprosjektene vil det være behov for å rekalkulere bl.a. forventet momskompensasjon.

		Overslag	Tidligere	2012	2013	2014	2015
	Kulturkvartalet						
	Bibliotek	329 000	46 000	98 000	135 000	50 000	0
	Konsert/teaterhus	692 000	79 000	191 000	321 000	101 000	0
	Parkering	109 000	8 000	10 000	76 000	15 000	0
	Utenomhus	51 000	5 500	11 500	24 000	10 000	0
Sum	Kostnader	1 181 000	138 500	310 500	556 000	176 000	0
	Finansiering:						
	DA midler	200 000	0	0	100 000	100 000	0
	Statsstøtte	161 000	35 000	25 000	55 000	46 000	0
	Fond/SKS penger	408 000	95 000	238 500	74 500	0	0
	Momsrefusjon (20 % fra 2010, 100 % fom 2011)	166 200	8 500	47 000	84 000	26 700	0
	Låneopptak	245 800	0	0	242 500	3 300	0
Sum	Finansiering	1 181 000	138 500	310 500	556 000	176 000	0

Tabell 6.10. Tall i 1000 kr.

6.9 Låneopptak

Kommunens låneopptak i kommende økonomiplanperioden fremkommer av tabellen under, den er i 2013 korrigert for tidligere låneopptak/fond på 7,4 mill kr – vedrørende HS boliger/forsikringsoppgjør etter en brann i Høgla. Summen under avviker derfor i 2013 sammenlignet med linjen bruk av lånemidler i tabell 6.1.

Investeringsplan 2012-2015	2012	2013	2014	2015
Øvrig	163 873	75 723	69 518	124 518
Vann og avløp	74 750	86 000	100 700	100 500
Startlån	50 000	50 000	50 000	50 000
Kulturkvartalet	0	242 500	3 300	0
Sum	288 623	454 223	223 518	275 018

Tabell 6.11. Tall i 1000 kr.

Det er beregnet renter og avdrag ihht planlagt låneopptak. Kommunen mottar rente- og avdragskompensasjon for deler av investeringene innen skole og kirke, samt helse og sosial.

Til sammen er det cirka 255 mill kr av låneporteføljen som rentekompenseres i 2012. Bodø Bydrift dekker avskrivninger for egne investeringer. Tilsvarende skjer for boliger. Til sammen utgjør dette for 2012 cirka 26 mill kr, som omtrent tilsvarer et låneopptak på 260 mill kr. Selvkostområdet vann og avløp dekker kapitalkostnader på cirka 76 mill kr, som tilsvarer om lag 760 mill kr i låneportefølje.

Samlet sett er det dermed om lag 1 275 mill kr av samlet låneportefølje på 3 057 mill kr som betjenes uten å belaste kommunens frie inntekter.

Vedlegg 1 – Forklaring til prioriterte investeringsprosjekter

A: Fullføre igangsatte prosjekter

9027 - Saltvern skole - ombygging
Saltvern skole - ombygging. Grunnskolekontoret arbeider nå med egen sak som hva som trengs av bevilgning i 2011 for å få slutført ombyggingen av Saltvern. Videre utvikling i området må ses i sammenheng med sentrumsplan som også vil omfatte Saltvern/Rønvik. I 2011 vil det være nødvendig å foreta asbestsanering på G- fløya mellom b-trinn og u-trinn. Totalrenovering med nytt p-rom, asbestsanering, brannvegg mv., koster cirka 10 mill kr. Ombygg. fløy a/b med nytt klasserom og pålegg ellers koster 7 mill kr. Totalt 17 mill kr. I 2010 regner man med å bruke 14,5 mill dvs 4,5 mill som er restbevilgning fra 2009, 5 mill bevilget for 2010 og 5 mill bevilget for 2011 som med politisk godkjenning er fremskyndet til 2010.
9390 – Sølvsuper helse- og velferdssenter
Vedtatt kostnadsramme 305,0 mill kr (PS 06/56). Tilsagn investeringstilskudd fra Husbanken: 64,94 mill kr. Endret periodisering av bevilgning. Dette gir nedenforstående fordeling. Bevilget tidligere 235 mill kr og 70 mill kr i 2012
9391 – Omsorgsteknologi Sølvsuper helse- og velferdssenter
IKT plattform for samhandlingsreform/velferdsteknologi for Sølvsuper helse- og velferdssenter 7,5 mill kr.
9575 - Kirke Hunstad
Kirken melder om et kostnadsoverslag på 66,2 mill kr. Byggearbeidet igangsatt februar 2011. Forventet å stå klar innen utgangen av mai 2012. Det er søkt og innvilget rentekompensasjon for denne investeringen hos Husbanken.
9675 - Aksjon skolevei; Per Helgesens veg
Planlegge og bygge fortau langs Per Helgesens veg i tråd med reguleringsplan vedtatt 16.09.10. Gjennom utbyggingsavtaler i Bodøsjøenområdet har utbyggere bidratt med finansiering av fellestiltak. Gjenstående midler for ansvar 9461 er pr. 14.10.10 kr 5 mill. Dette inngår i finansieringsgrunnlaget for nytt Fortau inkludert sikring av mur i Skeidbakken. I tillegg kommer antatt tilskudd fra fylkets trafikksikkerhetsmidler.
9692 - Gml. RV. Håloga.gt - Rensåsen
Ekstern finansiering med 5 mill kr i 2011 og 2 mill kr i 2012 fra Statens vegvesen. Prosjektet omfatter etablering av ny bussveg gjennom Rensåsparken og opparbeidelse av Gamle riksveg som kollektivgate inkl. sykkelfelt og nye fortau frem til Sandhorngata.
9962 - Supplerende IKT, ferdigstilte IKT prosjekter
HS brukere over i admin nettet, teknisk plattform for samhandlingsreformen og utrulling IP telefoni.

B: Lovpålagte oppgaver, branndokumentasjon/PCB

9236 - Brannsikring av bygg
Oppgradering av brannteknisk anlegg for å ivareta etterslepet av manglende brannsikring i BK bygningsmasse ihht rapport fra Norconcult 2006. Kommunens satsning er i tråd med nasjonale retningslinjer som er lagt for å bedre brannsikkerheten spesielt i omsorgsboliger. 2012: Krisesentret, Kongens gate 60, Junkerveien 49, Straumbo, Trollmyra omsorgsboliger 2013: Saltstraumen barnehage, Skaug skole, Saltvern barneskole 2014: Saltstvern barneskole, Bodø Dagsenter, Stadiontunet sykehjem 2015: Stordalshallen, Tverlandet skole og idrettshall, Saltstraumen skole
9238 - Oppgradering av el-anlegg
Oppgradering av el-anlegg i kommunens bygningsmasse. Oppgradering av elanleggene består i utskifting/oppgradering av hovedtavler og fordelere. Oppgradering av installasjon i henhold til forskriftskrav. Typisk eks. Etablering av jording der dette mangler. Ut fra registrerte avvik og merknader bør innsatsen vurderes økt. Prioritering av tiltak i perioden:

2011 Saltvern skole, Mørkvedmarka skole 2012 Saltvern skole, Aspåsen skole, Østbyen skole. 2013 Støver skole, Helligvær skole og Saltstraumen skole. 2014 Bodø Rådhus, Bodø Bydrift verksted og lager, Gartneriet, Stadiontunet Symra dagsenter, Tverlandet bo & servicesenter, Furumoen helsesenter og Landegode skole. 2015 Bodø byggservice verksted, Bodø dagsenter, Herredshuset, Rønvik helsestasjon, Rønvik legesenter, Rønvik vel, Speiderveien 4 og Stordalshallen
Nytt - Heis Rådhuset
Etablering av en ny moderne heis i eksisterende heissjakt på rådhuset. Ulike alternativer er utredet. Ny heis kan benyttes som heis 2 ved en eventuell bygging av nytt rådhuskvartal.

C: Nødvendig oppgradering av bygninger, veier med mer

9379 - HMS tiltak/bygg
Helse- og sosialavdelingen har 2,5 mill kr tilgjengelig til konkrete prosjekter av mindre art.
9668 - Asfалtspleis
Oppgradere grusveier i byområdet i spleiselag med beboerne langs veiene. Rullerende bevilgning 1,5 mill kr.
9681 - Opprusting sentrumsgater
Forbedre gatemiljøet i sentrum, bygging av fortau samtidig med sanering av vann- og avløpsledninger.
9801 - Vei og gatelys kommunal bev.
Utskifting av gatelys i forbindelse av opparbeidelse av fortau, utskifting av eldre lysmaster, samt nedlegging av kabelnett fra luft til jord.

D: Politiske vedtak, vedtatte planer

96 - Bodø Bydrift
Utskifting av bil og maskinparken. For 2012 vil de 3 mill kr gå til ny filmbil, rørleggerbil og en stor gressklipper.
9380 - Årnesveien 4
Vedtatt kostnadsramme 79,8 mill kr. Prosjektet er administrativt utvidet til å omfatte ombygging av hele Årnesveien 4 og omfatter 18 boliger i andre og tredje etasje samt en sonebase i 1 etg. Det søkes om tilskudd fra Husbanken på boligdelen. Investeringsstilskudd fra Husbanken er samlet på 17,7 mill kr. Antatt ferdigstillelse 2013/2014.
Nytt – Brannstasjon
Det er et stort behov for en ny brannstasjon. Dagens bygg er gammelt og har svært begrenset kvalitet. Oppstart av forprosjekt er lagt til 2014, og en byggstart i 2015 er lagt inn. Kostnadsoverslaget er grovt beregnet til 150 mill kr. Ny plassering på anbefales på Albertmyra. Ideelt burde stasjonen stå ferdig i 2015, med tanke på de nye kravene til nødnett som er vedtatt i Stortinget 9. juni 2011.
Nytt – Vollsletta omsorgsboliger
Prosjektering og bygging av omsorgsboliger 73,6 mill kroner. Saken vil komme opp i komitee, formannskap og bystyre i 2012.
Nytt – Skole Tverlandet
Tverlandet. Prosjekteringskostnader for å planlegge ombygging og påbygging av eksisterende skolebygg., jfr politisk sak 11/34. Kostnadene er knyttet til å etablere 1-10 skole på Tverlandet og legge ned Løding skole. Det skal ombygges og utbygges slik at man får 10 enheter, auditorium, bibliotek og adm.del.
Nytt – IKT HS, samhandlingsreformen
Videre utrulling av Sølvsuper helse- og velferdssenter samt løsning til resten av HS 13,3 mill kr.
9410 - Feltutbygging omkostninger
Omkostninger i forbindelse med kjøp og salg av tomtearealer.

9411 – Andel Bodø Havn av salg
Salg av hotelltomt ved bussterminal. Eksisterende bygg på tomta tilhører Bodø havn KF og er taksert til 9,25 mill kr.
9422 - Kjøp Albertmyra
Kjøp av området Albertmyra ved City Nord. Området er i kommeplanens arealdel avsatt til bybebyggelse. Kjøp vil blant annet muliggjøre etablering av ny brannstasjon i Bodø sentrum.
9522 - STImuli
PS 11/92. STImuli er et prosjekt for oppgradering og nyetablering av bostedsnære turløyper i Bodø. Turveier -, -løyper og -stier skal oppgraderes. Nye løyper skal legges slik at de glir naturlig inn i terrenget. Totalt brutto kostnadsanslag 16,850 mill kr. Tidligere bevilget totalt 11,1 mill kr gjennom låneopptak.
Nytt – Bankgt. Skole, riving sørfløy
I forbindelse med ny flerbrukshall, må sørfløyen rives.
Nytt – Flerbrukshall Bankgata
PS 11/128. Bygging av flerbrukshall i området Bankgata-Torvgata i samarbeid med Nordland Fylkeskommune. Fylkeskommunen bidrar med 25,0 mill kr. Kostnadsoverslag er beregnet til 50 mill kr.
Nytt – Allhus Helligvær
Bygging av gymsal/allhus på Helligvær. Planleggingsmidler lagt inn i 2015. Kostnadsoverslaget er beregnet til 17 mill kr.
Nytt - Solparken
PS 11/124. Rehabilitering av Solparken/Rådhusparken med beplantning, nytt dekke, dammer, stier, belysning og forskjellige tiltak som fremmer aktivitet. Planlagt gjennomført i 2013 og 2014. Ekstern finansiering gjennom spillemidler, DA-midler og fylkeskommunale stedsutviklingsmidler. Bortfall av ekstern finansiering, medfører en reduksjon av prosjektet. Planleggingsmidler i 2012.
9549 – Kunstgresspakke
Kunstgressbanepakken har total kostnadsramme 52 mill kr. Tidl bev 21,1. Bodøsjøen er igangsatt i 2011. Videreføring gjelder Misvær, Saltstraumen og løsnings ved Grønnåsen skole (PS 11/46 og 11/151). Medfører driftskonsekvenser.
9584 – Oppgradering kirker
Det er lagt opp 4 mill kr i 2012 og 5 mill kr i 2015. For 2012 planlegges følgende prosjekter: Lyd/lys Bodø domkirke 0,4 mill kr, Misvær kirke (oppgradering 100 års jubileum 2012) 0,6 mill kr og Bodø domkirke orgelnisje 1 mill kr. Resterende bevilgning kan blant annet rettes mot Bodø domkirke, da en tilstandskontroll fra 2011 viser behov for en del strakstiltak. Bevilgningen for 2015 er p.t. ikke fordelt på prosjekt.
9665 – Tiltak sentrum Misvær
Fullføre oppgradering av Misvær sentrum ved bygging av fortau og torg på sørsiden av Fv 812.
Nytt - Sykkelparkering
Etablering av nye sykkelparkeringsplasser, ref. handlingsplan for sykkelvegnett.
Nytt – Skilting av sykkelruter
Skilting av hovedsykkelruter samt infotavler, ref handlingsplan for sykkelvegnett.
Nytt – Bypakke Bodø
Utarbeide et helhetlig samferdselssystem for bynære områder i Bodø
Nytt – Utvidelse av parkeringssoner
Ny parkeringsordning i Bodø sentrum
Nytt – Junkerveien fortau (str. Jernbanebru – Mellomåsen)
Dekning av kostnader for etablering av manglende fortau langs Junkerveien på strekningen jernbanebru til Mellomåsseveien, jmf utbyggingsavtale med utbygger for Junkerveien 63. Utbygger vil forestå planlegging og bygging av dette fortaket som del av det totale utbyggingsprosjektet.
G/S-veg + turløype Hestdal - Sørstrupen
Etablering av tur-/skiløype fra Hestdalen til Sørstrupen i forbindelse med legging av vannledning. Kostnader vedrørende reguleringsplan, byggesak inkl. gebyrer er tatt med i investeringskjema for vannledning.
Aksjon skolevei; Fortau Gjerdåsseveien
Planlegge og bygge fortau langs Gjerdåsseveien i tråd med trafikksikkerhetsplanen. Fortau bygges langs

Gjerdåsvegen for å sikre myke trafikanter. Det er forutsatt tilskudd i 2013 fra fylkets trafikksikkerhetsmidler.
Aksjon skolevei; Bankgt, str Olav V's gt - Hålog.gt
Planlegge og bygge fortau langs Bankgata mellom Olav V's gate og Hålogalandsgata. Fortau bygges langs Bankgata for å sikre myke trafikanter. Det er forutsatt tilskudd i 2014 fra fylkets trafikksikkerhetsmidler.
Aksjon skolevei; Fortau Kleivaåsen
Etablere nytt fortau fra jernbanebrua og til Årlokkveien. Det er forutsatt tilskudd i 2015 fra fylkets trafikksikkerhetsmidler.
9694 – Konrad Klausens vei
Kostnader for forsterking av vannforsyning i Nerbyen, inkl vannledning i Konrad Klausens veg fra grense mot utbygger for PBL-bygget til Hålogalandsgata, ref utbyggingsavtale for kvartal 98.
9698 - Kryssløsning Sjøgt - Hålogalandsgt.
God fremkommelig for trafikanter gjennom kryssene i Sjøgt. og Hålogalandsgt. i samsvar med planer for Nerbyen.
Nytt – Lille Hjartøy
Utviklingen av Lille Hjartøy. Prosjektet består av to faser: utredning og utbygging. Utredningen er vedtatt gjennom PS 11/126. Forslag om videreføring av fase II fremlegges bystyret for endelig vedtal årsskifte 2012/2013.
9929 - Terminalkai - Sør
Videreutvikling av ytre havn. PS 10/88.
9962 - Supplerende IKT
Ny borgerportal og løsning for bruk av mobile klienter for fagsystemer i HS.

Vann

9604 Sanering vann i sentrum
Gjelder i all hovedsak sanering av gammelt vannledningsnett i sentrumsområdene for å øke kapasiteten og bedre forsyningssikkerheten. I 2011 prioriteres Bodinveien (inkl. Langåsveien), Hellran og Drivhusbakken.
9608 Hovedvannverket, del 2, Nordsida
Eteblering av ny vannforsyning for Nordsida, t.o.m Mjelle. Ny vannledning, cirka 15 km, etableres fra Rønvikfjellet via nytt basseng på Skaug til Mjelle.
9610 Vannledning Hunstadringen
Legging av ny vannledning (Ø 700 mm) fra Bodin VGS til Hunstad barneskole og fra Hestdalen til Sørstrupen. Kapasitets økning av hovedvannforsyning til Bodø.
9617 Burøya/Valen -Nyholmen
Sikre og forsterke vannforsyningen til Burøya og Nyholmen, og legge til rette for ny industri i området..
9630 Nerbyen, Moloveien
Legge til rette for ny bebyggelse i kvartal 98 og langs Tolder Holmers vei ved å forsterke vann- og avløpsledningene i Moloveien
9631 Fordelingsnett Fjell
Fullfinansiering av økte kostnader for etablering av kommunal vannforsyning på Fjell. Økte kostnader grunnet større andel fjellgrøfter enn forutsatt og utvidet forsyningsområde.
9605 - Prærien vest
Videreføre hovedvannledningen til Vestbyen i sammenheng med fornyelse av avløpet i området. Endring av økonomibehov i tid grunnet forlenget planleggingsfase.
Bodøelv, etp. 2
Ny vannledning sammen med avløpsutbygging, jfr hovedplan for avløp
Festvåg vannbehandlingsanlegg
Forbedring av leveringssikkerhet ved Festvåg vannverk, jmf krav fra Mattilsynet. Aktuelle løsninger må vurderes og prosjekteres. Kostnader er usikre inntil aktuelle forbedringsløsninger er avklart.
Bodøelv etp. 3 og 4

Ny vannledning, Sees i sammenheng med etp. 2
Vannledning Godøyynes
Forsterke/fornye vannforsyningen sammen med avløpsopprydding
Vannledning Straum
Forsterke/fornye vannforsyningen sammen med avløpsopprydding.
Vannledning Godøyynes – Skålbonnes
Sikre vannforsyningen i Saltstrumenområdet ved å sammenkoble området til hovedvannverket.

Avløp

9643 - Sanering avløp i sentrum
Rehabilitering og sanering av gamle avløpsledninger i sentrum for å gi bedre sikkerhet mot kjelleroversvømmelser. I 2011 prioriteres Bodinveien (inkl. Langåsveien), Hellran og Drivhusbakken.
9649 - Stokkvika-Hunstadmoen
Overføring av avløpet fra Stokkvika og Hunstadmoen til felles renseanlegg, jmf Hovedplan avløp.
9651 - Bodøsjøen 2
Separering av avløpet gjennom bebyggelsen og overføring av avløpet til Jensvoll renseanlegg.
9652 - Nerbyen, Moloveien
Legge til rette for ny bebyggelse i kvartal 98 og langs Tolder Holmers vei, forsterke avløpsledningene i Moloveien
9662 - Burøya/Valen - Nyholmen
Rydde opp i avløpsutslipp på strekningen Burøya – Nyholmen og overføre avløpet til Kvalvikodden renseanlegg.
9640 - Prærien vest
Fornye avløpsledning for boliger på Prærien, ny pumpestasjon for å avløpet til Skanseodden renseanlegg. Endring av økonomibehov i tid grunnet forlenget planleggingsfase.
Bodøelv, etp. 2
Sees i sammenheng med Bodøelv 1. etp.
9655 - Mørkved renseanlegg, oppgradering
Øke kapasiteten på renseanlegget for mottak av nye abonnenter ifm Hunstad sør utbyggingen. Kostnadsoverslag er økt grunnet forventet høyere byggekostnader, spesielt ved evt. flytting av renseanlegget. Planleggingsarbeidet er ikke startet og byggearbeider vil trolig ikke starte før tidligst 2013.
Løpsmark slamavskiller
Øke kapasiteten på slamavskilleren for økt mottak av avløpsvannet fra ny bebyggelse.
Bodøelv, etp. 3 og 4
Eliminere kjelleroversvømmelser i Stormyraområdet og hindre flom fra Vågøyvannet og avløpsutslipp til Bodøelva. Jf. hovedplan avløp.
Godøyynes avløpsopprydding
Opprydding avløp i distriktene.
Straum, avløpsopprydding
Opprydding avløp i distriktene
Naurstad, avløpsopprydding
Opprydding avløp i distriktene

Vedlegg 2 – Uprioriterte investeringer

Investeringer som ikke er innarbeidet i økonomiplanen 2012-15.

Teknisk avdeling

Investeringsprosjekt (tall i 1000 kr)	Pri	2012	2013	2014	2015
Fornyelse av asfaltdekker		7 500	7 500	7 500	7 500
Fornyelse av skyssebåt - Helligvær		4 000	0	0	0
Oppgradering grusveier med asfalt		4 000	4 000	4 000	4 000
Rønvik - gangbru over jernbane		2 700	0	0	0
Skjerstad oppgradering grusveier		500	500	500	500
Kjerringøy, Saltstraumen - oppgrad. grusveier		500	500	500	500
Prærien vest - Ny vei mellom Lyngvei - Hestehovveien		1 000	1 000	0	0
Nytt sivilforsvarslager - Kvalvikodden		0	0	5 000	0
Evensetveien - Rassikring		500	1 000	500	0
Givær molo		500	4 000	6 000	0
Oppgradering av kai - Skjerstad		0	0	0	10 000
Oppfølging av sykkelplan		700	700	0	0
Oppgradering parker og byrom		1 000	1 000	1 000	1 000

OK-avdelingen

Inv.prosjekt (tall i 1000 kr) pol.sak i parentes	Pri	2012	2013	2014	2015
Saltstraumen opplevelsessenter (FSK 11/47)		500	14 500	0	0
Vestvatn alpinanlegg, nytt trekk		1 000	0	0	0
Vestvatn alpinanlegg (09/102), (11/112)		12 500	7 100	0	0
Mørkvedlia idrettspark, fullføre anlegg		usikkert			
Aspmyra stadion, banedekke (11/88)		usikkert			
Jektemuseum Anna Karoline (11/98)		usikkert			
Ny skole Mørkvedbukta		0	0	1 000	60 000
Ny barnehage Rønvik (erstatte Årnesvn)		3 000	28 000	0	0
Uteområder skole/barnehage		1 000	2 000	2 000	2 000
Ishall		usikkert			
Ny buss Bratten (FSK 11/11)		1 000	0	0	0

HS-avdelingen

Investeringsprosjekt (tall i 1000 kr)	Pri	2012	2013	2014	2015
Samhandlingsreformen/IKT i PLO		7 500	6 000	6 200	6 600
Stadiontunet dagsenter-ombygging tidligere hjemmetj 1etg		150	0	0	0
Sørgjerdet bokollektiv: Skyllerom/kontor		1 600	0	0	0
Tøysjakt Stadiontunet		1 500	1 500	0	0
Rønvik legesenter - oppgradering av bygg		0	0	2 000	0

Andre

Investeringsprosjekt	Pri	2012	2013	2014	2015
Nødvendig oppgradering Bodø domkirke		7 200	0	0	10 000
Orgelplan, Saltstraumen kirke		0	2 500	2 600	0
Rønvik kirke, ny adkomst til u. etg		0	3 000	0	0
Bodø domkirke klokkespill		5 800	0	0	0
Brannsikring kirker		0	1 000	1 000	0
Bodø kirkegård, planmidler		700	0	0	0
IT/data		700	0	0	0
Salten krematorium, renseanlegg		0	0	0	3 000
Restaurering orgler i Skjerstad og Misvær		0	0	2 000	0
Asfaltering adk.veg krematoriet og Saltstraumen kirke		300	0	0	0
Fast plattform for TV kommentator i Bodøhallen		150	0	0	0
Sviktbrett til 3-meteren		225	0	0	0

Vedlegg 3 – Avtaler/tilskudd 2012

Sentraladministrasjonen, prisjusterte budsjettbeløp for 2012

Kontor	Beløp	Formål/Leverandør
IKT	964 000	Husleie Norgesbankbygg
IKT	6 705 324	Driftsavtale bredbånd, Signal
IKT	11 056 500	Driftsavtale, Umoe iTet
IKT	457 500	Redundant internett fiber, Umoe itet
IKT	39 881	Vedlikeholdsavtale MD 110 telefonsentralen, Umoe iTet
Arkivet	950 000	Driftsavtale, ephorte, Ergo Group AS
Arkivet	84 200	Driftsavtale, byggesaksdokumentasjon, Goematikk
Arkivet	406 800	Medlemskontingent, Nordland fylkeskommune
BHT	253 700	Husleie, Union Eiendom AS
Servicekontor	2 489 500	Husleie, Postgård
Servicekontor	1 710 100	Renhold, Bodø byggservice
Lønn- og regnskap	1 700 200	Husleie, Hansenhjørne Eiendom AS
Lønn- og regnskap	232 700	Renhold, Bodø byggservice
Kemner	563 200	Husleie, Skatt Nord
Tillitsvalgte	140 000	Husleie, renhold, Postgård og Bodø byggservice
Organisasjon	388 700	Husleie kursrom, Postgård
Sum	28 142 305	

Oppvekst- og kulturavdelingen, prisjusterte budsjettbeløp for 2012

Kontor	Beløp	Formål/Leverandør
Kulturkontoret	5 969 400	Nordnorsk opera og symfoniorkester
Kulturkontoret	2 492 400	Salten Museum
Kulturkontoret	1 828 600	Bodø kulturhus/Sinus
Kulturkontoret	1 932 800	Tusen hjemmet

Rådmannens forslag 2012-2015

Kulturkontoret	1 100 500	Bodø kunstforening (<i>redusert 111.000 kr</i>)
Kulturkontoret	1 181 300	Nordland musikkfestuke
Kulturkontoret	431 900	Bodø Domkirkes musikkråd (<i>redusert 325.000 kr</i>)
Kulturkontoret	310 400	Salten kultursamarbeid
Kulturkontoret	261 600	Nordnorsk jazzsenter
Kulturkontoret	125 000	Bodø internasjonale orgelfestival (<i>redusert 125.000 kr</i>)
Kulturkontoret	50 300	Stiftelsen Ragnhilds Drøm (<i>redusert 64.000 kr</i>)
Kulturkontoret	110 100	VocalART (<i>redusert 100.000 kr</i>)
Kulturkontoret	128 900	Mediegården
Kulturkontoret	119 800	Sceneinstruktørordningen NFK (<i>redusert 25.000 kr</i>)
Kulturkontoret	154 800	Dirigentordning korps & kulturskole
Kulturkontoret	56 700	Kulturpris/kulturstipend
Kulturkontoret	42 200	Bodø big band (<i>redusert 50.000 kr</i>)
Kulturkontoret	62 500	Bodø orkesterforening
Kulturkontoret	0	Kirkemusikksenter Nord (<i>tidl tilskudd 200.000 kr avvikles</i>)
Kulturkontoret	0	Nattevandrerne (<i>tidl tilskudd 75.000 kr avvikles</i>)
Flyktningkontoret	535 300	Internasjonalt sent., driftsstøtte og leksehjelp (<i>redusert 500.000 kr</i>)
Flyktningkontoret	1 025 500	Internasjonalt sent., husleiestøtte
SUM	17 920 000	

Helse- og sosialavdelingen, prisjusterte tall for 2012

Kontor	Beløp	Formål/Leverandør
Tildelingskontoret	8 466 500	Drift av botilbud Junkerveien 49, Kirkens bymisjon
Tildelingskontoret	12 282 310	Frelsesarmeens bo- og omsorgssenter
Tildelingskontoret	2 872 035	Brukere, Saltdal kommune
Tildelingskontoret	1 770 184	Bruker, RIBO. Ut august 2012
Tildelingskontoret	836 895	Bruker Conrad Svendsens senter
Kommunaldirektør	1 032 500	Tilskudd til Ny Giv/Jobb1, Kirkens bymisjon
Kommunaldirektør	360 300	Farmasøytisk tilsyn Sykehusapoteket
Kommunaldirektør	6 758 428	Medfinansiering VTA-plasser, BOPRO AS
Kommunaldirektør	207 491	Lønntilskudd til brukere, BOPRP AS
Kommunaldirektør	787 186	Driftstilskudd kommunalplasser, BOPRO AS
Kommunaldirektør	300 000	Tilskudd til Domkirkens menighets diakonistiftelse
Kommunaldirektør	2 682 400	Krisesenteret, Interkommunalt samarbeid
Helsekontoret	1 297 100	Overgrepsmottak, interkommunalt samarbeid
Helsekontoret	319 800	Driftstilskudd Frivillighetssentralen
Kjøkkendriften	2 692 300	Transport/reparasjon av tekniske hjelpemidler, Bodø Industri AS
Hjemmetjenesten	690 000	Trygghetsalarmer, Salten Brann IKS/Nordkontakt
Hjemmetjenesten	2 400 000	KOA Midt-Troms AS
Sum	45 755 429	

Kommunens fellesområde, prisjusterte budsjettbeløp for 2012

Kontor	Beløp	Formål/Leverandør
Avtaler	5 472 000	Team Bodø KF, driftstillskudd
Avtaler	304 100	Bodø Havn KF, driftstillskudd
Avtaler	4 427 000	Bodø Spektrum KF, driftstillskudd
Avtaler	5 177 500	Bodø Kulturhus KF, driftstillskudd
Avtaler	22 718 600	Bodø kirkelige fellesråd, driftstillskudd
Avtaler	2 151 000	Salten kommunerevisjon
Avtaler	351 000	Salten kontrollservice
Avtaler	1 084 100	Visit Bodø
Avtaler	145 000	Skjerstad bygningsstiftelse
Avtaler	200 000	Torghallen AS
Felles	4 664 900	Bodø kommunale boligstiftelse, leieavtale
Avtaler	2 800 000	Visma drifts- vedlikeholds- og support avtaler til økonomisyst.
Avtaler	1 590 000	Helse og miljøtilsyn _Salten IKS, driftstillskudd
Avtaler	220 000	Helse og miljøtilsyn _Salten IKS, husleie fremleide lokaler
Avtaler	40 311 000	Salten Brann IKS
Avtaler	300 000	Domkirkens menighets diakonistiftelse
Avtaler	181 500	Tilskudd Tono, Gramo og Kopinor
Avtaler	1 710 000	Tros- og livssynssamfunn, etter oppgave fra OK avdelingen
Avtaler	113 500	Bodø Brannstasjon, kommunale avgifter
Avtaler	2 046 000	Salten regionråd, Salten friluftsråd, Norsk tjenestekatalog
Felles	1 500 000	Norsk pasientskade erstatningsfond
Felles	3 412 000	KS kontingent
Sum	100 879 200	

Vedlegg 4 - Prislister

Oppvekst- og kulturavdeling

Skolefritidsordning (SFO)	Sats 2011	Sats 2012	Endr
5 dagers tilbud	1 842	1 902	3,25 %
4 dagers tilbud	1 503	1 551	3,25 %
3 dagers tilbud	1 156	1 193	3,25 %
2 dagers tilbud	953	984	3,25 %
1 dags tilbud	639	656	3,25 %
På Kjerringøy skole er prisene 2/3-del av dette, siden tilbudet har et omfang som er tilsvarende kortere pga av skyssordning (dvs 1268, 1034, 795, 656, 439). Misvær, Saltstraumen og Skjerstad skole får også redusert SFO-tid på grunn av skyssordning og prisene blir her 15% redusert (dvs 1617, 1318, 1014, 836, 560).			
Opphold på 1 time pr gang	164	169	3,25 %
Opphold pr enkelt dag	195	201	3,25 %
Sommer-SFO sats pr uke	570	588	3,25 %
Sommer-SFO sats pr dag	115	118	3,25 %

Skole

Leie av skolelokaler til overnatting:

Landego og Helligvær skoler	63	65	3,25 %
Andre skoler, pr person pr natt	35	36	3,25 %

Kulturskole

Prisene unntatt elevopptreden, instrumentleie og materialavgift foreslås økt med 3,25 %

- Fag som har fullt skoleår: Instrumentalopplæring, sang, samspillgrupper, visuelle kunstoffag, drama, skriveverksted: 2 500 kr (2 420) pr år.
- Fag som har avkortet skoleår (30 uker undervisning): Kulturlek, :1 830 kr pr. (1 770) år.
- Instrumentleie kr 300 (300) pr semester.
- Materialavgift visuelle kunstoffag: kr 300 (300) pr semester.
- Salg av tjenester til lag og foreninger - medlemmer u/18 år. Pr time 223 kr (216)
- Salg av tjenester til lag og foreninger -medlemmer o/18 år. Pr time 335 kr (324)
- Avgift ved elevopptredener kr 514 (514)
- Ved salg av tjenester i grunnskolen; tolærersystem, kr. 266,- (257) pr. time.
- Ved salg av lærerressurs til grunnskolen med ordinær undervisning, kreves full refusjon av lønnsutgiftene.

Det gis 25 % søskenmoderasjon i kulturskolen (gis til søsken nr. to og evt. flere).

Det gis 25 % moderasjon på tilbud nr. 2 for de som har flere tilbud i kulturskolen

Bodø voksenopplæring.

	Sats 2011	Sats 2012	Endr
--	-----------	-----------	------

Prisene justeres slik at det harmonerer med nasjonalt nivå.

Elever med rett til opplæring i norsk og samfunnskunnskap (flyktninger og familiegjenforente innvandrere) får gratis norskopplæring. Dette tilbudet gis på dagtid med 25 t/u.

	0	0	
--	---	---	--

Kveldskurselever som har rett og plikt til norskopplæring men som ikke har gjennomført dette på dagtid kan gis gratis undervisning på kveldstid.

	0	0	
--	---	---	--

Det kan gis tilbud til elever med plikt til norskopplæring (ikke-rettighetslever) og evt. EØS-arbeidsinnvandrere/andre i ordinære grupper på dagtid hvis det er ledig plass.

Pris pr. undervisningstime:	30	35	17 %
-----------------------------	----	----	------

kveldskurs 3 t/u - høstsemesteret

	1000	2000	100 %
--	------	------	-------

kveldskurs 3 t/u - vårsemesteret

	1000	2000	100 %
--	------	------	-------

Barnehage

Foreldrebetalingen holdes nominelt uendret.

Foreldrebetaling

0-8 timer	465	465	0 %
-----------	-----	-----	-----

9-16 timer	930	930	0 %
------------	-----	-----	-----

17-24 timer	1 165	1 165	0 %
-------------	-------	-------	-----

25-32 timer	1 395	1 395	0 %
-------------	-------	-------	-----

33-40 timer	1 865	1 865	0 %
-------------	-------	-------	-----

Mer enn 40 timer	2 330	2 330	0 %
------------------	-------	-------	-----

Sats pr ukedag	155	155	0 %
----------------	-----	-----	-----

I samtlige kommunale barnehager gis det 30 % moderasjon for første søsken og 50 % moderasjon for søsken utover det. Satsene betales for 11 måneder pr barnehageår, jfr forskrift.

Kostpenger

Prisene øker med 3,25 %

Kostpenger, lav sats – pr mnd	56	58	3,25 %
-------------------------------	----	----	--------

Kostpenger, middels sats – pr mnd	168	173	3,25 %
-----------------------------------	-----	-----	--------

Kostpenger, høy sats – pr mnd	223	230	3,25 %
-------------------------------	-----	-----	--------

Kostpenger, kveldsplas inkl middag pr mnd	281	290	3,25 %
---	-----	-----	--------

Idrettsanlegg

Idrettslagenes egenandel for barn/unge øker med 25 % , det øvrige øker med 12,5 % som en konsekvens av økt kvalitet på anleggene (med unntak av gressbaner som reduseres for å få lik pris med sammenlignbare anlegg). Ordningen med subsidiering av treningstimer faller bort og erstattes med tilskudd til anleggseierne. Det vises til politisk sak 11/131 og bystyresak i desember.

Idrettshaller/friidrettsanlegg (Mørkvedlia)/ basseng

	Sats 2011	Sats 2012
Idrettslagenes egenandel for trening barn/unge	80	100
Arrangement barn/ungdom/voksne og trening voksne	320	360
Kommersielle tiltak/andre arrangement	Etter avtale	
Gymnastikksaler og 12 m basseng	0	0

Kunstgress-/fotballbaner 11'er baner

Trening barn/ungdom	160	180
Arrangement/kamp barn/ungdom og trening voksne	320	360
Arrangement/kamp voksne	640	720
Med undervarme	Dobbel sats	
Gressbaner	600	360
Kamp pr time	1.010	720
Grusbaner	0	0

På mindre baner endres prisen forholdsmessig.

Uteareal

Leie parkeringsareal ol til kommersielle tiltak, eks tivoli etc øker fra 0,40 til 0,50 pr døgn pr m2

Merknader

- Kommunale skoler og barnehager trener gratis i kommunale anlegg.
- Fylkeskommunale og statlige skoler, bedrifter og lag fra andre kommuner betaler voksenpris.
- For ikke-kommersielle arrangement faktureres brukerne for maksimalt 10 timer pr døgn
- Der lagene trener med blandede aldersgrupper, dvs både voksne og barn/ungdom, bestemmes prisen etter gruppas forholdsmessig aldersfordeling.
- Anlegg/selskap som Bodø kommune eier eller yter tilskudd til, forutsettes samme leiepris til lag/foreninger som sammenlignbare kommunale anlegg.
- Rådmannens gis fullmakt til å vurdere at særskilte grupper kan følge satsene som for barn/ungdom, eventuelt fritas for leie.

Bratten aktivitetspark	Sats 2011	Sats 2012	Endr
Priser for trafikalt grunnkurs øker fra høsten 2012 for å komme nærmere landsgjennomsnittet.			
Pris for mopedføreropplæring for skoleelever holdes uendret.			
Trafikalt grunnkurs	2 950	3 100	5 %
Mopedføreropplæring	3 950	3 950	0 %

Bibliotek

Gebyrer for lånekort, varsel om forfall og erstatning for tapt materiell. Bibliotekets priser er generelt noe høyere enn landsgjennomsnittet og holdes derfor uendret.

Gebyr lånekort:

Glemt lånekort	10	10	0 %
Tapt lånekort	30	30	0 %

Varselgebyr:

1. varsel 3 uker etter forfall (barn/voksen)	30/60	30/60	0 %
2. varsel 5 uker etter forfall (barn/voksen)	55/115	55/115	0 %
3. varsel 7 uker etter forfall	Erstatningskrav/regning		

Erstatningskrav for tapt materiell (i skranke/komm.faktura):

Fagbøker voksen og barn	415/530	415/530	0 %
Skjønnlitteratur voksen	350/465	350/465	0 %
Skjønnlitteratur barn	220/330	220/330	0 %
Tegneserier/tidsskrifter	100/155	100/155	0 %
Tegneseriebøker	200/280	200/280	0 %
Video/CD	240/340	240/340	0 %
Lydbøker inntil 4 enheter	285/395	285/395	0 %
Lydbøker over 4 enheter	505/620	505/620	0 %
Digibøker/digikort	Som lydbøker	505/620	0 %
Mikrofilm	395/505	395/505	0 %

AV-media, stoff fra lokalsamling og særlig verdifullt materiale prises i samråd med leder.

Erstatning i skranke før krav er utstedt gir redusert pris. Erstatningskrav medfører tapt lånerett til kravet er innfridd. Barn regnes som voksne fra den måned de fyller 15 år.

Helse- og sosialavdelingen

Praktisk hjelp i hjemmet

I forskrift til lov om sosiale tjenester m.v. § 8-1 gis kommunen adgang til å kreve vederlag for tjenester etter lov om sosiale tjenester § 4-2 bokstav a, som det ikke er gjort unntak for i forskriftens § 8-2 nr 2. Det er kommunen selv som fastsetter regler for betaling av vederlag og betalingssatser for tjenestene. Vederlag kan ikke overstige kommunens egne utgifter til den aktuelle tjenesten (selvkost). Selvkost beregnes til en gjennomsnittlig timelønn for den tjeneste som produseres, tillagt sosiale utgifter samt administrasjonsutgifter som skal utgjøre 10 % av timelønn og sosiale kostnader. Praktisk bistand og opplæring defineres som rengjøring, vask av klær, matlaging, innkjøp, ærende i for eksempel bank, post, butikk eller offentlige kontorer og lignende daglige gjøremål. Tidsforbruk rundes av til nærmeste halve time. Dersom husstandens samlede skattbare inntekt før særfradrag er under 2G, skal samlet

vederlag for tjenester nevnt i § 8-1 ikke overstige et utgiftstak fastsatt av departementet. Dette medfører at tjenestemottakere som har inntekt under 2 G og fyller vilkårene for tjenester etter lov om sosial tjenester § 4-3 jamfør § 4-2 har krav på at samlet vederlag for tjenestene ikke skal overstige kroner 170 pr måned i 2012.

Det kan ikke kreves vederlag for

1. Hjemmesykepleie etter lov om helsetjenesten i kommunene § 1-3
2. Praktisk bistand og opplæring til personlig stell og egenomsorg
3. Avlastningstiltak etter lov om sosiale tjenester § 4-2 bokstav b
4. Støttekontakt etter lov om sosiale tjenester § 4-2 bokstav c
5. Omsorgslønn etter lov om sosiale tjenester § 4-2 bokstav e

For tjenestemottakere med inntekt lavere enn 2 G og vedtak etter sosialtjenesteloven § 4-3 jamfør § 4-2 skal samlet vederlag for tjenestene ikke overstige et utgiftstak på kroner 170 pr måned.

Praktisk bistand og opplæring

Selvkost for praktisk bistand økes fra kr 300,- til kr 310,- per time. I tillegg fastsettes følgende utgiftstak:

Pris per timer Inntekt i kroner.	Sats 2011	Sats 2012	Endr
	Maks.pris pr mnd	Maks.pris pr mnd	
0-1G: 0 - 79.216	124	170	37 %
1-2G : 79.217 - 158.432	124	170	37 %
2-3G : 158.433 - 237.648	929	959	3,25 %
3-4G : 237.649 - 316.864	1.446	1493	3,25 %
4-5G : 316.865 - 396.080	1.755	1812	3,25 %
5-6G : 396.081 - 475.296	3.098	3198	3,25 %
6-7G : 475.297 - 554.512	4.440	4485	3,25 %
>7G : 554.513 ≤	Selvkost	Selvkost	

Trygghetsalarm

Prisen for tjenesten økes med 10 kr til selvkost 318 kr.

For husstander med inntekt under 2G settes maksimalt vederlag pr måned til 170 kr i henhold til statens satser. **Er trygghetsalarmen tildelt til erstatning for tilsyn skal tjenesten være vederlagsfri.** Installering, flytting og nedkobling av alarm betales med selvkost, for tiden kr 857,-. For husstander med samlet inntekt 2-3G settes samme sats som de med inntekt under 2G, altså 170 kr. For husstander med samlet inntekt over 3G gjelder selvkost.

Dette gir følgende:

Inntekt i kroner.	Pr mnd 2011	Pr mnd 2012	Endr
0-2G : 0 - 158.432	51	170	333 %
2-3G : 158.433 - 237.648	156	170	8,97 %
3-4G : 237.649 - ≤	308	388	3,25 %
Gebyr installering/flytting av trygghetsalarm	Selvkost	Selvkost	

Matombringning

Bruker betaler for antall leverte middag/frokost/kvelds.

Avbestilling og oppsigelsesfrist er 14 dager.

Pris for middag	68	70	3,25 %
Pris for frokost	22	23	4,55 %
Pris for kvelds	22	23	4,55 %

Bruker betaler for antall leverte middag/frokost/kvelds. Avbestilling og oppsigelsesfrist er 14 dager. Pris for middag økes med 2 kroner til 70 kr pr. stykk. Pris for frokost økes med 1 krone til 23 kr pr. stykk. Pris for kvelds økes med 1 krone til 23 kr pr. stykk.

Vaktmestertjenester	Sats 2011	Sats 2012	Endr
Vaktmestertjenester per time	300	310	3,3%

Transport

Avdelingens brukere som benytter seg av kommunal transportordning må betale sats på nivå med honnørpris.

Korttidsopphold i institusjon

Kommunens mulighet til å kreve egenbetaling av brukere som innvilges korttidsopphold er fastsatt i Rundskriv I-47/98 § 4. Betaling kan ikke overstige det beløp som blir fastsatt av Kongen. I forslag til endring i St.prp. nr.1 foreslås det at kommunene kan ta betaling med inntil 129 kr pr døgn og med inntil 68 kr for det enkelte dag- eller nattopphold.

Korttidsopphold i institusjon – dag/nattopphold

Bruker betaler for tildelt tjeneste. Bruker kan gis betalingsfritak ved sykdom. Oppsigelsesfrist er 14 dager. Bruker må betale for tjenesten i oppsigelsesperioden.

Dag/nattopphold	68	70	3,25 %
-----------------	----	----	--------

Korttidsopphold i institusjon – døgnopphold

Bruker betaler for antall tildelte døgn. Har bruker hatt flere korttidsopphold i institusjon krever kommunen vederlag etter § 3 i forskriften (langtidsopphold) når vedkommende har vært på institusjon i minst 60 døgn pr. kalenderår.

Korttidsopphold i institusjon – døgnopphold	129	133	3,25 %
Bevillingsgebyr	250	250	0

Det innkreves behandlingsgebyr for ambulerende skjenkebevilling. Gebyret reguleres av alkoholloven. I 2012 er gebyret kr 250,-.

Teknisk avdeling

Vanngebyr	Sats 2011	Sats 2012	Endr
Vanngebyret ekskl mva pr m3 målt eller stipulert forbruk.	17,38	17,38	0 %

Avløpsgebyr

Avløpsgebyret ekskl mva pr m3 målt eller stipulert forbruk.	14,06	14,06	0 %
---	-------	-------	-----

Byggelånsrente på investeringer innenfor vann- og avløpssektoren

Prinsippet om bruk av byggelånsrente på investeringer innenfor vann og avløpssektoren videreføres i 2011 i henhold til forskrifter, og settes til 4,0 % p.a.

Renovasjonsgebyret

Det foreslås å følge de satser som vedtas av representantskapet i IRIS Salten IKS. Det kommunale påslag vedrørende avfallsgebyret beholdes uendret fra 1/1-2011 og settes til kr. 75,- eks. mva.

Bygge-, plan-, fradeling- og oppmålingssaker

Gebyrene fremkommer i egen sak.

Parkeringsavgift

Avklart i egen sak. Blant annen en ny sone.

Feiing

Feieavgiftene for 2012 endres med deflatoren.

Satser pr pipeløp (alle beløp ekskl mva)	Sats 2011	Sats 2012	Endr
Bolig 1 og 2 etasjer	303	312	3,25 %
Boliger 3 etasjer og over	417	430	3,25 %
Forretninger med større fyringsanlegg	956	987	3,25 %
Industripipe pr. m	98	101	3,25 %
Ekstrafeiing utenom rute	635	655	3,25 %

Bodø kirkelige fellestråd

	Pr grav pr år 2011	Pr grav pr år 2012	Endr
1. Avgift for feste av grav			
a) Feste av kistegrav ved siden av fri grav (0-20 år)	150	155	3,3 %
b) Feste av kistegrav (20-40 år)	200	207	3,5 %
c) Feste av kistegrav 40-60 år	250	260	4,0 %
d) Feste av kistegrav (60-80 år)	300	310	3,3 %
e) Feste av urnegrav (20-40 år)	85	88	3,5 %

f) Feste av urnegrav (40-60 år)	115	119	3,5 %
g) Feste av urnegrav (60-80 år)	115	119	3,5 %
2. Avgift for gravlegging av personer fra andre kommuner			
a) Nedsetting av urne			
1. på tidligere festet grav	1300	1345	3,5 %
2. på ny grav	3800	3935	3,5 %
b) Nedsetting av kiste			
1. på tidligere festet grav	3000	3105	3,5 %
2. på ny grav	7600	7865	3,5 %
3. Avgift for kremasjon			
a) egne innbyggere	0	0	
b) personer hjemmehørende i andre kommuner	4780	4945	3,5 %

Vedlegg 5 – Overføringer til ikke-kommunale barnehager

Satsene er beregnet ut fra budsjetterte kostnader eks mva i kommunale barnehager, antall barn i opptaket, tillegg for felleskostnader og fratrukk for foreldrebetaling. Det er lagt til grunn forventet pensjonskostnad. Dersom årsbudsjett for kommunale barnehager endres, må tilskuddssatsene justeres tilsvarende.

	Sats 2011		Sats 2012		Endring i %
	Pr heltidsplass	Pr oppholdst	Pr heltidsplass	Pr oppholdst	
<i>Beregnet tilskuddssats for drift ordinære barnehager</i>					
Barn 0-2 år	151.358	70,07	147.464	68,27	-2,6 %
Barn 3-6 år	72.254	33,45	70.534	32,65	-2,4 %
<i>Tilskuddssats for drift familiebarnehager (nasjonale satser)</i>					
Barn 0-2 år	136 500	63,20	138.000	63,90	1,1 %
Barn 3-6 år	104 000	48,10	105.300	48,70	1,2 %
<i>Tilskuddssats for kapital (nasjonale satser)</i>					
Ordinære barnehager	7.800	3,60	7.600	3,50	-2,7 %
Familiebarnehager	11.700	5,40	12.000	5,60	2,5 %
<i>Beregnet tilskuddssats for drift og kapital åpne barnehager</i>	Sats 2011	Sats 2012			
6-15 timer	8.968	8 763			-2,5 %
16 + timer	14.738	14 401			-2,5 %

- Satsene angir maksimalt tilskuddsgrunnlag. Den enkelte barnehage har krav på samme %-andel tilskudd som året før; minimum 91,42 %, maksimalt 100 % av vedtatte satser.
- Det er tatt utgangspunkt i nasjonale satser 2011 for familiebarnehager og for kapitalkostnader.
- Tilskuddene justeres ved bevilgningsendringer til kommunale barnehager og ved årlig fastsettelse av årsregnskapet

- Reduksjon av tilskudd skal vurderes for barnehager med vesentlig lavere bemanning/lønnskostnader og der eier tar ut urimelig høyt utbytte/overskudd
- Barnehagene plikter å informere kommunen ved store aktivitetsendringer.

Vedlegg 6 – Fondsoversikter

Ubundne driftsfond

Disposisjonsfond		nr 2 56 89 15		
Status 01. 01. 2011	18 604 258	K o m m e n t a r e r		
Tilført i 2011	5 584 100	Regnskapsavslutning 2010		
Disponert i 2011	-171 142	PS 11/30 Sammenslåing av Skjerstad ASVO og BOPRO		
	-2 760 000	1. tertial rapport		
	-716 000	2. tertial rapport		
Status 31.12.2011	20 541 216			
Andre disposisjonsfond:		Status 01.01.2011	Status 31.12.2011	
Flyktningefond		6 721 096	3 237 096	
Momskompensasjon		9 896 195	9 896 195	
Mva investering		10 900 000	0	
Premieavvik		55 834 100	* 59 273 500	
		* ikke inkl avsetning i 2011, fordi dette avhenger av positivt årsresultat		
Ubundne investeringsfond				
Kapitalfond		nr 2 54 00 01		
Status 01. 01. 2011	-232 090	K o m m e n t a r e r		
Status 31.12.2011	-232 090	Dekkes i forbindelse med regn. avslutning 2011		
Andre kapitalfond	nr 2 54 00 17			
Kulturkvartalet	379 518 576	Status 01.01.2011		
Tomteutbyggingsfond	nr 2 54 00 03			
Status 01. 01. 2011	25 428 695	K o m m e n t a r e r		
Disponering i 2011	-2 000 000	2. tertial rapport		
Status 31.12.2011	23 428 695			

Vedlegg 7 – Økonomiske oversikter

Økonomisk oversikt - investering						
Inntekter	Regnskap 2010	Budsjett 2011	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
Salg av driftsmidler og fast eiendom	2 052	8 582	51 700	37 200	15 300	10 700
Salg av driftsmidler og fast eiendom	85	0	0	0	0	0
Overføringer med krav til motytelse	47 151	187 156	88 050	172 550	156 385	65 900
Statlige overføringer	3 672	400	0	0	0	0
Andre overføringer	3 429	1 375	0	0	0	0
Renteinntekter, utbytte og eieruttak	0	0	0	0	0	0
Sum inntekter	56 390	197 513	139 750	209 750	171 685	76 600
Utgifter						
Lønnsutgifter	1 531	0	0	0	0	0
Sosiale utgifter	342	0	0	0	0	0
Kjøp av varer og tj som inngår i	294 231	509 750	657 655	748 805	355 000	241 500
Kjøp av tjenester som erstatter	1 526	0	0	0	0	0
Overføringer	70 145	7 957	0	0	0	0
Renteutgifter, provisjoner og andre	0	0	0	0	0	0
Fordelte utgifter	0	0	0	0	0	0
Sum utgifter	367 774	517 707	657 655	748 805	355 000	241 500
Finansransaksjoner						
Avdragsutgifter	42 789	34 370	38 973	34 781	35 502	90 847
Utlån	55 695	50 500	54 718	54 718	54 718	54 718
Kjøp av aksjer og andeler	342 977	171	0	0	0	0
Dekning av tidligere års udekket	11 093	0	0	0	0	0
Avsetninger til ubundne	28 616	8 200	51 700	37 200	15 300	10 700
Avsetninger til bundne fond	11 491	0	0	0	0	0
Avsetninger til likviditetsreserve	0	0	0	0	0	0
Sum finansieringstransaksjoner	492 661	93 241	145 391	126 699	105 520	156 265
Finansieringsbehov	804 045	413 435	663 296	665 754	288 835	321 165
Dekket slik:						
Bruk av lån	329 984	288 888	288 623	461 623	223 518	275 018
Mottatte avdrag på utlån	22 411	17 699	20 207	22 707	24 540	25 707
Salg av aksjer og andeler	342 295	0	0	0	0	0
Bruk av tidligere års udisponert	26 939	0	0	0	0	0
Overføringer fra driftsregnskapet	23 570	3 284	65 766	96 074	37 662	19 740
Bruk av disposisjonsfond	11 788	2 636	500	0	0	0
Bruk av ubundne investeringsfond	25 691	45 501	49 700	5 700	700	700
Bruk av bundne fond	23 141	55 428	238 500	79 650	2 415	0
Bruk av likviditetsreserve	0	0	0	0	0	0
Sum finansiering	805 819	413 435	663 296	665 754	288 835	321 165
Udekket/udisponert	1 774	0	0	0	0	0

Økonomisk oversikt - drift

Driftsinntekter	Regnskap 2010	Budsjett 2011	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
Brukerbetalinger	100 206	106 510	111 155	113 704	115 704	117 204
Andre salgs- og leieinntekter	344 458	321 844	321 614	322 786	325 980	325 179
Overføringer med krav til motytelse	455 498	267 265	335 142	358 112	304 133	289 841
Rammetilskudd	523 006	971 093	1 039 388	1 050 365	1 054 126	1 055 514
Andre statlige overføringer	206 558	57 851	63 141	61 241	59 741	59 741
Andre overføringer	8 507	931	2 376	2 351	2 351	2 351
Skatt på inntekt og formue	1 053 224	970 000	1 051 480	1 083 024	1 120 930	1 160 163
Eiendomsskatt	92 104	94 100	94 100	95 100	96 100	97 100
Andre direkte og indirekte skatter	147	0	0	0	0	0
Sum driftsinntekter	2 783 708	2 789 593	3 018 395	3 086 683	3 079 064	3 107 092
Driftsutgifter						
Lønnsutgifter	1 352 434	1 446 861	1 502 999	1 496 865	1 517 081	1 520 936
Sosiale utgifter	258 111	261 984	306 471	339 208	340 993	340 893
Kjøp av varer og tj som inngår i tj.produk	512 487	491 149	514 765	518 457	517 591	530 179
Kjøp av tjenester som erstatter tj.produk	142 300	145 370	337 607	336 454	336 113	336 272
Overføringer	406 649	335 185	202 433	202 794	201 864	202 431
Avskrivninger	126 799	4 080	4 580	4 580	4 580	4 580
Fordelte utgifter	-142 493	-123 624	-136 816	-136 816	-136 816	-136 816
Sum driftsutgifter	2 656 287	2 561 005	2 732 040	2 761 541	2 781 406	2 798 474
Brutto driftsresultat	127 421	228 588	286 355	325 141	297 658	308 617
Finansinntekter						
Renteinntekter, utbytte og eieruttak	86 112	93 980	87 979	89 524	93 705	98 548
Mottatte avdrag på utlån	478	270	331	331	331	331
Sum eksterne finansinntekter	86 591	94 250	88 310	89 855	94 036	98 879
Finansutgifter						
Renteutgifter, provisjoner og andre fin.u	96 953	119 870	128 248	135 490	146 578	159 633
Avdragsutgifter	169 670	186 080	180 981	187 051	197 817	199 231
Utlån	1 443	532	902	902	902	902
Sum eksterne finansutgifter	268 066	306 481	310 131	323 443	345 297	359 766
Resultat eksterne finanstransaksjoner	-181 475	-212 232	-221 821	-233 588	-251 261	-260 887
Motpost avskrivninger	126 799	4 080	4 580	4 580	4 580	4 580
Netto driftsresultat	72 745	20 436	69 114	96 133	50 977	52 310
Interne finanstransaksjoner						
Bruk av tidligere års regnsk.m. mindrefor	13 334	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	17 225	757	0	0	0	0
Bruk av bundne fond	24 081	2 062	1 308	2 206	4 072	8 035
Bruk av likviditetsreserve	0	0	0	0	0	0
Sum bruk av avsetninger	54 640	2 819	1 308	2 206	4 072	8 035
Overført til investeringsregnskapet	23 570	0	65 766	96 074	37 662	19 740
Dekning av tidligere års regnsk.m. merfor	0	0	0	0	0	0
Avsetninger til disposisjonsfond	51 930	20 000	0	0	17 027	40 330
Avsetninger til bundne fond	35 075	3 255	4 656	2 265	360	275
Avsetninger til likviditetsreserven	0	0	0	0	0	0
Sum avsetninger	110 575	23 255	70 422	98 339	55 049	60 345
Regnskapsmessig mer/mindreforbruk	16 809	0	0	0	0	0